

הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ

דוח ביניים ליום

31 במרץ 2016

תוכן העניינים

עמוד	תמצית דוחות כספיים ביניים ליום 31 במרץ 2016
1-1	דוח הדירקטוריון על מצב ענייני החברה ליום 31 במרץ 2016 :
2-1	דוח סקירה
	תמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים ליום 31 במרץ 2016 (בלתי מבוקרים):
2-3	תמצית דוחות על המצב הכספי ביניים מאוחדים
2-5	תמצית דוחות על הרווח וההפסד הכולל ביניים מאוחדים
2-6	תמצית דוחות ביניים על השינויים בהון מאוחדים
2-10	תמצית דוחות על תזרימי מזומנים ביניים מאוחדים
2-13	באורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים
2-56	נספחים לתמצית דוחות ביניים מאוחדים:
	נספח א' - פירוט נכסים עבור חוזים תלויי תשואה והשקעות פיננסיות אחרות בחברות ביטוח בקבוצה
3-1	נתונים כספיים מתוך תמצית דוחות הביניים המאוחדים המיוחסים לחברה עצמה
4-1	דוח בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי
	דוחות בדבר הערך הגלום בפוליסות ארוכות טווח
	דוח בדבר הערך הגלום בפוליסות ארוכות טווח של הראל ביטוח (כולל דקלה וחברות מנהלות של קרנות פנסיה)

דוח הדירקטוריון

הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ

דוח הדירקטוריון

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2016

דוח הדירקטוריון לשלושת החודשים שהסתיימו ב- 31 במרץ 2016 ("תקופת הדוח"), מבטא את השינויים העיקריים במצב עסקי הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ ("הראל השקעות" או "החברה") בתקופה זו, והוא נערך בהתחשב בכך שבידי הקורא גם הדוח התקופתי המלא של החברה לשנת 2015, אשר פורסם ביום 23 במרץ 2016 ("הדוח התקופתי").

דוח הדירקטוריון כולל גם מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה שקיימת בחברה במועד הדוח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה, נכון למועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על-ידי הופעת מילים כגון: "החברה/הקבוצה מעריכה", "החברה/הקבוצה סבורה", "צפויה" וכדו', אך ייתכן, כי הופעת מידע צופה פני עתיד יופיע גם בניסוחים אחרים.

2 תיאור החברה

2.1 כללי

הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ הינה חברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב, החל משנת 1982. החברה יחד עם החברות הבנות שלה (להלן: "הקבוצה") פעילה, בעיקר, בתחומים הבאים:

א. בתחומי הביטוח השונים פועלת החברה באמצעות החברות הבנות: הראל חברה לביטוח בע"מ (בשליטה מלאה) ("הראל ביטוח"); בססח - החברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ (מוחזקת בשיעור 50%) ("בססח"); אי.אס.אי - עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ (בשליטה מלאה) ("EMI"); Interasco Societe Anonyme General Insurance Company S.A.G.I (בשליטה בשיעור של 94%) ("Interasco"), הפועלת ביוון בתחום הביטוח הכללי; ו- Turk Nippon (בשליטה בשיעור של 100%) הפועלת בטורקיה.

החל מיום 1 בינואר 2016 מוזגה פעילותה הביטוחית של דקלה חברה לביטוח בע"מ ("דקלה"), לתוך הראל ביטוח. באותו מועד חדלה דקלה מלהיות מבטח, והחל מאותו מועד דקלה הינה בעלת רישיון סוכנות ביטוח (להרחבה ראה באור 5)9 בדוחות הכספיים).

ב. בתחום החיסכון ארוך הטווח פועלת החברה באמצעות חברות בנות, שהינן חברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה, כדלקמן:

חברות מנהלות של קופות גמל: הראל גמל והשתלמות בע"מ (בשליטה מלאה) ("הראל גמל"); הראל עתידית קופות גמל בע"מ (בשליטה מלאה) ("הראל - עתידית גמל") (לעניין מיזוג עתידית גמל לתוך הראל גמל - ראה באור 2)9 בדוחות הכספיים); וקרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ (בשליטה מלאה) ("קחצ"ק").

חברות מנהלות של קרנות פנסיה: הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ (בשליטה מלאה) ("הראל פנסיה"); מנוף ניהול קרנות פנסיה בע"מ (בשליטה מלאה) ("מנוף") (לעניין מיזוג מנוף לתוך הראל פנסיה ראה באור 3)9 בדוחות הכספיים); ולעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ (בשליטה בשיעור 79%), המנהלת קרן פנסיה ותיקה ("לעתיד").

ג. בתחום השירותים הפיננסיים ושוק ההון - באמצעות החברה הבת הראל פיננסיים בע"מ ("הראל פיננסיים") (בשליטה מלאה של החברה) והחברות הבנות שלה: הראל-פיא קרנות נאמנות בע"מ ("הראל-פיא"), הראל פיננסיים ניהול השקעות בע"מ ("הראל פיננסיים השקעות"), הראל מוצרים פיננסיים בע"מ ("הראל מוצרים פיננסיים") (שהינה חברה שעיסוקה בתחום המוצרים הפיננסיים, כגון: תעודות סל, אופציות כיסוי ועוד). הצעת המוצרים לציבור מתבצעת באמצעות החברה הבת, הראל סל בע"מ ("הראל סל") שהינה תאגיד מדווח לפי חוק ניירות ערך ואשר עיסוקה בהנפקת מוצרי מדדים (אופציות כיסוי ותעודות סל) ובאמצעות החברה הבת הראל סל מטבעות בע"מ ("הראל מטבעות"), שהינה תאגיד מדווח ועיסוקה בהנפקת תעודות פיקדון על מטבעות שונים.

הקבוצה פעילה כ-80 שנים בתחום הביטוח. בהתאם לדוחות הכספיים לשנת 2015, הקבוצה הינה קבוצת הביטוח הראשונה בגודלה בישראל במונחי פרמיות ביטוח, עם נתח שוק של כ-21%. בתחום הבריאות הקבוצה היא הקבוצה הגדולה והמובילה בשוק עם נתח שוק של כ-42.6%. בתחום ביטוח כללי הקבוצה הינה קבוצת הביטוח השנייה בגודלה, עם נתח שוק של כ-15.1% ובהיקף הפרמיות בביטוח חיים הקבוצה הינה הרביעית בגודלה עם נתח שוק של כ-16.7%. בתחום ניהול קרנות פנסיה חדשות לקבוצה נתח שוק של כ-16.5%. בתחום ניהול קופות גמל, לקבוצה נתח שוק של כ-7.8%. בתחום ניהול קרנות הנאמנות הקבוצה בעלת נתח שוק של כ-10.8%.

פעילותה של החברה עצמה הינה בניהול, פיקוח ובקרה על החברות הבנות, תכנון שוטף של פעולות הקבוצה ויזום מהלכים והשקעות הן במישרין והן באמצעות חברות הקבוצה.

2.2 בעלי המניות בחברה

נכון למועד פרסום הדוח, משפחת המבורגר (יאיר המבורגר, גדעון המבורגר ונורית מנור) מחזיקה - בעיקר באמצעות ג.י.י. ייעוץ כלכלי וניהול בע"מ, שהינה חברת החזקה בשליטתם המלאה - בכ- 50.05% מזכויות ההצבעה בחברה ובכ- 49.6% מהון המניות המונפק של החברה.

3 מצב כספי ותוצאות הפעולות, הון עצמי ותזרים המזומנים

3.1 שינויים מהותיים בעסקי החברה בתקופת הדוח

3.1.1 דירוג מעלות - הראל הנפקות

לעניין דירוג מעלות של שתי סדרות אגרות חוב של הראל הנפקות ראה באור ג. בדוחות הכספיים.

3.1.2 אישור נוסח הצו המוסכם לפי סעיף 50 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

לעניין אישור בית הדין להגבלים עסקיים את נוסח הצו המוסכם לפי סעיף 50 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 ראה באור 9(18) בדוחות הכספיים.

3.1.3 חלוקת דיבידנד

לעניין חלוקת דיבידנד בחודש מרץ 2016 - ראה באור 9(8) בדוחות הכספיים.

3.1.4 מדיניות התגמול- הראל ביטוח וחברות הבנות שהינן גופים מוסדיים

לעניין מדיניות התגמול המעודכנת בהראל ביטוח וחברות הבנות שהינן גופים מוסדיים ראה באור 9(11) בדוחות הכספיים.

3.1.5 הסכם שיתוף פעולה עם בנק לאומי לישראל בע"מ

לעניין הסכם שיתוף פעולה עם בנק לאומי לישראל בע"מ- העמדת הלוואות לדיר - ראה באור 9(1) בדוחות הכספיים.

3.1.6 חילופי נושאי משרה בכירה בחברות בנות

לעניין חילופי נושאי משרה בכירה בחברות בנות - ראה באור 9(14) בדוחות הכספיים.

3.1.7 התקשרות בעסקה שאינה חריגה

לעניין התקשרות בעסקה שאינה עסקה חריגה - ראה באור 9(16) בדוחות הכספיים.

3.2 שינויים מהותיים בעסקי החברה לאחר תקופת הדוח

3.2.1 הנפקת הון משני מורכב - הראל הנפקות

לעניין הנפקת הון משני מורכב (אגרות חוב סדרות יב' - יג') באמצעות הראל הנפקות - ראה באור 10(2) בדוחות הכספיים.

3.2.2 אסיפה שנתית

לעניין אסיפה כללית של החברה שהתקיימה ביום 12 באפריל 2016 ראה באור 10(1) בדוחות הכספיים.

3.3 התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של הקבוצה

תוצאות הפעילות של הקבוצה מושפעות באופן מהותי מהתשואות המושגות בשוק ההון ומהמצב הכלכלי, הפוליטי והביטחוני בארץ ובעולם. להלן התייחסות לגורמים המרכזיים בסביבה המקרו-כלכלית, אשר משפיעים על פעילות הקבוצה:

3.3.1 כללי

הרבעון הראשון של 2016 לווה בתנודתיות חדה מאוד בשווקים הפיננסים בעולם. במחצית הראשונה של הרבעון נרשמו ירידות חדות בשווקי המניות בעולם תוך כדי ירידה במחירי הסחורות בדגש על הנפט. בחלקו השני של הרבעון נרשמה מגמה הפוכה בשווקים נוכח אינדיקטורים כלכליים חיוביים יותר מכיוון ארה"ב וסין, בשילוב מדיניות מוניטרית מרחיבה יותר של בנקים מרכזיים בעולם.

בארה"ב האינדיקטורים ברבעון הראשון היו מעורבים. לצד שוק תעסוקה חזק ויציבות בצריכה הפרטית, נרשמה חולשה בנתוני הייצוא והתעשייה שמושפעים לשלילה מחוזקו של הדולר והירידה במחירי האנרגיה. הדולר נחלש במהלך הרבעון הראשון מול מרבית מהמטבעות המרכזיים בעקבות התמתנות הצפי לתוואי העלאת הריבית. על פי האומדן הראשוני הצמיחה ברבעון הראשון עמדה על 0.5% בשיעור שנתי.

בגוש האירו האינדיקטורים לרבעון הראשון היו מעורבים. לצד שיפור מתון בצריכה הפרטית, סנטימנט החברות ירד במהלך הרבעון הראשון והאינפלציה נותרה נמוכה מאוד. בתגובה לצמיחה המתונה הבנק המרכזי הרחיב את המדיניות המוניטרית שלו במהלך הרבעון ע"י הגדלת הרכישות, הפחתת איכות אג"ח שהוא רוכש והפחתה נוספת של הריבית. על פי האומדן האחרון הצמיחה ברבעון הראשון עמדה על 2.1% בשיעור שנתי.

בישראל, האינדיקטורים האחרונים לפעילות ברבעון הראשון של 2016 היו מעורבים; הצריכה הפרטית ושוק העבודה הישראלי המשיכו להציג תמונה חיובית (שיעור האבטלה ברבעון הראשון עלה קלות ל-5.3%) מנגד, בשל המטבע החזק והחולשה בשווקי היעד של ישראל, נתוני הייצוא היו חלשים. על פי האומדן הראשוני הצמיחה ברבעון הראשון עמדה על 0.8% בשיעור שנתי.

במדינות מתפתחות ובשווקים המתעוררים ההתאוששות במחירי הסחורות בעולם יחד עם התמתנות החשש מעליית ריבית מהירה בארה"ב, תרמו לשיפור כלכלי ברוב השווקים המתעוררים, במיוחד במחצית השנייה של הרבעון הראשון. התוצר בסין גדל במהלך 4 הרבעונים האחרונים ב-6.7%, כאשר המדיניות המוניטרית והפיסקאלית המרחיבה תרמו לשיפור באינדיקטורים במהלך הרבעון.

3.3.2 התפתחויות במשק הישראלי

הקבוצה פועלת במשק הישראלי, אשר מצבו הכלכלי, הביטחוני והפוליטי משליך על היקף פעילותה בתחומים שונים. שינויים במצב הכלכלי במשק הישראלי עשויים לגרום לשינוי בהיקף הפרמיות וההכנסות האחרות ולשינוי בעלויות התפעול של חברות הקבוצה. לשינוי ברמת התעסוקה במשק הישראלי עשויה להיות השלכה על היקף הפעילות בתחום ביטוח החיים והחיסכון ארוך הטווח.

3.3.3 שוק המניות

מדד ת"א 100 ירד ב- 4.9% במהלך הרבעון הראשון של 2016, אך תוך כדי תנודתיות גבוהה. מחזור המסחר היומי הממוצע במניות והמירים עמד על 1.4 מיליארדי ש"ח במהלך הרבעון הראשון, ירידה של 4% לעומת המחזור הממוצע ב-2015. במהלך הרבעון הראשון מדד MSCI ברוטו העולמי ירד ב- 0.2% ומדד MSCI ברוטו של השווקים המתעוררים עלה ב-5.8%.

3.3.4 שוק איגרות החוב

מדד האג"ח הכללי עלה ב-1.3% ברבעון הראשון של 2016. במהלך הרבעון מדד אג"ח הממשלתיות עלה ב-1.4% ומדד אג"ח הקונצרני עלה ב-1.0%. מחזור המסחר היומי באג"ח עמד על 4.3 מיליארדי ש"ח במהלך הרבעון הראשון של 2016, עלייה של 4% לעומת המחזור הממוצע ב-2015.

3.3.5 קרנות נאמנות

קרנות הנאמנות רשמו פדיונות נטו של 11.6 מיליארדי ש"ח ברבעון הראשון של 2016, זאת לאחר כ- 33.7 מיליארדי ש"ח פדיונות ב-2015. מרבית הפדיונות במהלך הרבעון היו בקרנות המתמחות באג"ח (8.3 מיליארדי ש"ח).

3.3.6 מוצרי מדדים

על פי איגוד תעודות הסל, סך הנכסים המנוהלים בתחום עמדו בסוף הרבעון הראשון של 2016 על 98.5 מיליארדי ש"ח, ירידה של כ-5% בהשוואה לסוף 2015 (103.5 מיליארדי ש"ח). בלטו לשלילה תעודות הסל על מניות בחו"ל שרשמו פדיונות של 1.1 מיליארדי ש"ח.

3.3.7 שוק המט"ח

השקל התחזק במהלך הרבעון הראשון של 2016 ב-3.5% מול הדולר (לרמה של 3.766 שקל לדולר) ונחלש ב-0.9% מול האירו (לרמה של 4.2856 שקל לאירו).

3.3.8 אינפלציה

על פי המדד האחרון הידוע, בסוף הרבעון הראשון של 2016 האינפלציה הסתכמה במהלך 12 המדדים האחרונים (עד פברואר) במינוס 0.2%, לאחר שירדה ב-0.9% במהלך הרבעון הראשון. סעיפי התחבורה והתקשרות והירקות והפירות, היו הגורמים העיקריים שתורמו לירידה במדד במהלך הרבעון (מדד ידוע).

3.3.9 ריבית בנק ישראל

ריבית בנק ישראל נותרה 0.1% ללא שינוי גם במהלך הרבעון הראשון של 2016.

3.4 חקיקה והסדרה בתחומי פעילות הקבוצה

להלן יתוארו שינויים מהותיים בחקיקה והסדרה בקשר עם תחומי הפעילות של הקבוצה, מאז הדוח התקופתי:

3.4.1 כללי

3.4.1.1 הוראות דין

3.4.1.1.1

ביום 12 באפריל 2016 פורסם חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016, במסגרתו נקבע, כי התקשרות של גוף פיננסי (גוף מוסדי, מנהל קרן השקעות משותפות בנאמנות, חברה שיעודה הנפקת מוצרי מדדים, מנהל תיקים, תאגיד בנקאי או גוף אחר המספק שירותים פיננסיים שקבע שר האוצר) או של תאגיד שליטה של גוף פיננסי ("תאגיד פיננסי") עם נושא משרה בכירה או עובד, באשר לתנאי כהונתו או העסקתו, הכוללים מתן תגמול שההוצאה החזויה בשלו צפויה לעלות על 2.5 מיליון ש"ח בשנה, טעונה אישורם של ועדת התגמול, הדירקטוריון (ברוב של הדירקטורים החיצוניים או הבלתי תלויים, ככל שקיימת חובה למנות כאלו) והאסיפה הכללית (בתנאים הקבועים בחוק החברות לעניין אישור מדיניות תגמול נושאי משרה), וכי התקשרות כאמור תאושר רק אם היחס שבין ההוצאה החזויה בשל התגמול, לבין ההוצאה בשל התגמול הנמוך ביותר ששילם התאגיד הפיננסי לעובד התאגיד, לרבות עובד קבלן שהגוף הפיננסי הינו המעסיק בפועל שלו, בשנה שקדמה למועד ההתקשרות, קטן מ-35%. כמו כן, תוקנה פקודת מס הכנסה ונקבע בה, כי ככל ששולם על-ידי תאגיד פיננסי, לנושא משרה בכירה או לעובד, שכר שעלותו עולה על 2.5 מיליון ש"ח, לא תותר בניכוי, לצורך חישוב הכנסתו החייבת של התאגיד הפיננסי, עלות שכר בסכום השווה לפעמיים ההפרש בין עלות השכר של העובד לבין 2.5 מיליון ש"ח. הוראות החוק חלות על התקשרויות שיאושרו החל ממועד פרסום החוק, ולגבי התקשרות שאושרה לפני יום הפרסום, יחולו הוראות החוק בתום תקופה של שישה חודשים ממועד פרסום החוק. ביום 16 במרץ 2016 פורסמה הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (תיקוני חקיקה), התשע"ו-2016. במסגרת הצעת החוק מוצע לתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005, וכן תיקונים עקיפים בחוקים נוספים, ולקבוע, בין היתר, כי תוקם רשות עצמאית שתקרא "רשות שוק ההון ביטוח וחסכון", אשר תפעל כיחידה עצמאית ונפרדת ששר האוצר יהיה הממונה עליה, ושתפקידה יהיו שמירה על עניינם של המבוטחים, העמיתים ולקוחות הגופים המפוקחים, הבטחת יציבותם וניהולם התקין של הגופים המפוקחים, קידום התחרות ועידוד חדשנות טכנולוגית ועסקית. כמו כן, מוצע לקבוע, כי שר האוצר ימנה, באישור הממשלה, לתקופת כהונה אחת בת חמש שנים ממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, אשר ישמש כמנהלה של הרשות; כי הרשות תפקח גם על תאגידי אחזקה מוסדית, השולטים בגופים מוסדיים ואשר שלושים אחוזים מנכסיהם הינם אמצעי שליטה בגופים מוסדיים או מנוהלים באמצעות גופים מוסדיים, כי חלק מן הסמכויות המוקנות לשר האוצר בחוקים האמורים לעיל יוקנו לממונה, וכן כי תבוטל זכות הערעור לבית המשפט המחוזי הקיימת כיום על חלק מהחלטות המפקח, ותחתיה תקבע האפשרות להגשת עתירות מנהליות לבית המשפט לעניינים מנהליים על החלטות רשות מכוח חוקי הפיקוח שאינן קובעות כללים או הנחיות לפי אותם חוקים.

3.4.1.1.2

ביום 25 בינואר 2016 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(הגבלות על מינוי וכהונה של בעלי תפקיד מרכזי בגוף מוסדי), התשע"ו-2016, במסגרתה מוצע לקבוע, כי בעל שליטה בגוף מוסדי או קרובו, קרוב של דירקטור בגוף מוסדי וכן מי שהורשע בעבירה מהמנויות בתזכיר, או שנפתחו נגדו הליכים בגין עבירה כאמור, לא ישמש כנושא משרה (למעט דירקטור) בגוף מוסדי או כבעל תפקיד אחר מהסוג שעליו הורה הממונה שלפעילותו עשויה להיות השפעה משמעותית על פרופיל הסיכון של הגוף המוסדי או כספי החוסכים

באמצעותו) בגוף המוסדי, עוד מוצע לקבוע במסגרת הטייטה כי אדם ימלא תפקיד מתפקידיו של בעל תפקיד מרכזי בגוף המוסדי רק אם מונה לתפקיד כדן, וכי לא יפגע אדם בשיקול הדעת העצמאי של בעל תפקיד מרכזי.

3.4.1.1.3 ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס' 216), התשע"ו-2016, אשר קבע, בין היתר, הורדת שיעור מס חברות, החל משנת 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25% - לפרטים נוספים ראה באור 35. בדוח הכספי.

3.4.1.2 חוזרים

3.4.1.2.1 ביום 23 במאי 2016 פרסם המפקח חוזר שעניינו אחזור מידע אישי, במסגרתו נקבע כי על חברת ביטוח לאפשר למבוטח קיום חשבון פרטי שיהיה נגיש באמצעות כלים טכנולוגיים שיאפשר אחזור מידע של המבוטח ובכלל זה פרטי המבוטח, נתונים אודות פוליסות שברשותו או שהיו ברשותו ותביעות הביטוח שהגיש בשלוש השנים האחרונות. בנוסף, נקבע כי חברת ביטוח תציע למבוטח למשלוח מסמכים והודעות, הנדרשים על פי דין, בכלים טכנולוגיים, ותאפשר למבוטח למסור לה מסמכים באותו אופן. תחילת החוזר ביום 30 למרץ 2017.

3.4.1.2.2 ביום 17 בפברואר 2016 פרסם המפקח חוזר שעניינו כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים (אשר מתקן חוזר קודם בנושא). בחוזר נקבעו הוראות לעניין מתן הלוואות על-ידי הגוף המוסדי כגון אנליזה בעת מתן הלוואה, הלוואות לדיר, בחינת הצורך בקבלת בטוחה, מתן הלוואות לעמיתים וכן הוראות לעניין הגדלת מגבלת ההשקעה בשותפויות ובתאגידי נדל"ן ל-6%, והחרגת הלוואות בערבות מדינה ממגבלת 3% החלה על היקף השקעות שלא עומדות בתנאים המנויים בחוזר למתן הלוואות, השאלת ניירות ערך והשקעה בנכסי חוב לא סחירים. תחילתו של החוזר ביום הפרסום.

3.4.1.3 טיטות חוזרים

3.4.1.3.1 ביום 25 בפברואר 2016 פורסמה טיטות תיקון לחוזר מעורבות גוף שאינו בעל רישיון בשיווק ומכירה של מוצר ביטוח שאינו ביטוח קבוצתי, במסגרתה מוצע לקבוע, כי מעורבות של גוף חיצוני בפעולות שיווק ומכירה של ביטוח נסיעות לחו"ל מותרת, בתנאים שנקבעו לעניין זה בחוזר, כאשר הביטוח אינו כולל החרגות בשל חיתום רפואי ותקופת הביטוח אינה עולה על 30 יום.

3.4.1.3.2 ביום 9 בפברואר 2016 פרסם המפקח טיטות שנייה של נספח לחוזר בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור, המציעה לקבוע הוראות לעניין מתן הודעות למבוטח או לתובע, המידע לפיו יש ליישב את התביעה, דחיית תביעה עקב אי גילוי וכוונת מרמה, אופן בירור תביעה בעזרת דוחות חקירה, דחיית תביעה, ויישוב תביעות סיעוד לרבות לעניין הגדרת מקרה הביטוח, אופן הגשת התביעה ואופן ביצוע הערכה תפקודית. הטיטות נמצאת בדיונים בין חברות הביטוח למפקח.

3.4.1.4 הנחיות והבהרות

3.4.1.4.1 ביום 16 במרץ 2016 פרסם המפקח טיטות שנייה של עמדת ממונה שעניינה הבהרה בעניין בדיקה מחודשת של זכאות. במסגרת הטיטות מוצע לקבוע, כי יהיה על חברת הביטוח ליזום, לפני תום תקופת תשלום תגמולי ביטוח שאושרה, הקצרה מתקופת הזכאות המרבית, בדיקה מחודשת של זכאות שמסגרתה תברר האם התובע עודנו זכאי לתגמולי ביטוח, ותהיה רשאית להפסיק את תגמולי הביטוח לאחר שנקטה באמצעים סבירים לצורך בירור הזכאות או במקרה שבו הודיע המבוטח כי הגדרת מקרה הביטוח לא מתקיימת עוד בו וכי בדיקה מחודשת של זכאות תיעשה בהתאם לקריטריונים ברורים שתקבע חברת הביטוח בהתחשב, בין השאר, במצבו הרפואי של התובע ובגילו.

3.4.2 תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

3.4.2.1 הוראות דין

3.4.2.1.1 ביום 9 במרץ 2016 פורסמה הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון מס' 15), התשע"ו-2016, במסגרתה, מוצע לתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, פקודת מס הכנסה, חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה - 2005 והחוק לחלוקת חיסכון פנסיוני בין בני זוג שנפרדו, התשע"ד - 2014 ולאפשר לחברות מנהלות של קופות גמל להקים מוצר חיסכון שייקרא "קופת גמל להשקעה", אשר יאפשר לחסוך סכומים שיהיה ניתן למשוך בסכום הוני ללא הטבות מס בהפקדה, תוך תשלום מס רווחי הון בשיעור של 25%, או לקבל עליהם פטור ממס רווחי הון אם העמית יחליט למשוך כספים אלו כקצבה. כמו כן, מוצע להסמיך את הממונה להטיל עיצומים כספיים על חברה מנהלת שפעלה בניגוד להוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כיסויים ביטוחיים בקופות גמל), התשע"ג - 2013, או בניגוד להוראות השר לעניין חלוקת חשבון קופת גמל למרכיבים או ניהול כל אחד מהמרכיבים.

3.4.2.1.2 ביום 8 במרץ 2016 פורסם תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון מס' __), התשע"ו-2016 במסגרתו מוצע לקבוע כי אם נקבעה בדין או בהסכם התניה שלפיה שיעור ההפקדה למרכיב תשלומי המעסיק (למעט למרכיב הפיצויים) בקופת גמל מסוג מסוים עומד על שיעור מסוים משכרו של העובד שכולל את תשלום המעסיק לביטוח אובדן כושר עבודה, בשיעור הדרוש להבטחת 75% משכרו של העובד לפחות או בשיעור של 2.5% משכרו של העובד, לפי הנמוך, ושיעור ההפקדה לפי הדין או ההסכם למרכיב תשלומי המעסיק לסוג אחר של קופת גמל עומד על שיעור נמוך יותר, לא יראו בהוראות הדין או ההסכם כהתניה של מעסיק לגבי שיעור ההפקדה בעד העובד, בהפקדה לסוג מסוים של קופת גמל והעובד יהיה זכאי לשיעור הפקדה למרכיב תשלומי המעסיק שלא יפחת מ-6.25% החל מיולי 2016 ו-6.5% החל מינואר 2017.

3.4.2.1.3 ביום 27 בינואר 2016 פורסם תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון מס' __), התשע"ו-2016, במסגרתו, מוצע לאפשר לחברות מנהלות של קופות גמל להקים מוצר חיסכון שייקרא "קופת גמל להשקעה", אשר יאפשר לחסוך סכומים שחוסך יכול למשוך אותם בכל עת, ללא הטבות מס בהפקדה, ומתן פטור ממס רווחי הון אם העמית יחליט לקבל כספים אלו כקצבה. כמו כן, מוצע לבטל את הסמכות שהוקנתה לשר לקבוע הוראות לעניין עיקול זכויות של עמית בקופת גמל, ותחת זו להסדיר את הנושא בחקיקה הראשית.

3.4.2.1.4 ביום 26 בינואר 2016 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (משיכת כספים מקופת גמל) (סכומים קטנים), התשע"ו-2016, אשר קובעות את התנאים בהתקיימם יוכל עמית, אשר באחד מחשבונותיו שהם קרן ותיקה, קופת גמל לתגמולים, קופת גמל לחיסכון וקופת גמל אישית לפיצויים, שאינן קופות ביטוח, קיימים כספים, למשוך אותם בסכום חד פעמי, וכן חובת חברה מנהלת של אותה קופת גמל לשלוח לעמית הודעה בדבר זכותו למשיכת הכספים בנוסח ובמועד שיקבע המפקח.

3.4.2.2 חוזרים

3.4.2.2.1 ביום 10 באפריל 2016 פורסם תיקון לחוזר שעניינו מסמך הנמקה, אשר מחליף חוזר קודם בו נקבע נוסח אחיד למסמך ההנמקה שיימסר ללקוחות על-ידי יועץ או סוכן שיווק פנסיוני אגב הליך שיווק או ייעוץ פנסיוני. בתיקון נדחהמועד התחילה ליום 1 בינואר 2017.

3.4.2.2

ביום 13 במרץ 2016 פרסם המפקח חוזר שעניינו הוראות לעניין בחירת קופת גמל, אשר קובע, כי צירוף עובד לקופת גמל מבלי שמילא טופס הצטרפות יתאפשר רק לקופת גמל שהיא קרן ברירת מחדל, אשר נבחרה על-ידי הממונה, או לקופת גמל שהיא קופת ברירת מחדל אחרת, אשר נבחרה על-ידי מעסיק או ארגון עובדים בהתאם להוראות החוזר. כן נקבעו בחוזר הוראות לעניין אופן בחירת קופת ברירת מחדל על ידי הממונה ובכלל זה כי לעניין זה יינתן יתרון לקרנות פנסיה, אשר נתח השוק שלהן אינו עולה על 5% וכן כי דמי הניהול שיוצגו על-ידיה יהיו בתוקף ביחס לעמית חדש, אשר צורף אליה למשך 10 שנים לפחות ממועד הצטרפותו לקרן. עוד נקבעו בחוזר כללים לעניין בחירת קופת ברירת מחדל אחרת על-ידי מעסיק או ארגון עובדים ובהם, כי הבחירה תעשה בהליך תחרותי שיאפשר לכל חברה מנהלת של קופת גמל מאותו הסוג ליטול בו חלק, כי לא תוכל להיבחר חברה שצד קשור שלה מספק שירותי סליקה או בקרה למעסיק, או שהיא או צד קשור שלה משווקים כיסויים ביטוחיים משלימים שעלותם אינה נגבית מתשלומי העובד, אלא אם דמי הניהול שהציעו היו הנמוכים ביותר שהוצעו בהליך התחרותי וכן אם היא או צד קשור שלה נותנים למעסיק טובת הנאה כלשהי.

בנוסף, נקבעו הוראות לעניין היקף הכיסוי הביטוחי, הקריטריונים והמשקלות לפיהם תבחר קרן ברירת מחדל אחרת, אופן דירוג ההצעות ובחירת הזוכה וכן לעניין דירוגים המשתנים לפי סוגי אוכלוסיות ובחירת מספר קופות ברירת מחדל אחרות, איסור התניית הצטרפות על-ידי חברת מנהלת של קופת ברירת מחדל בהצטרפות למוצרים אחרים המשווקים על-ידיה או על-ידי צד קשור לה ודיווחים לממונה על הסכמי ברירת מחדל. תחילתו של החוזר ביום פרסומו.

ביום 10 באפריל 2016 פרסם המפקח מכתב למנהלי הגופים המוסדיים שעניינו הליך קביעת קרנות ברירת מחדל נבחרות. במסגרת המכתב מפורטים הכללים והמועדים להגשת הצעות לממונה על ידי חברה מנהלת של קרן פנסיה מקיפה המעוניינת להיקבע כקרן ברירת מחדל נבחרת. שיעור דמי הניהול המרביים שיוגשו על-ידי החברות המנהלות מההפקדות יהיה גבוה מ-0 אף לא גבוה מ-2% ושיעור דמי הניהול המרביים מהצבירה יהיה גבוה מ-0.05%. במסגרת שקלול ההצעות, יראו את שיעור דמי הניהול שהציעה חברה מנהלת, אשר נתח השוק שלה עולה על 5% כגבוה ב-0.5% מדמי הניהול מההפקדות שהציעה וב-0.05% מדמי הניהול מצבירה שהציעה. פרסום זהות קרנות הפנסיה הזוכות ושיעור דמי הניהול שתגבנה החברות המנהלות אותן צפוי להיעשות ביום 1 ביוני 2016.

התאחדות החברות לביטוח חיים בע"מ הגישה עתירה לבג"צ כנגד הממונה לביטולם של החוזר והמכתב, במסגרתה ניתן צו ארעי הקובע שאין לפרסם את זהות קרנות הפנסיה שנקבעו כקרן ברירת מחדל נבחרת ואת שיעורי דמי הניהול שיגבו החברות המנהלות אותן.

3.4.2.2.3

ביום 6 בינואר 2016 פרסם המפקח חוזר שעניינו דוח שנתי ודוח רבעוני לעמיתים ולמבוטחים בגוף מוסדי, אשר מתקן ומבטל את החוזר הקיים בנושא. תחילתו של החוזר בדוח השנתי לעמית בגין שנת 2015.

3.4.2.2.4

ביום 5 בינואר 2016 פרסם המפקח חוזר שעניינו תנאים לשליטה בחברה מנהלת של קרן פנסיה נוספת או בחברה מנהלת של קופת גמל נוספת. במסגרת החוזר נקבע כי בעל היתר שליטה בחברה מנהלת של קרן פנסיה, יהיה רשאי לקבל היתר שליטה נוסף בחברה מנהלת של קרן פנסיה אחרת ובעל היתר שליטה בחברה מנהלת שאינה חברה מנהלת של קרן פנסיה, או בחברה מנהלת של קרן פנסיה שמנהלת גם קופת גמל שאינה קרן פנסיה, יהיה רשאי לקבל היתר שליטה נוסף בחברה מנהלת אחרת, זאת, לתקופה קצובה, בכפוף לכך שבתוך שנה ממועד הרכישה יועברו הנכסים המנוהלים על ידי החברה הקיימת ועל ידי החברה הנוספת לניהולה של אחת מהן, ורישיונה של החברה האחרת יבטל. כמו כן, נקבעו בחוזר תנאים אשר בהתקיים אחד מהם ניתן יהיה לקבל היתר שליטה בחברה הקיימת ובחברה הנוספת, ללא צורך בהעברת הנכסים המנוהלים. הוראות החוזר חלות החל מיום הפרסום.

3.4.2.3 טיטות חוזרים

3.4.2.3.1 ביום 20 באפריל 2016 פרסמה המפקחת טיטות חוזר שעניינה הוראות לתשלום קצבה מקופת גמל לחיסכון. במסגרת הטיטות, מוצע לקבוע תנאים לקבלת קצבת זקנה מקופת גמל לחיסכון - הגעת העמית לגיל פרישה מוקדמת, רכישת כיסוי ביטוחי לאריכות ימים באמצעות החברה המנהלת ואת מועד תחילת תשלומי קצבת זקנה ממבטח. כמו כן, מוצע לקבוע תנאים לשיווק כיסוי ביטוחי לאריכות ימים על ידי חברה מנהלת, והוראות לעניין תשלום למוטבים של עמית בקופת גמל לחיסכון.

3.4.2.3.2 ביום 11 באפריל 2016 פרסמה טיטות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה מקיפה), התשע"ו-2016, במסגרתה מוצע לקבוע הוראות ל חישוב תשואה על נכסי הקרן ולשינוי הקצאת אגרות החוב המיועדות בחלוקה לשלוש קבוצות - מקבלי קצבה, עמיתים בני חמישים ומעלה ויתר העמיתים.

3.4.2.3.3 ביום 10 באפריל 2016 פרסמה המפקחת טיטות חוזר שעניינה הצטרפות לקרן פנסיה או לקופת גמל, אשר מציעה לתקן ולהחליף חוזר קיים באותו השם. במסגרת הטיטות מוצע להסדיר את הליך העברת הכספים של עמית אגב הצטרפותו לקרן פנסיה מקרן פנסיה אחרת שבה הוא מוגדר "עמית לא מפקיד".

3.4.2.3.4 ביום 23 בפברואר 2016 פרסמה טיטות חוזר שעניינה כללים לתפעול מוצר פנסיוני, בה נקבעו הוראות לעניין אופן ביצוע ההוראות הקבועות בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 המפרטות את התנאים בהתקיימם לא יוכל עוסק בשיווק פנסיוני או גוף הקשור בו לתת שירותי תפעול למעביד שבעבור עובדיו הם נותנים שיווק פנסיוני, את מתכונת הדיווח לגוף המוסדי בדבר הצורך להפחית את דמי הניהול שישלם העובד ואת אופן הצגת המידע לעובד. הטיטות נמצאת בדיונים בין חברות הביטוח למפקח.

3.4.2.3.5 ביום 2 בפברואר 2016 פרסם המפקח טיטות חוזר שעניינה איחוד חשבונות קיימים בקרנות חדשות, בה נקבעו הוראות ליישום הוראת שעה בסעיף 24 לחוק קופת הגמל, שעניין איחוד כספי חיסכון פנסיוני בקרנות פנסיה חדשות, מחשבונות לא פעילים לחשבונות פעילים. בטיטות נקבעו הוראות לעניין ההודעות שישלחו לעמיתים בדבר הכוונה להעביר פרטיהם לצורך העברת הכספים לחשבונם בקרן פנסיה; אופן העברת המידע לממונה; קבלת מידע מהממונה אודות העמיתים הפעילים שהם עמיתים לא פעילים בקרן פנסיה של חברה מנהלת אחר וכן הוראות לעניין העברת הכספים במסגרת איחוד חשבונות קיימים בקרן פנסיה. הטיטות נמצאת בדיונים בין חברות הביטוח למפקח.

3.4.3 תחום ביטוח בריאות

3.4.3.1 הוראות דין

3.4.3.1.1 ביום 15 במרץ 2016 פורסם תזכיר חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' __), התשע"ו-2016, במסגרתו מוצע לתקן את חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 ולבטל ההוראה לפיה תכנית לשירותי בריאות נוספים המוצעות על ידי קופות החולים לא תכלול תרופות מצילות חיים או מאריכות חיים, וכן לאפשר לכלול בתכניות כאמור הוראה הפוטרת או מעניקה הנחה מתשלום עבור כיסוי לתרופות מצילות או מאריכות חיים, משיקולים הקשורים למצבו הכלכלי של העמית.

3.4.3.1.2 ביום 31 בדצמבר 2015, פורסמו ברשומות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופות חולים), התשע"ו-2015, הקובעות תנאים אחידים לפוליסת ביטוח סיעודי קבוצתית לחברי קופות חולים, וכן הוראות לעניין הצטרפות לביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים.

ביום 24 בינואר 2016 פורסם חוזר ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופות חולים, בו נקבעו עקרונות לעריכת ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופות חולים, שעיקריהם: חברת ביטוח תישא בסיכון הביטוחי הגלום בתכנית בשיעור שלא יפחת מ-20%, כי היא תיבחר בהליך תחרותי לתקופה שלא תעלה על 8 שנים, כי יחולו על ניהולה של הקרן הוראות הקבועות בחוק לעניין התחייבויות תלויות תשואה, וכן הוראות לעניין הכנסות והוצאות שיוזקפו לקרן, הגבלות לעניין התקשרות חברת ביטוח ביותר מהסכם אחד לעריכת ביטוח קבוצתי לחברי קופת חולים, הודעות למבוטחים הזכאים להצטרף לפוליסה לביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים בעקבות סיומה של פוליסה לביטוח סיעודי קבוצתי; והוראות לעניין מבוטחים העוברים בין קופות החולים. הוראות החוזר יחולו לגבי תכניות לביטוח קבוצתי לחברי קופות חולים שיונהגו או יחודשו החל מיום 1 ביולי 2016.

באותו היום פורסמו ברשומות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(ביטוח בריאות קבוצתי) (תיקון), התשע"ו-2015, אשר במסגרתן בוטלה ההוראה בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(ביטוח בריאות קבוצתי), תשס"ט-2009 אודות הסכומים שרשאי מבטח להחזיר לקופת חולים שהינה בעלת פוליסה בביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים. תחילתו של התיקון ביום 1 ביולי 2016.

3.4.3.2 הנחיות והבהרות

ביום 14 באפריל 2016 פרסמה המפקחת הכרעה עקרונית שעניינה אופן שיווק פוליסות תאונות אישיות, אשר קובעת הוראות לטיפול בפוליסות תאונות אישיות אשר שווקו מבלי שהובהרה למבוטחים מהות העסקה ועניינים מהותיים נוספים לעסקת הביטוח - דהיינו ב"אופן מטעה" כהגדרת המפקחת. על חברת הביטוח לבדוק אם שווקו על ידה פוליסות תאונות אישיות באופן מטעה, לפנות טלפונית למבוטחים שבעת צירופם תואר בפניהם תיאור מטעה ולקבל את הסכמתם להמשך ביטוחם בפוליסה. ככל שמבוטח יודיע, כי אינו מסכים לביטוח יהיה על חברת הביטוח לבטל את הביטוח ולהשיב לו את דמי הביטוח ששילם ממועד צירופו לביטוח.

3.4.4 תחום ביטוח כללי

3.4.4.1 הוראות דין

בהמשך לפרסום המלצות הועדה הבין משרדית בראשות ד"ר אליהו וינוגרד בעניין טבלאות תוחלת החיים ושיעור הריבית המשמשת להיוון גמלאות בגין פגיעת עבודה על פי תקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח - 1978 נחתמו תקנות בעניין זה, כך ששיעור הריבית יעמוד על 2% במקום השיעור הנוכחי העומד על 3% - לפרטים נוספים ראה באור 9(23) בדוחות הכספיים.

3.4.4.2 חוזרים

ביום 7 בינואר 2016 פרסם המפקח חוזר שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה" הקובע כי ההוראות לפיהן דמי הביטוח נטו עבור כלי רכב שאינו אופנוע לא יעלו על 90% מדמי הביטוח נטו עבור ביטוח זהה בביטוח השירי, לא יחולו על ביטוח רכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון בענף רכב חובה. תחילת החוזר בין יום 1 במרץ 2016 ליום 31 בדצמבר 2016. כמו כן שונה במסגרת החוזר ההוראות והמועדים לעניין הגשתם והנהגתם של דמי ביטוח בביטוח רכב חובה בהתאם לעדכון סעיף 40 לחוק הפיקוח, והורחבה האפשרות לעדכן את דמי הביטוח בדיעבד, בכפוף להודעה מראש לממונה. הוראות החוזר יחולו על פוליסות בענף ביטוח רכב חובה שתקופת הביטוח בהן מתחילה ב-1 במרץ 2016 ואילך. החל מיום 1 בינואר 2017 לא יתאפשר לחברת ביטוח להשתמש בנוסחאות תעריף שונות לציי רכב ולקולקטיבים, וכן תבוטל ההוראה לעניין שינוי דמי ביטוח בענף רכב חובה בביטוח לתקופה

הקצרה משנה בצי רכב או בקולקטיב.

במקביל פורסמה טיוטת חוזר שעניינה תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה, אשר מציעה לעדכן את דמי הביטוח לכלי רכב פרטיים בביטוח שיורי (הפול) לגבי פוליסות בענף ביטוח רכב חובה שתקופת הביטוח בהם מתחילה ביום 1 בינואר 2017.

3.4.5 תחום השירותים הפיננסיים ופעילות בשוק ההון

3.4.5.1 בהמשך לתיקון מס' 23 לחוק השקעות משותפות בנאמנות, אשר מתיר להציע לציבור בישראל קרנות חוץ. ביום 5 במאי 2016 פורסמו ברשומות תקנות השקעות משותפות בנאמנות (הצעת יחידות של קרנות חוץ), התשע"ו - 2016 וכן תיקונים בתקנות נוספות בנושאים רלוונטיים - אגרות, עמלת הפצה וסיווג הקרנות לצורך פרסום, אשר נועדו להסדיר את התנאים להצעת קרנות החוץ. התקנות ייכנסו לתוקף ביום 5 בנובמבר 2016, בד בבד עם הוראות תיקון מס' 23.

ביום 9 במאי 2016 הגישו איגוד תעודות הסל ואיגוד מנהלי קרנות הנאמנות, עתירה לבג"ץ נגד שר האוצר, רשות ניירות ערך, ועדת הכספים של הכנסת ואיגוד הבנקים הזרים, נגד התקנות בטענה כי התקנות יוצרות תחרות בלתי הוגנת בין העותרים למנהלי קרנות הנאמנות הזרים.

בשלב זה לא ניתן להעריך את ההשפעה על הדוחות הכספיים של החברה.

3.4.5.2 ביום 6 באפריל 2016 פרסמה רשות ניירות ערך נוסח עדכני של תיקון לחוק השקעות משותפות בנאמנות (שנקרא כעת "תיקון קרנות סל"), שעל פיו, תעודות הסל יחדלו להתקיים ככנס מתחייב ויהפכו לקרנות נאמנות מחקות סגורות, כלומר קרנות מחקות נסחרות. התיקון קובע הוראות חדשות בנושאים מסוימים, לגבי קרנות נאמנות בכלל ולגבי קרנות מחקות סגורות בפרט. חלק משמעותי ביותר מההסדרה העתידית של התחום צפוי להיות מוסדר בחקיקת משנה, אשר טרם התפרסמה (ברובה הוראות של רשות ניירות ערך).

בשלב זה לא ניתן להעריך את השפעה על הדוחות הכספיים של החברה, בין היתר, הואיל ואין ביכולתה של החברה להעריך את מועד כניסת התיקון לחוק לתוקף ואת נוסחו הסופי של התיקון.

במסגרת התיקון המוצע, נכללת הצעה לתיקון סעיף 49 לחוק השקעות משותפות בנאמנות (אשר יהפוך לסעיף 67א לפי התיקון). בהתאם לנוסח התיקון, מנהל תיקים הנמנה על קבוצת החברות עליה נמנה מנהל הקרן ("מנהל תיקים קשור") המחזיק בעבור לקוחותיו 25% או יותר מהשווי הנקי של נכסי קרן, יחשב כ"גורם מקורב", ויחולו על מנהל הקרן הנמנה על קבוצת החברות עליה נמנה מנהל התיקים הקשור, המנהל "קרן מקורבת" כאמור, חובות והגבלות שונות וביניהן, שיעור שכר מנהל הקרן בקרן לא יעלה על ממוצע שיעורי שכר מנהל הקרן בכל הקרנות מאותו סוג שבניהולו ושיעור ההוספה בקרן לא יעלה על ממוצע שיעורי ההוספה בכל הקרנות שבניהולו. בשלב זה לא ניתן להעריך את ההשפעה על הדוחות הכספיים של החברה.

3.5 תמצית נתונים מהדוחות הכספיים המאוחדים של הראל השקעות

3.5.1 תמצית נתונים מהדוחות התוצאתיים המאוחדים של הראל השקעות (באלפי ש"ח):

לשנה הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	שינוי ב- %	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2015	2016	
				מגזר ביטוח חיים וחשבון ארוך טווח
4,242,656	(16)	1,206,682	1,017,965	פרמיות שהורווחו ברוטו
857,019	(44)	336,298	189,872	הכנסות מדמי ניהול
176,679	(38)	(76,902)	(47,646)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
44,167	-	11,832	(3,828)	רווח (הפסד) מניהול קופות גמל
69,251	(51)	17,678	8,728	רווח מניהול קרנות פנסיה
290,097	(10)	(47,392)	(42,746)	סך הכל רווח (הפסד) ממגזר ביטוח חיים וחשבון ארוך טווח
297,815	34	(27,403)	(36,649)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל ממגזר ביטוח חיים וחשבון ארוך טווח
				מגזר ביטוח כללי
3,071,824	(6)	763,170	716,050	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,767,625	(2)	443,204	434,657	פרמיות שהורווחו בשייר
216,948	-	86,324	(44,081)	סך הכל רווח (הפסד) ממגזר ביטוח כללי
123,508	-	130,839	(50,714)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל ממגזר ביטוח כללי
				מגזר ביטוח בריאות
3,964,225	4	955,353	996,156	פרמיות שהורווחו ברוטו
3,757,672	5	903,069	952,303	פרמיות שהורווחו בשייר
33,721	-	(37,999)	28,122	סך הכל רווח (הפסד) ממגזר ביטוח בריאות
2,136	-	(19,489)	26,896	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל ממגזר ביטוח בריאות
				מגזר חברות ביטוח בחו"ל
257,921	(4)	62,154	59,528	פרמיות שהורווחו ברוטו
162,614	(2)	37,586	36,994	פרמיות שהורווחו בשייר
10,958	-	9,747	(595)	סך הכל רווח (הפסד) ממגזר חברות ביטוח בחו"ל
(7,482)	(59)	1,388	566	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל ממגזר חברות ביטוח בחו"ל
				מגזר שוק ההון ושירותים פיננסיים
300,392	(20)	81,108	64,532	הכנסות משוק ההון ושירותים פיננסיים
292,521	(20)	58,247	46,583	סך ההוצאות משוק ההון ושירותים פיננסיים
7,860	(22)	22,863	17,938	סך הכל רווח ממגזר שוק ההון ושירותים פיננסיים
7,759	(22)	22,964	17,994	סך כל הרווח הכולל ממגזר שוק ההון ושירותים פיננסיים
				פעילות פנימית
172,385	(56)	67,117	29,494	רווחים מהשקעות נטו והכנסות מימון
138,959	35	33,232	45,012	הכנסות מעמלות
159,466	39	39,355	54,526	הוצאות הנהלה וכלליות שלא נזקפו לדוחות מגזרי הפעילות
94,623	-	(1,570)	14,861	הוצאות (הכנסות) מימון
683,262	-	102,004	(22,685)	רווח (הפסד) לפני מס
455,746	(88)	75,874	9,063	רווח נקי לתקופה
(74,610)	(93)	79,069	5,217	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה, נטו ממש
381,136	(91)	154,943	14,280	סך כל הרווח הכולל לתקופה
455,586	(89)	75,938	8,599	רווח נקי לתקופה המיוחס לבעלי המניות בחברה
160	-	(64)	464	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי זכויות מיעוט
8%	(90)	12%	1%	תשואה להון העצמי במונחים שנתיים באחוזים

תמצית נתונים מהמאזנים המאוחדים של הראל השקעות (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 במרץ		
2015	שינוי ב- %	2015	2016	
91,485	(2)	92,983	91,115	סך המאזן
40,036	4.3	38,517	40,177	נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
21,302	(0.4)	21,603	21,516	השקעות פיננסיות אחרות
1,532	(4.1)	1,586	1,522	נכסים בלתי מוחשיים
4,929	(9.8)	5,482	4,946	נכסי ביטוח משנה
התחייבויות ביטוחיות (עתודות ביטוח ותביעות תלויות) בביטוח חיים				
35,594	4.9	34,266	35,930	בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
11,388	(0.1)	11,448	11,434	בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה
9,325	(5.4)	10,282	9,725	בביטוח כללי
7,797	8.6	7,262	7,883	בביטוח בריאות (תלוי תשואה ושאינו תלוי תשואה) בחברות ביטוח בחו"ל (תלוי תשואה ושאינו תלוי תשואה)
266	12	253	284	
(5)	(18.4)	(5)	(4)	התאמות וקיצוזים בין מגזרים
64,365	2.7	63,505	65,250	סה"כ התחייבויות ביטוחיות
4,907	(1.3)	4,876	4,814	הון עצמי המתייחס למחזיקי ההון של החברה

נכסים המנוהלים עבור מבוטחים ועמיתים בקבוצה (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 במרץ		
2015	שינוי ב- %	2015	2016	
40,036	4.3	38,517	40,177	עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
66,721	6.8	63,552	67,885	עבור עמיתי קופות גמל וקרנות פנסיה*
24,665	(33.0)	33,045	22,128	עבור לקוחות קרנות נאמנות*
8,740	(2.4)	8,935	8,720	עבור תיקי לקוחות *
14,116	(19.3)	16,360	13,200	תעודות סל
154,278	(5.2)	160,410	152,110	סה"כ נכסים מנוהלים עבור מבוטחים ועמיתים בקבוצה

* סך הנכסים המנוהלים בקופות הגמל, בקרנות הפנסיה, בקרנות הנאמנות ובניהול התיקים, אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

3.6 נתונים נוספים אודות תוצאות הפעילות

הסך הכולל של הפרמיה המורווחת מעסקי הביטוח בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 2,788 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 2,986 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ- 7% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נובע בעיקר מהפקדה חד פעמית בתקופה המקבילה אשתקד בסכום של כ- 216 מיליוני ש"ח בגין הסדר פרישה מוקדמת של מעסיק גדול בביטוח חיים וכן בשל אי זכיה במכרז לביטוח כלי רכב של עובדי מדינה לשנת 2016 שהביא לקיטון בסך של כ- 36 מיליוני ש"ח במגזר ביטוח כללי. לתוצאות המכרז כאמור לא הייתה השפעה מהותית על הרווח או ההון של החברה בתקופת הדוח.

הרווח הכולל, המורכב מרווח לאחר מס בתקופת הדוח בתוספת השינוי נטו בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה ושינויים אחרים בהון העצמי, הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 14 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ- 155 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ- 91%.

הקיטון ברווח הכולל נובע בעיקר מהסיבות הבאות -

(א) התשואות בשוק ההון בתקופת הדוח שהיו נמוכות מהתשואות ברבעון המקביל אשתקד והירידה בסך דמי הניהול המשתנים שנגבו בתקופת הדוח בסך של כ- 15 מיליוני ש"ח מול סך של כ- 152 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

(ב) השפעת פרסום המלצות הועדה הבין משרדית בראשות ד"ר אליהו וינוגרד בעניין טבלאות תוחלת החיים ושיעור הריבית המשמשת להיוון גמלאות בגין פגיעה עבודה על פי תקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח - 1978 ("ועדת וינוגרד") כך ששיעור הריבית יעמוד על 2% במקום השיעור הנוכחי העומד על 3%, אשר בעקבותיו הגדילה הראל ביטוח את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 150 מיליוני ש"ח על מנת לשקף אומדן עדכני של ההחזרים הצפויים שיהיה על החברה לשלם בגין תביעות בביטוחי חובה וחבויות (לרבות מל"ל). (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים).

השפעות אלו קוזזו בחלקן בשל השפעת הירידה המתמשכת בריבית חסרת הסיכון והירידה בתשואות הגלומות בנכסים העומדים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות בתקופה המקבילה אשתקד, אשר כתוצאה מכך עדכנו חברות הביטוח בקבוצה את שיעורי הריבית להיוון המשמשים בחישוב חלק מההתחייבויות הביטוחיות. בהתאם, גדלו ההתחייבויות הביטוחיות בתקופת הדוח בסך של כ- 54 מיליוני ש"ח לפני מס וסך של כ- 35 מיליוני ש"ח לאחר מס לעומת סך של כ- 289 מיליוני ש"ח לפני מס וסך של כ- 181 מיליוני ש"ח לאחר מס בתקופה המקבילה אשתקד (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים).

הרווח הנקי הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 9 מיליוני ש"ח, לעומת רווח של כ- 76 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההפסד לפני מס בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 23 מיליוני ש"ח, לעומת רווח לפני מס של כ- 102 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בתקופת הדוח הסתכמו ההכנסות מהשקעות נטו וההכנסות ממימון לסך של כ- 59 מיליוני ש"ח, לעומת הכנסות כאמור בסך של כ- 1,640 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נובע בעיקר מהתשואות בשוק ההון שהיו נמוכות יותר בתקופת הדוח מאשר בתקופה המקבילה אשתקד.

הוצאות המימון של החברה, שלא יוחסו למגזרי הפעילות, הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ- 15 מיליוני ש"ח, לעומת הכנסות מימון בסך של כ- 2 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהוצאות המימון נובע בעיקר בשל אינפלציה שלילית בשיעור נמוך יותר בתקופת הדוח של 0.9% לעומת אינפלציה שלילית בשיעור של 1.6% בתקופה המקבילה אשתקד.

ההון העצמי של החברה ליום 31 במרץ 2016, המתייחס לבעלי המניות של החברה, מסתכם לסך של כ- 4,814 מיליוני ש"ח, לעומת הון עצמי של כ- 4,907 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. השינוי בהון העצמי נובע מ: (א) רווח כולל המיוחס לבעלי המניות של החברה בסך של כ- 14 מיליוני ש"ח; (ב) חלוקת דיבידנד בסך של כ- 107 מיליוני ש"ח; (ג) סכומים לא מהותיים בגין קרן תרגום של פעילויות חוץ, קרן הון בגין הנפקת אופציות לעובדים והחזקת מניות החברה בידי חברה בת שמנהלת תעודות סל.

לפרטים אודות דרישות ההון הרגולטורי מחברות הביטוח בקבוצה ומהחברות המנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה, בהתאם לתקנות וחוזרי הפיקוח ראה באור 8 בדוחות הכספיים.

3.7 ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

ההפסד הכולל בביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 37 מיליוני ש"ח מול הפסד כולל של כ- 27 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד הכולל נובע בעיקר מהסיבות הבאות -

(א) התשואות בשוק ההון בתקופת הדוח שהיו נמוכות מהתשואות ברבעון המקביל אשתקד והירידה בסך דמי הניהול המשתנים שנגבו בתקופת הדוח בסך של כ- 15 מיליוני ש"ח מול סך של כ- 152 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

(ב) קיטון ברווח הכולל מפעילות קרנות הפנסיה וקופות הגמל מסך של כ- 32 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד לסך של כ- 6 מיליוני ש"ח בתקופת הדוח, שנובע בעיקר משחיקה בשיעור דמי הניהול, מהפרשה חד פעמית להשבת דמי ניהול לעמיתים במסגרת פרויקט הטיוב וכן מעליה בשיעור ההוצאות.

(ג) השפעות אלו קוזזו בחלקן מהירידה המתמשכת בריבית חסרת הסיכון והירידה בתשואות הגלומות בנכסים העומדים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות בתקופה המקבילה אשתקד, אשר כתוצאה מכך עדכנו חברות הביטוח בקבוצה את שיעורי הריבית להיוון המשמשים בחישוב חלק מההתחייבויות הביטוחיות. בהתאם, גדלו ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 54 מיליוני ש"ח לפני מס מול גידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 222 מיליוני ש"ח לפני מס בתקופה המקבילה אשתקד (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים).

ההפסד לפני מס במגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 43 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד לפני מס בסך של כ- 47 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ביטוח חיים

3.7.1 סך הפרמיות שהורווחו בתקופת הדוח הסתכמו לכ- 1,018 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 1,207 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-16% ביחס לתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נובע בעיקר מהפקדה חד פעמית בתקופה המקבילה אשתקד בסכום של כ- 216 מיליוני ש"ח בגין הסדר פרישה מוקדמת של מעסיק גדול בביטוח חיים. הפרמיות שהורווחו בתקופת הדוח היוו כ- 37% מכלל הפרמיות שהורווחו בקבוצה בתקופת הדוח.

ההפסד הכולל בביטוח חיים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 43 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל בסך של כ- 60 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בהפסד הכולל נובע בעיקר, מהשפעת הירידה המתמשכת בריבית חסרת הסיכון והירידה בתשואות הגלומות בנכסים העומדים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות בתקופה המקבילה אשתקד, אשר כתוצאה מכך עדכנו חברות הביטוח בקבוצה את שיעורי הריבית להיוון המשמשים בחישוב חלק מההתחייבויות הביטוחיות. בהתאם, גדלו ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 54 מיליוני ש"ח לפני מס למול הגדלת ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 222 מיליוני ש"ח לפני מס בתקופה המקבילה אשתקד (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים). השפעה זו קוזזה בחלקה מהתשואות בשוק ההון בתקופת הדוח שהיו נמוכות מהתשואות ברבעון המקביל אשתקד ובשל הירידה בסך דמי הניהול המשתנים שנגבו בתקופת הדוח בסך של כ- 15 מיליוני ש"ח אל מול כ- 152 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההפסד לפני מס בביטוח חיים הסתכם בתקופת הדוח בכ- 48 מיליוני ש"ח מול הפסד לפני מס של כ- 77 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההפסדים מהשקעות, המוחזקות כנגד התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים, הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ- 24 מיליוני ש"ח, לעומת רווחים מהשקעות בסך של כ- 1,404 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווחיות בביטוח חיים נגזרת, בעיקרה, מרווחי ההשקעה, המשפיעים על

ההכנסות מדמי ניהול של נכסי ההתחייבויות תלויות התשואה ועל המרווח הפיננסי מהשקעות כספי התחייבויות שאינן תלויות תשואה. דמי ניהול והמרווח הפיננסי מחושבים בערכים ריאליים. בתקופת הדוח המרווח הפיננסי שהושג היה נמוך מהמרווח הפיננסי בתקופה המקבילה אשתקד בשל התשואות בשוק ההון שהיו נמוכות מאלו שברבעון המקביל אשתקד ובשל אינפלציה שלילית נמוכה יותר בתקופת הדוח בהשוואה לתקופה אשתקד.

בתקופת הדוח הסתכמו הפדיונות לסך של כ- 251 מיליוני ש"ח, והיוו כ- 2.4% מהעתודה הממוצעת בביטוח חיים, לעומת פדיונות בסך של כ- 264 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, שהיוו כ- 2.7% מהעתודה הממוצעת אשתקד.

סך עתודות ביטוח החיים ליום 31 במרץ 2016 הסתכמו לכ- 47 מיליארדי ש"ח.

פוליסות תלויות תשואה:

פוליסות שהוצאו בשנים

1991 - 2003

1-3.2015 (באחוזים)	1-3.2016 (באחוזים)	
5.95	0.67	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
4.96	0.46	תשואה ריאלית לאחר תשלום דמי ניהול
4.26	(0.24)	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
3.29	(0.46)	תשואה נומינלית לאחר תשלום דמי ניהול

להלן שיעורי התשואה בפוליסות תלויות תשואה - מסלול כללי:

פוליסות שהוצאו החל

משנת 2004

1-3.2015 (באחוזים)	1-3.2016 (באחוזים)	
5.93	0.36	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
5.63	0.09	תשואה ריאלית לאחר תשלום דמי ניהול
4.23	(0.55)	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
3.95	(0.81)	תשואה נומינלית לאחר תשלום דמי ניהול

אומדן סכום רווחי ההשקעות ודמי ניהול, הנכללים בדוחות רווח והפסד המאוחדים, אשר נזקפו לזכות או לחובת המבוטחים בפוליסות תלויות תשואה והמחושבים בהתאם להנחיות שקבע המפקח, על בסיס התשואה והיתרות הרבעוניות של עתודות הביטוח הממוצעות, הוא (במיליוני ש"ח):

1-3.2015	1-3.2016	
1,097	(182)	רווחים (הפסדים) לאחר דמי ניהול
218	84	סך דמי ניהול

קרנות פנסיה

3.7.2 היקף הנכסים המנוהלים על ידי קרנות הפנסיה ליום 31 במרץ 2016 הסתכם בכ- 38.1 מיליארדי ש"ח, לעומת כ- 33.7 מיליארדי ש"ח ליום 31 במרץ 2015, גידול של כ- 13% ולעומת היקף נכסים בסך של כ- 37.1 מיליארדי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015, גידול של כ- 3%. הגידול ביחס לשנה קודמת נובע בעיקר מהפקדות שוטפות.

דמי הגמולים שנגבו על-ידי קרנות הפנסיה של הקבוצה בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 1,403 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 1,236 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 14%.

סך הנכסים של קרנות הפנסיה ודמי הגמולים המופקדים בהן אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

סך ההכנסות מדמי ניהול שנגבו מקרנות הפנסיה המנוהלות בקבוצה הסתכם בתקופת הדוח בכ- 65 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 63 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 3%.

סך ההוצאות בגין ניהול קרנות הפנסיה הסתכמו לסך של כ- 57 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 45 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהוצאות בתקופת הדוח ביחס לתקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקרו מעליה בעמלות המשולמות לסוכנים וכן מעדכון תנאי ההתקשרות לגבי שירותי תפעול שמעניקה הראל ביטוח להראל פנסיה (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים).

סך הרווח הכולל לפני מס מניהול קרנות פנסיה ומתפעול קרן פנסיה ותיקה, הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 9 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 19 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון ברווח בתקופת הדוח ביחס לתקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקרו מעליה בעמלות המשולמות לסוכנים וכן מעדכון תנאי ההתקשרות לגבי שירותי תפעול שמעניקה הראל ביטוח להראל פנסיה.

סך הרווח לפני מס מניהול קרנות פנסיה ומתפעול קרן פנסיה ותיקה, הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 9 מיליוני ש"ח, לעומת רווח לפני מס בסך של כ- 18 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בתקופת הדוח נרשמו תשואות שליליות במרבית אפיקי ההשקעה בשוק ההון. שיעור התשואה הנומינלית שהשיגה קרן הפנסיה החדשה "הראל גילעד פנסיה" בתקופת הדוח הינו 0.63%.

קופות גמל

3.7.3 נכון למועד הדוח, תחת החברות המנוהלות של קופות הגמל בקבוצה קיימות 9 קופות גמל (קופות גמל, קרנות השתלמות, קופות מרכזיות ואישיות לפיצויים, קופת גמל לדמי מחלה וקופה לפנסיה תקציבית). בחלק מקופות הגמל מספר מסלולי השקעה, לבחירת העמית. סך הכל מפעילה הקבוצה, נכון ליום 31 במרץ 2016, במסגרת קופות הגמל כאמור 37 מסלולים.

היקף הנכסים המנוהלים בקופות הגמל המנוהלות בקבוצה, ליום 31 במרץ 2016, הסתכם לסך של כ- 29.8 מיליארדי ש"ח, בדומה ליום 31 במרץ 2015 ובדומה ליום 31 בדצמבר 2015.

הנכסים ודמי הגמולים של קופות הגמל אינם נכללים בדוחות המאוחדים של החברה.

ההכנסות מדמי ניהול, שנגבו מקופות הגמל המנוהלות בקבוצה, הסתכמו בתקופת הדוח לכ- 41 מיליוני ש"ח למול כ- 55 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ- 25%, הקיטון בדמי הניהול נובע מהפרשה חד פעמית להשבת דמי ניהול לעמיתים במסגרת פרויקט הטיוב וכן בשל שחיקה בשיעור דמי הניהול.

ההוצאות בקופות הגמל הסתכמו לסך של כ- 44 מיליוני ש"ח, מול כ- 42 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סך ההפסד הכולל לפני מס של החברות המנהלות קופות גמל, הנכלל בדוח הרווח וההפסד המאוחד במגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 3 מיליוני ש"ח, מול רווח כולל בסך של כ- 13 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מרווח להפסד ביחס לתקופה המקבילה אשתקד, נובע בעיקרו מהפרשה חד פעמית להשבת דמי ניהול לעמיתים במסגרת פרויקט הטיוב וכן בשל שחיקה בשיעור דמי הניהול.

סך ההפסד לפני מס של פעילות קופות הגמל, הנכלל בדוח הרווח וההפסד המאוחד במגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 4 מיליוני ש"ח מול רווח לפני מס בסך של כ- 12 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הצבירה נטו (ללא רווחי השקעות) בקופות הגמל בתקופת הדוח הייתה חיובית והסתכמה לסך של כ- 199 מיליוני ש"ח, לעומת צבירה שלילית של כ- 148 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

3.8 ביטוח בריאות

הסך הכולל של הפרמיות שהורווחו במגזר ביטוח בריאות הסתכם בתקופת הדוח בכ- 996 מיליוני ש"ח, מול סך של כ- 955 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-4%. הסך הכולל של הפרמיות שהורווחו במגזר ביטוח בריאות מהווה בתקופת הדוח כ- 36% מכלל הפרמיות שהורווחו בקבוצה.

הרווח הכולל במגזר ביטוח בריאות הסתכם בתקופת הדוח לכ- 27 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל בסך של כ- 19 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מהפסד לרווח כולל נובע בעיקר מהשפעת הירידה המתמשכת בריבית חסרת הסיכון ומהירידה בתשואות הגלומות בנכסים העומדים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות בתקופה המקבילה אשתקד, אשר כתוצאה מכך עדכנו חברות הביטוח בקבוצה את שיעורי הריבית להיוון המשמשים בחישוב חלק מההתחייבויות הביטוחיות. בהתאם, גדלו ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 61 מיליוני ש"ח לפני מס בתקופה המקבילה אשתקד. השפעות אלו קוּזְזו בחלקן מהתשואות בשוק ההון בתקופת הדוח שהיו נמוכות מהתשואות ברבעון המקביל אשתקד ומאנפליציה שלילית נמוכה יותר בתקופת הדוח בהשוואה לתקופה אשתקד ומהשחיקה הנמשכת בתוצאות הפעילות בפוליסות הבריאות הקבוצתיות, הנובעת מהעלייה בשיעור התביעות.

הרווח לפני מס במגזר ביטוח בריאות בתקופת הדוח מסתכם בכ- 28 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד לפני מס בסך כ- 38 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סך התשלומים והשינוי בהתחייבויות ברוטו בגין חוזי ביטוח במגזר ביטוח בריאות בתקופת הדוח הסתכם לכ- 705 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 876 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-20% ביחס לתקופה המקבילה אשתקד. השינוי בהתחייבויות הביטוחיות כולל את רווחי ההשקעה שנוקפו לתכנית לביטוח סיעודי קבוצתי שבה מרבית הסיכון הביטוחי מוטל על התכנית עצמה, בסך של כ- 0.4 מיליוני ש"ח בתקופת הדוח מול סך של כ- 66 מיליוני ש"ח שנוקפו בתקופה המקבילה אשתקד.

3.9 ביטוח כללי

הרכב הפרמיות ברוטו והרווח בפעילות הביטוח הכללי לתקופת הדוח, לפני מסים, על פי ענפי הביטוח הכלולים בביטוח הכללי, הינו כדלקמן (באלפי ש"ח):

פרמיות ברוטו				
	שנת 2015	שינוי ב-%	1-3.2015	1-3.2016
רכב חובה	484,763	(19.1)	228,418	184,731
רכב רכוש	798,997	(30.7)	362,941	251,637
ענפי רכוש ואחרים	872,789	3.1	231,945	239,177
ענפי חבויות אחרים	826,913	5.3	276,129	290,658
ביטוח אשראי ומשכנתאות*	(29,067)	(23.9)	(7,205)	(5,486)
סה"כ	2,954,395	(12.0)	1,092,228	960,717

* בניכוי סילוקים

רווח כולל לפני מסים				
	שנת 2015	שינוי ב-%	1-3.2015	1-3.2016
רכב חובה	87,706	-	64,933	(31,470)
רכב רכוש	(12,241)	(86.4)	11,520	1,564
ענפי רכוש ואחרים	59,409	(19.3)	11,614	9,376
ענפי חבויות אחרים	(64,834)	-	10,586	(49,211)
ביטוח אשראי ומשכנתאות	53,468	(40.9)	32,186	19,027
סה"כ	123,508	-	130,839	(50,714)

הפרמיות ברוטו בתקופת הדוח הסתכמו לסך של כ- 961 מיליוני ש"ח, מול כ- 1,092 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ- 12%. הקיטון בפרמיות ברוטו בתקופת הדוח נובע בעיקר מאי זכיה של הראל ביטוח במכרז לביטוח כלי רכב של עובדי המדינה לשנת 2016 (ראה סעיף 3.9.1 להלן). לתוצאות המכרז כאמור לא הייתה השפעה מהותית על הרווח או ההון של החברה בתקופת הדוח.

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח לכ- 716 מיליוני ש"ח מול כ- 742 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ-4%.

ההפסד הכולל בביטוח כללי בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 51 מיליוני ש"ח מול רווח כולל של כ- 131 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מרווח להפסד כולל נובע מהשפעת המלצות ועדת וינוגרד אשר בעקבותיהן הגדילה הראל ביטוח את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 150 מיליוני ש"ח על מנת לשקף אומדן עדכני של ההחזרים הצפויים שיהיה על החברה לשלם בגין תביעות בביטוחי חובה וחבויות (לרבות מל"ל) וכן בשל השפעת שוק ההון שהתשואות בו היו נמוכות מהתשואות בתקופה המקבילה אשתקד ומאינפלציה שלילית נמוכה יותר בתקופת הדוח בהשוואה לתקופה אשתקד (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים).

ההפסד לפני מס בביטוח כללי בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 44 מיליוני ש"ח מול רווח בסך של כ- 86 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

3.9.1 רכב רכוש

בביטוח רכב רכוש הסתכמו הפרמיות ברוטו בתקופת הדוח לסך של כ- 252 מיליוני ש"ח למול פרמיות ברוטו בסך של כ- 363 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ- 31%. הקיטון בפרמיות נובע, בעיקרו, מאי זכייתה של הראל ביטוח במכרז לביטוח רכב עובדי מדינה לשנת 2016. לתוצאות המכרז כאמור לא הייתה השפעה מהותית על הרווח או ההון של החברה בתקופת הדוח.

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 246 מיליוני ש"ח, בהשוואה לכ- 324 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ- 24%.

הרווח הכולל בביטוח רכב רכוש הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 2 מיליוני ש"ח למול רווח כולל בסך של כ- 12 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון ברווח הכולל נובע בעיקר מהשפעת שוק ההון, שהתשואות בו היו נמוכות מהתשואות בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח לפני מס בביטוח רכב רכוש הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 2 מיליוני ש"ח מול רווח בסך של כ- 8 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד.

ביום 11 באוקטובר 2015 נמסר להראל ביטוח על אי זכייתה במכרז שפרסם החשב הכללי במשרד האוצר לעניין ביטוחי רכב רכוש ורכב חובה של עובדי מדינה לשנת 2016. לתוצאות המכרז כאמור לא הייתה השפעה מהותית על הרווח או ההון של החברה בתקופת הדוח.

3.9.2 רכב חובה

בביטוח רכב חובה הסתכמו הפרמיות ברוטו בתקופת הדוח לסך של כ- 185 מיליוני ש"ח למול פרמיות ברוטו בסך של כ- 228 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

לגבי ביטוח חובה לכלי רכב שבבעלות עובדי המדינה - ראה סעיף 3.9.1 לעיל.

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 184 מיליוני ש"ח, בהשוואה לכ- 205 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההפסד הכולל בביטוח רכב חובה הסתכם בתקופת הדוח בכ- 31 מיליוני ש"ח למול רווח כולל בסך של כ- 65 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מרווח להפסד כולל נובע מהשפעת המלצות ועדת וינוגרד אשר בעקבותיהן הגדילה החברה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 100 מיליוני ש"ח על מנת לשקף אומדן עדכני של ההחזרים הצפויים שיהיה על החברה לשלם בגין תביעות בביטוחי חובה (לרבות מל"ל) וכן מהשפעת שוק ההון שהתשואות בו היו נמוכות מהתשואות בתקופה המקבילה אשתקד, ומאינפלציה שלילית נמוכה יותר בתקופת הדוח בהשוואה לתקופה אשתקד (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים). השפעות אלו קוזזו בחלקן מהתפתחות חיובית באומדן התביעות התלויות בגין שנים קודמות.

ההפסד לפני מס בביטוח רכב חובה הסתכם בתקופת הדוח בכ- 29 מיליוני ש"ח מול רווח לפני מס של כ- 49 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

מאחר שבעל רכב חייב לבטח את רכבו בהתאם לפקודת ביטוח רכב מנועי, בעלי רכב (בדרך כלל אופנועים) שנדחו על-ידי חברות הביטוח רשאים לרכוש ביטוח באמצעות ה"פול" (המאגר הישראלי לביטוח רכב). ה"פול" פועל כחברת ביטוח לכל דבר. תעריפיו, אשר נקבעים על-ידי המפקח, גבוהים מתעריפי חברות הביטוח הפועלות בשוק והם מהווים רף עליון לתעריפי חברות הביטוח (למעט לגבי אופנועים), תעריף ביטוח החובה המקסימאלי שחברת ביטוח רשאית לגבות ממבוטח אינו יכול לעלות על 90% מתעריף נטו של ה"פול" לאותו מבוטח). כל חברות הביטוח הפועלות בתחום ביטוח רכב חובה שותפות ב"פול", וכל אחת נושאת בהפסדי ה"פול", על-פי חלקה היחסי בשוק ביטוח רכב חובה בשנה שחלפה.

במכתב מאת מנכ"ל ה"פול", נקבע חלקה הזמני של הראל ביטוח בדמי הביטוח נטו לשנת 2016, בשיעור של 10.3% (מול 10.5% שהינו חלקה של החברה לשנת 2015).

ביום 11 באוקטובר 2015 נמסר להראל ביטוח על אי-זכייתה במכרז שפרסם החשב הכללי במשרד

האוצר לעניין ביטוחי רכב ורכב חובה של עובדי מדינה לשנת 2016. לתוצאות המכרז כאמור לא הייתה השפעה מהותית על הרווח או ההון של החברה בתקופת הדוח.

3.9.3 ענפי חבויות ואחרים

בביטוח חבויות ואחרים הסתכמו הפרמיות ברוטו בתקופת הדוח לסך של כ- 291 מיליוני ש"ח, מול פרמיות ברוטו בסך של כ- 276 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 218 מיליוני ש"ח, בהשוואה לכ- 158 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 38%.

ההפסד הכולל בביטוח חבויות ואחרים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 49 מיליוני ש"ח מול רווח כולל בסך של כ- 11 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מרווח להפסד כולל נובע מהשפעת המלצות ועדת וינוגרד אשר בעקבותיהן הגדילה החברה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 50 מיליוני ש"ח על מנת לשקף אומדן עדכני של ההחזרים הצפויים שיהיה על החברה לשלם בגין תביעות בביטוחי חבויות (לרבות מל"ל) וכן מהשפעת שוק ההון, שהתשואות בו היו נמוכות מהתשואות בתקופה המקבילה אשתקד ומאינפלציה שלילית נמוכה יותר בתקופת הדוח בהשוואה לתקופה אשתקד (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים).

ההפסד לפני מס בביטוח חבויות אחרים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 46 מיליוני ש"ח מול הפסד לפני מס בסך של כ- 4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

3.9.4 ענפי רכוש ואחרים

בביטוח רכוש ואחרים הסתכמו הפרמיות בתקופת הדוח לסך של כ- 239 מיליוני ש"ח מול פרמיות בסך של כ- 232 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 3%.

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח לכ- 72 מיליוני ש"ח, בהשוואה לכ- 62 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 16%.

הרווח הכולל בביטוח רכוש ואחרים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 9 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ- 12 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

הרווח לפני מס בביטוח רכוש ואחרים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 10 מיליוני ש"ח בהשוואה לרווח לפני מס בסך של כ- 10 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

3.9.5 ענף ביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא

בביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא הסתכמו הפרמיות שהורווחו בשייר בתקופת הדוח לסך של כ- 8 מיליוני ש"ח מול פרמיות שהורווחו בסך של כ- 14 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בענף ביטוח זה לא קיימים ל- EMI הסכמי ביטוח משנה.

הרווח הכולל בביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 19 מיליוני ש"ח מול רווח כולל בסך של כ- 32 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון ברווח נובע מהשפעת שוק ההון, שהתשואות בו היו נמוכות מהתשואות בתקופה המקבילה אשתקד ומאינפלציה שלילית נמוכה יותר בתקופת הדוח בהשוואה לתקופה אשתקד.

הרווח לפני מס בביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 19 מיליוני ש"ח מול רווח לפני מס בסך של כ- 23 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

3.10 חברות ביטוח בחו"ל

החברה הינה בעלת השליטה (שליטה בשיעור של 94%) ב- Interasco Societe Anonyme General Insurance Company S.A.G.I ("Interasco"), חברת ביטוח הפועלת ביוון שעיסוקה בתחום הביטוח הכללי והבריאות ובעלת השליטה המלאה ב- Turk Nippon הפועלת בטורקיה.

הסך הכולל של הפרמיות שהורווחו במגזר חברות ביטוח בחו"ל הסתכם בתקופת הדוח בכ- 60 מיליוני ש"ח מול כ- 62 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ- 4%. הסך הכולל של הפרמיות שהורווחו במגזר חברות ביטוח בחו"ל מהווה בתקופת הדוח כ- 2% מכלל הפרמיות שהורווחו בקבוצה.

הרווח הכולל במגזר חברות ביטוח בחו"ל הסתכם בתקופת הדוח לכ- 1 מיליוני ש"ח, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

ההפסד לפני מס במגזר חברות ביטוח בחו"ל בתקופת הדוח הסתכם לכ- 1 מיליוני ש"ח מול רווח לפני מס של כ- 10 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

3.11 תחום שוק ההון והשירותים הפיננסיים

ההכנסות במגזר שוק ההון והשירותים הפיננסיים בתקופת הדוח הסתכמו לסך של כ- 65 מיליוני ש"ח, למול כ- 81 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ- 20% ביחס לתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בהכנסות בתקופת הדוח מול התקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקרו מהקיטון בנכסים המנוהלים בקרנות הנאמנות והתיקים, וכן כתוצאה מהקיטון בנכסים המנוהלים בתחום תעודות סל והפיקדון.

היקף הנכסים המנוהלים במגזר שוק ההון והשירותים הפיננסיים הסתכם, ליום 31 במרץ 2016, לכ- 44 מיליארדי ש"ח, לעומת סך של כ- 58.3 מיליארדי ש"ח ליום 31 במרץ 2015 וסך של כ- 47.5 מיליארדי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015.

בסכומים האמורים נכללים נכסי קרנות נאמנות בסך של כ- 22.1 מיליארדי ש"ח ליום 31 במרץ 2016, לעומת כ- 33 מיליארדי ש"ח ליום 31 במרץ 2015 וכ- 24.7 מיליארדי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015, וכן נכסי תעודות סל והפיקדון, שהסתכמו ליום 31 במרץ 2016 לסך של כ- 13.2 מיליארדי ש"ח מול נכסי תעודות סל והפיקדון בסך של כ- 16.4 מיליארדי ש"ח ליום 31 במרץ 2015, וכ- 14.1 מיליארדי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. הנכסים המנוהלים, למעט הנכסים בחברת תעודות הסל והפיקדון, אינם כלולים במאזנים המאוחדים של החברה.

בתקופת הדוח נרשם במגזר שוק ההון והשירותים הפיננסיים רווח לפני מס ורווח כולל בסך של כ- 18 מיליוני ש"ח מול רווח לפני מס ורווח כולל בסך של כ- 23 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון ברווח בתקופת הדוח מול התקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקרו מהקיטון בסך ההכנסות מדמי הניהול שנגבו במסגרת פעילות מגזר שוק ההון והשירותים הפיננסיים. הקיטון כאמור נובע מהקיטון בסך הנכסים המנוהלים בקרנות הנאמנות והתיקים, וכן כתוצאה מהקיטון בנכסים המנוהלים בתחום תעודות סל והפיקדון והשפעות שוק ההון.

3.12 מסים על ההכנסה

סכום המסים על ההכנסה בתקופת הדוח הסתכם להכנסות בסך של כ- 32 מיליוני ש"ח מול הוצאות בגין מיסים על הכנסה בסך של כ- 26 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

3.13 נזילות ומקורות מימון

3.13.1 תזרים מזומנים

סך תזרימי המזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת הסתכם בתקופת הדוח לכ- 917 מיליוני ש"ח. תזרימי המזומנים נטו שנבעו מפעילות השקעה הסתכמו בכ- 30 מיליוני ש"ח. תזרימי המזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון ותנודות בשער החליפין הסתכמו בכ- 776 מיליוני ש"ח. התוצאה של כל

הפעילות הנ"ל מתבטאת בגידול ביתרות המזומנים בסך של כ- 171 מיליוני ש"ח.

3.13.2 מימון הפעילות

ככלל, החברה והחברות הבנות שלה מממנות את פעילותן השוטפת ממקורותיהן העצמאיים. לאור דרישות ההון החלות על החברות הבנות של החברה שהינן מבטח, ובהתאם לתקנות ההון, ההון הרגולטורי הנדרש ממבטח יכול להיות מורכב מהון ראשוני, הון ראשוני מורכב, הון משני מורכב והון שלישוני מורכב.

לענין הנפקת סדרות אגרות חוב (סדרות יב' - יג') של הראל הנפקות במסגרת הצעה לציבור - ראה באור 10 בדוחות הכספיים.

4 חשיפה לסיכונים שוק ודרכי ניהולם

בתקופת הדוח לא חלו שינויים מהותיים בחשיפה לסיכונים שוק של החברה ובדרכי ניהולם לעומת הדוח התקופתי.

5 היבטי ממשל תאגידי

5.1 פרטים בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

במסגרת תקנות החברות (הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים), תש"ע - 2010 נקבעו כללים מחייבים בדבר הליך אישורם של דוחות כספיים בחברה ציבורית.

בתקנות נקבע, כי טרם הבאת הדוחות הכספיים לאישור דירקטוריון החברה, הדוחות ידונו ויאשרו על ידי ועדה ייעודית שתקרא "הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים" ("הוועדה"). תפקידה של הוועדה הינו לדון בדוחות הכספיים ולגבש המלצה לדירקטוריון בנושאים שנקבעו בתקנות.

חברי הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים הינם:

- דוד גרנות, יו"ר הוועדה (דח"צ).
- פרופ' ישראל גלעד (דח"צ).
- חוה פרידמן-שפירא (דח"צית)
- דורון כהן.

5.1.1 כאמור לעיל, הוועדה הינה ועדה ייעודית שמונתה לצורך אישור הדוחות הכספיים. ועדת הביקורת אינה משמשת כוועדה לאישור הדוחות הכספיים.

5.1.2 לפרטים אודות חברי הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים ראה תקנה 26 בפרק 5 לדוח התקופתי - "פרטים נוספים על החברה".

5.1.3 הליך אישור הדוחות הכספיים:

לצורך אישור הדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2016 הוועדה התכנסה ביום 25 במאי 2016.

בנוסף, לישיבת הוועדה, כמו גם לישיבת הדירקטוריון בהן נדונים ומאושרים הדוחות הכספיים, מוזמנים ומשתתפים רואי החשבון המבקרים של החברה, אשר מציגים את הממצאים העיקריים, ככל שהיו, אשר עלו מתהליך הביקורת או הסקירה. בישיבה משתתפים סמנכ"ל הכספים של החברה, רו"ח רונן אגסי והיועצת המשפטית של החברה עו"ד נטלי משען-זכאי. בישיבת הוועדה, שהתקיימה ביום 25 במאי 2016, השתתפה רו"ח דבורה ויזל והוזמנה אליה גם מבקרת הפנים.

בפני הוועדה מובאת סקירה מפורטת של הסוגיות המהותיות בדיווח הכספי, לרבות עסקאות מהותיות שאינן במהלך העסקים הרגיל, אם וככל שהיו, את ההערכות המהותיות והאומדנים הקריטיים שיושמו בדוחות הכספיים (לרבות סקירה של דוח ה - EV), את סבירות הנתונים, את המדיניות החשבונאית שיושמה ושינויים שחלו בה, את יישום עיקרון הגילוי הנאות בדוחות הכספיים ובמידע הנלווה. כמו כן, בפני הוועדה מובאת סקירה לגבי נושאים שעלו, ככל שעלו, במסגרת הליך ביצוע בקורות וניהול סיכונים, היעילות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי שלהן בחברות הבנות של החברה, שהינן גופים מוסדיים.

בפני הוועדה נסקר המידע הנלווה לנתונים הנכללים בדוחות הכספיים, לרבות מידע הנוגע למצב הכספי והתפעולי של החברה.

בנוסף, הוועדה בוחנת היבטים שונים של בקרה וניהול סיכונים, הן כאלה המשתקפים בדוחות הכספיים והן כאלה המשפיעים על מהימנותם של הדוחות הכספיים. בנוסף, הוועדה עשויה לדרוש, כי יסקרו בפניה נושאים נוספים, לפי שיקול דעת חברי הוועדה.

הוועדה מקבלת גם עדכון לגבי תוצאות תהליך ה - SOX שבוצע בחברה ובחברות הבנות של החברה שהינן גופים מוסדיים ובוחנת את אפקטיביות הבקרה הפנימית. כמו כן, קיבלה הוועדה את טיוטת דוח ה - EV.

לצורך גיבוש המלצותיה לדירקטוריון, טיוטת הדוחות הכספיים נמסרת לחברי הוועדה מספר ימים לפני מועד הישיבה שנועדה לשם דיון בהם. ישיבת הוועדה מתקיימת קודם לישיבת הדירקטוריון, אשר דן ומאשר את הדוחות הכספיים. המלצותיה של הוועדה מועברות לדירקטוריון מיד לאחר סיום ישיבת הוועדה.

בישיבת הוועדה, מיום 25 במאי 2016, חברי הוועדה קיימו דיון מפורט בדבר האומדנים וההערכות של החברה, אשר עמדו בבסיס הדוחות הכספיים, תוך בחינת שיקול דעת ההנהלה שהופעל בסוגיות שונות. חברי הוועדה קיבלו גם עדכון לגבי תהליך הבקרה הפנימית, בחנו את הסוגיות המהותיות בדוחות הכספיים, את שלמות ונאותות הדיווח הכספי, את המדיניות החשבונאית ואת נתוני הדוחות הכספיים.

במהלך ישיבת דירקטוריון החברה לאישור הדוחות הכספיים נסקרות המלצות הוועדה כאמור, ככל שהיו, בקשר עם אישור הדוחות הכספיים, התוצאות הכספיות של החברה ומוצגים השינויים שחלו במהלך התקופה המדווחת. במסגרת הדיון בדירקטוריון החברה מועלות שאלות על-ידי חברי הדירקטוריון בדבר סוגיות שעלו במהלך הביקורת והאם הדוחות הכספיים מייצגים נאמנה את מצבה הכספי של החברה. השאלות והסוגיות הנדונות נענות על-ידי ההנהלה. לאחר הדיון מעלה יו"ר הדירקטוריון להצבעה את אישור הדוחות הכספיים.

בישיבת דירקטוריון שהתקיימה ביום 29 במאי 2016 עודכן הדירקטוריון לגבי המלצות הוועדה, נסקרו על-ידי סמנכ"ל הכספים והמנכ"לים עיקרי הדוחות הכספיים המצרפיים ובחלוקה לתחומי הפעילות השונים ונידונו הסוגיות המהותיות הרלוונטיות.

הדירקטוריון מביע תודתו לעובדי הקבוצה וסוכניה

עבור הישגי הקבוצה

רונן אגסי
מנכ"ל

יאיר המבורגר
יו"ר הדירקטוריון

29 במאי 2016

**הראל השקעות בביטוח
ושירותים פיננסיים בע"מ**

תמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים

ליום 31 במרס 2016

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ וחברות בנות שלה (להלן: "הקבוצה"), הכולל את תמצית הדוח על המצב הכספי ביניים המאוחד ליום 31 במרס 2016 ואת הדוחות התמציתיים ביניים המאוחדים על רווח והפסד, הרווח הכולל, שינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 "דיווח כספי לתקופות ביניים", וכן הם אחראים לעריכת מידע כספי לתקופת ביניים זו לפי פרק ד' של תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, עד כמה שתקנות אלה חלות על תאגיד המאחד חברות ביטוח ובכפוף לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופת ביניים אלו בהתבסס על סקירתנו.

לא סקרנו את המידע הכספי התמציתי לתקופת הביניים התמציתי של חברות שאוחדו אשר נכסיהן הכלולים באיחוד מהווים כ-15.76% מכלל הנכסים המאוחדים ליום 31 במרס 2016, והכנסותיהן הכלולות באיחוד מהוות כ-3.18% מכלל ההכנסות המאוחדות לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. כמו כן, לא סקרנו את המידע הכספי לתקופת הביניים התמציתי של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני אשר ההשקעה בהן הינה כ-108,102 אלפי ש"ח ליום 31 במרס 2016 וחלקה של הקבוצה ברווחיהן הינו כ-2,221 אלפי ש"ח לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. המידע הכספי לתקופת הביניים התמציתי של אותן חברות נסקר על ידי רואי חשבון אחרים שדוחות הסקירה שלהם הומצאו לנו ומסקנתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות הסקירה של רואי החשבון האחרים.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבידור, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו ועל דוחות הסקירה של רואי חשבון אחרים, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34.

בנוסף לאמור בפסקה הקודמת, בהתבסס על סקירתנו ועל דוחות הסקירה של רואי חשבון אחרים, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ממלא, מכל הבחינות המהותיות, את חובות הגילוי לפי פרק ד' של תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, עד כמה שתקנות אלה חלות על תאגיד המאחד חברות ביטוח ובכפוף לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 7'א לתמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

סומך חייקין

רואי חשבון

29 במאי 2016

31 בדצמבר		31 במרס		
2015	2016	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
נכסים				
1,531,775	1,586,037	1,521,696		נכסים בלתי מוחשיים
14,426	8,745	10,192		נכסי מיסים נדחים
2,004,227	1,907,769	2,081,851		הוצאות רכישה נדחות
1,140,078	909,932	1,162,501		רכוש קבוע
1,424,871	1,452,883	1,336,516		השקעות בחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
1,368,958	1,332,111	1,367,422		נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
1,555,403	1,508,143	1,552,431		נדל"ן להשקעה אחר
4,928,714	5,481,625	4,946,455		נכסי ביטוח משנה
86,125	98,898	73,262		נכסי מסים שוטפים
1,086,301	828,036	1,146,726		חייבים ויתרות חובה
1,167,521	1,240,193	1,280,708		פרמיה לגבייה
37,167,751	35,569,565	37,252,864		השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
7,110,998	10,565,572	6,741,634		השקעות פיננסיות עבור מחזיקים בתעודות סל
השקעות פיננסיות אחרות				
7,507,496	8,354,061	7,460,299		נכסי חוב סחירים
10,790,084	10,216,094	10,913,619		נכסי חוב שאינם סחירים
818,192	724,628	786,848		מניות
2,186,658	2,308,043	2,355,579		אחרות
21,302,430	21,602,826	21,516,345		סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
7,362,060	6,357,459	6,719,793		מזומנים ושווי מזומנים המשועבדים עבור מחזיקים בתעודות סל
966,875	1,187,167	1,064,160		מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
1,266,638	1,345,717	1,340,095		מזומנים ושווי מזומנים אחרים
91,485,151	92,982,678	91,114,651		סך כל הנכסים
40,036,286	38,517,450	40,177,378		סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

31 בדצמבר	31 במרס	
2015	2015	2016
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
הון והתחייבויות		
הון		
341,832	336,578	341,783
(161,077)	(168,277)	(160,473)
364,340	537,986	373,162
4,361,663	4,169,387	4,259,695
4,906,758	4,875,674	4,814,167
5,702	5,770	6,213
4,912,460	4,881,444	4,820,380
סך כל ההון המיוחס לבעלים של החברה		
זכויות שאינן מקנות שליטה		
סך כל ההון		
התחייבויות		
25,034,210	25,691,494	25,538,752
39,331,335	37,813,810	39,711,593
788,433	830,956	750,329
270,877	277,455	277,771
42,991	34,181	24,507
2,723,052	2,840,576	2,677,064
14,097,353	16,353,182	13,181,642
4,284,440	4,259,580	4,132,613
86,572,691	88,101,234	86,294,271
91,485,151	92,982,678	91,114,651
סך כל ההתחייבויות		
סך כל ההון וההתחייבויות		
הון		
הון מניות ופרמיה על מניות		
מניות באוצר		
קרנות הון		
עודפים		
סך כל ההון המיוחס לבעלים של החברה		
זכויות שאינן מקנות שליטה		
סך כל ההון		
התחייבויות		
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה		
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה		
התחייבויות מסים נדחים		
התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו		
התחייבות מיסים שוטפים		
זכאים ויתרות זכות		
התחייבויות בגין תעודות סל ואופציות כיסוי		
התחייבויות פיננסיות		
סך כל ההתחייבויות		
סך כל ההון וההתחייבויות		
רוזן אגסי		
מנהל הכספים		
רוזן אגסי		
מנהל כללי		
יאיר המבורגר		
יו"ר הדירקטוריון		

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 29 במאי 2016

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	
2015	2015	2016
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
11,530,684	2,985,550	2,788,461
1,738,653	430,813	379,572
9,792,031	2,554,737	2,408,889
2,042,523	1,640,417	59,365
1,097,167	399,065	240,265
366,303	89,745	81,046
13,298,024	4,683,964	2,789,565
10,772,379	4,157,483	2,388,624
1,304,861	323,452	395,574
9,467,518	3,834,031	1,993,050
2,020,774	474,483	527,134
1,155,097	282,614	298,005
120,598	13,194	11,956
109,337	701	2,872
12,873,324	4,605,023	2,833,017
258,562	23,063	20,767
683,262	102,004	(22,685)
227,516	26,130	(31,748)
455,746	75,874	9,063
455,586	75,938	8,599
160	(64)	464
455,746	75,874	9,063
2.16	0.36	0.04
2.15	0.36	0.04

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות אחרות

הוצאות מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח (הפסד) לפני מיסים על הכנסה

מיסים על הכנסה (הטבת מס)

רווח לתקופה

מיוחס ל:

בעלים של החברה

זכויות שאינן מקנות שליטה

רווח לתקופה

רווח בסיסי למניה (בש"ח)

רווח מדולל למניה (בש"ח)

תמצית דוחות על הרווח (ההפסד) הכולל ביניים מאוחדים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	
2015	2015	2016
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
455,746	75,874	9,063
רווח לתקופה		
פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד		
(47,894)	290,009	38,883
שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה		
(229,454)	(100,023)	(42,323)
שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד		
50,897	350	19,623
הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד		
(62,535)	(38,318)	(21,975)
הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילות חוץ		
98,862	(66,028)	6,646
מסים על הכנסה בגין פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד		
(190,124)	85,990	854
סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד		
170,132	-	6,891
קרן הערכה מחדש לגבי פריטי רכוש קבוע		
9,413	(10,957)	(5,626)
מדידה מחדש של תכנית הטבה מוגדרת		
(64,031)	4,036	3,098
מסים על הכנסה (הטבת מס) בגין פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד		
115,514	(6,921)	4,363
רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס		
(74,610)	79,069	5,217
סך רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה		
381,136	154,943	14,280
סך כל הרווח הכולל לתקופה		
מיוחס ל:		
381,155	154,894	13,769
בעלים של החברה		
(19)	49	511
זכויות שאינן מקנות שליטה		
381,136	154,943	14,280
סך הרווח הכולל לתקופה		

תמצית דוחות ביניים על השינויים בהון מאוחדים

מיוחס לבעלים של החברה										
הון מניות ופרמיה	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן תרגום של פעילויות חוץ	קרן הון בגין תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין עסקאות עם בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	קרן הון בגין שיערוך רכוש קבוע	יתרת עודפים	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך כל ההון
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)										
341,832	295,955	(44,472)	13,032	(161,077)	(48,908)	148,733	4,361,663	4,906,758	5,702	4,912,460
יתרה ליום 1 בינואר 2016										
סך הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה	-	-	-	-	-	-	8,599	8,599	464	9,063
רווח לתקופה	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך רווח (הפסד) כולל אחר	-	16,401	(15,594)	-	-	8,029	(3,666)	5,170	47	5,217
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה	-	16,401	(15,594)	-	-	8,029	4,933	13,769	511	14,280
עסקאות עם בעלים שנזקפו ישירות להון	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
דיבידנד שהוכרז	-	-	-	-	-	-	(106,901)	(106,901)	-	(106,901)
תשלום מבוסס מניות	-	-	-	84	-	-	-	84	-	84
רכישת מניות באוצר	-	-	-	-	(1,949)	-	-	(1,949)	-	(1,949)
הנפקה מחדש של מניות באוצר	(147)	-	-	-	2,553	-	-	2,406	-	2,406
מימוש אופציות	98	-	-	(98)	-	-	-	-	-	-
יתרה ליום 31 במרס 2016	341,783	312,356	(60,066)	13,018	(160,473)	156,762	4,259,695	4,814,167	6,213	4,820,380

הבאורים המצורפים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות ביניים על השינויים בהון מאוחדים (המשך)

מיוחס לבעלים של החברה										
הון מניות ופרמיה	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן תרגום של פעילויות חוץ	קרן הון בגין תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין עסקאות עם בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	קרן הון בגין שיערוך רכוש קבוע	יתרת עודפים	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך כל ההון	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2015 (בלתי מבוקר)										
338,849	437,951	3,475	20,040	(173,231)	(48,908)	39,313	4,100,371	5,721	4,723,581	יתרה ליום 1 בינואר 2015
-	-	-	-	-	-	-	75,938	(64)	75,874	סך הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה
-	-	-	-	-	-	-	75,938	-	75,874	רווח (הפסד) לתקופה
-	115,285	(29,407)	-	-	-	-	(6,922)	113	79,069	סך רווח (הפסד) כולל אחר
-	115,285	(29,407)	-	-	-	-	69,016	49	154,943	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	עסקאות עם בעלים שנזקפו ישירות להון
-	-	-	356	-	-	-	-	-	356	תשלום מבוסס מניות
-	-	-	-	(4,665)	-	-	(4,665)	-	(4,665)	רכישת מניות באוצר
(2,390)	-	-	-	9,619	-	-	7,229	-	7,229	הנפקה מחדש של מניות באוצר
119	-	-	(119)	-	-	-	-	-	-	מימוש אופציות
336,578	553,236	(25,932)	20,277	(168,277)	(48,908)	39,313	4,169,387	5,770	4,881,444	יתרה ליום 31 במרס 2015

הבאורים המצורפים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות ביניים על השינויים בהון מאוחדים (המשך)

מיוחס לבעלים של החברה										
הון מניות ופרמיה	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן תרגום של פעילויות חוץ	קרן הון בגין תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין עסקאות עם בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	קרן הון בגין שיערוך רכוש קבוע	יתרת עודפים	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך כל ההון	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)										
338,849	437,951	3,475	20,040	(173,231)	(48,908)	39,313	4,100,371	4,717,860	5,721	4,723,581
יתרה ליום 1 בינואר 2015										
-	-	-	-	-	-	-	455,586	455,586	160	455,746
סך הרווח (ההפסד) הכולל לשנה										
-	(141,996)	(47,947)	-	-	-	109,420	6,092	(74,431)	(179)	(74,610)
רווח לשנה										
-	(141,996)	(47,947)	-	-	-	109,420	461,678	381,155	(19)	381,136
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לשנה										
השפעה מצטברת ליום 31 בדצמבר, 2015 של ביטול רישום הצבירה ויישום לראשונה של הנוהג המיטבי בביטוח כללי (ראה באור 2ה בדוחות השנתיים)										
-	-	-	-	-	-	-	34,697	34,697	-	34,697
עסקאות עם בעלים שנזקפו ישירות להון										
-	-	-	-	-	-	-	(235,083)	(235,083)	-	(235,083)
דיבידנד ששולם										
-	-	-	68	-	-	-	-	68	-	68
תשלום מבוסס מניות										
109	-	-	-	-	-	-	-	109	-	109
הנפקת מניות										
-	-	-	-	(9,520)	-	-	-	(9,520)	-	(9,520)
רכישת מניות באוצר										
(4,202)	-	-	-	21,674	-	-	-	17,472	-	17,472
הנפקה מחדש של מניות באוצר										
7,076	-	-	(7,076)	-	-	-	-	-	-	-
מימוש אופציות										
341,832	295,955	(44,472)	13,032	(161,077)	(48,908)	148,733	4,361,663	4,906,758	5,702	4,912,460
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015										

הבאורים המצורפים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות ביניים מאוחדים על תזרימי מזומנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		נספח	
2015	2015	2016		
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
1,202,522	(493,922)	929,144	א	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לפני מיסים על הכנסה
(169,071)	(47,937)	(12,379)		מס הכנסה שהתקבל (ששולם)
1,033,451	(541,859)	916,765		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת
(196,162)	(122,678)	(4,719)		תזרימי מזומנים מפעילות השקעה השקעה בחברות מוחזקות
161,055	-	83,427		תמורה מממוש השקעה בחברה מוחזקת המטופלת לפי שיטת השווי המאזני
(173,988)	(63,563)	(33,401)		השקעה ברכוש קבוע
(156,465)	(31,672)	(25,207)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
162,935	4,070	9,267		דיבידנד שהתקבל מחברה מוחזקת
216	-	301		תמורה מממוש רכוש קבוע
(202,409)	(213,843)	29,668		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) השקעה
294,453	(1,100)	-		תזרימי מזומנים מפעילות מימון תמורה בגין הנפקת כתבי התחייבות
8,061	2,564	457		רכישת מניות באוצר, נטו
(1,274,738)	549,837	(562,020)		תמורה מהנפקת (תשלום לרכישת) תעודות סל ואופציות כיסוי, נטו
60,656	144,876	(146,921)		אשראי לזמן קצר מתאגידים בנקאיים, נטו
10,384	-	-		קבלת הלוואות מבעלי עניין
(105,697)	(28,028)	(25,167)		פרעון הלוואות מתאגידים בנקאיים ואחרים
(235,083)	-	-		דיבידנד לבעלי החברה
(1,241,964)	668,149	(733,651)		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
45,899	21,901	(42,040)		השפעת התנודות בשער החליפין על יתרות המזומנים ושווי מזומנים
(365,023)	(65,652)	170,742		עליה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
2,598,536	2,598,536	2,233,513	ב	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
2,233,513	2,532,884	2,404,255	ג	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

תמצית דוחות ביניים מאוחדים על תזרימי מזומנים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	
2015	2015	2016
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
455,746	75,874	9,063
(258,562)	(23,063)	(20,767)
(190,570)	(1,165,857)	263,964
(2,367)	24,604	63,340
7,940	111,825	78,797
(45,232)	(28,684)	(15,565)
(98,056)	(124,036)	(65,514)
(102,093)	476,814	(198,022)
(18,893)	3,143	10,087
(32,238)	(10,044)	9,288
63,786	13,763	20,758
213,624	34,617	42,107
24,690	668,280	503,354
3,615,971	2,098,446	380,258
532,698	6,915	(17,444)
(197,433)	(99,504)	(77,546)
68	356	84
227,516	26,130	(31,748)
(18,883)	(4,072)	(8,551)
(3,785,048)	(1,037,587)	(353,478)
(32,008)	(4,800)	(7,468)
2,143	-	1,152
(68,574)	(128,225)	(369,576)
24,720	(41,912)	(113,155)
(115,319)	(15,596)	(39,396)
4,130,146	675,572	369,364
(2,935,973)	(1,931,372)	642,267
(213,872)	(100,889)	(147,764)
18,595	5,380	1,255
746,776	(569,796)	920,081
1,202,522	(493,922)	929,144

נספח א' - תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לפני מסים על הכנסה (1),(2),(3)
רווח לתקופה

פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים:

חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי
תשואה

הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

השקעות אחרות

הוצאות (הכנסות) מימון בגין התחייבויות פיננסיות

שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה

שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה אחר

פחת והפחתות

רכוש קבוע

נכסים בלתי מוחשיים

שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

שינוי בנכסי ביטוח משנה

שינוי בהוצאות רכישה נדחות

הוצאות שכר בגין תשלום מבוסס מניות

הוצאות (הכנסות) מיסים על הכנסה

שינויים בסעיפים מאזניים אחרים:

השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

רכישת נדל"ן להשקעה

רכישות, נטו של השקעות פיננסיות

השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה אחר

רכישת נדל"ן להשקעה

תמורה ממכירת נדל"ן להשקעה

מכירות (רכישות), נטו של השקעות פיננסיות

פרמיות לגבייה

חייבים ויתרות חובה

השקעות פיננסיות עבור מחזיקים בתעודות סל, נטו

מזומנים ושווי מזומנים משועבדים עבור מחזיקים בתעודות סל

זכאים ויתרות זכות

התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו

סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

סך הכל תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לפני מסים על הכנסה

(1) תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת כוללים רכישות ומכירות נטו של השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה, הנובעים מהפעילות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

(2) במסגרת הפעילות השוטפת הוצגה ריבית שהתקבלה בסכום של 309 מיליוני ש"ח (לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2015 סכום של 341 מיליוני ש"ח ולשנת 2015 סכום של 1,428 מיליוני ש"ח) וריבית ששולמה בסכום של 7 מיליוני ש"ח (לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2015 סכום של 8 מיליוני ש"ח ולשנת 2015 סכום של 102 מיליוני ש"ח).

(3) במסגרת הפעילות השוטפת הוצג דיבידנד שהתקבל מהשקעות פיננסיות אחרות בסכום של 33 מיליוני ש"ח (לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2015 סכום של 73 מיליוני ש"ח ולשנת 2015 סכום של 267 מיליוני ש"ח).

תמצית דוחות ביניים מאוחדים על תזרימי מזומנים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	
2015	2015	2016
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,153,223	1,153,223	966,875
1,445,313	1,445,313	1,266,638
2,598,536	2,598,536	2,233,513
966,875	1,187,167	1,064,160
1,266,638	1,345,717	1,340,095
2,233,513	2,532,884	2,404,255

נספח ב - מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
מזומנים ושווי מזומנים אחרים
יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה

נספח ג - מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
מזומנים ושווי מזומנים אחרים
יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

באור 1 - כללי**הישות המדווחת**

הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן: "החברה") הינה חברה תושבת ישראל אשר התאגדה בישראל ומניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב. כתובתה הרשמית היא רחוב אבא הלל סילבר 3, רמת גן.

החברה הינה חברת החזקות שעיקר החזקותיה הינן בחברות המאוחדות שהן חברות ביטוח ופיננסיים. תמצית הדוחות הכספיים הביניים המאוחדים ליום 31 במרס 2016 כוללת את אלה של החברה ושל החברות הבנות שלה (להלן: "הקבוצה"), וכן את זכויות החברה בחברות כלולות ובהסדרים משותפים.

תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים משקפת בעיקרה את הנכסים, ההתחייבויות והפעולות של חברות הביטוח המאוחדות, ולפיכך נערכה במתכונת דומה.

באור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים**א. הצהרה על עמידה בתקני דיווח כספי בינלאומיים**

תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים נערכה בהתאם ל- IAS 34, דיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם לדרישות הגילוי אשר נקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הפיקוח"), ואינה כוללת את כל המידע הנדרש בדוחות כספיים שנתיים מלאים. יש לקרוא אותה ביחד עם הדוחות הכספיים ליום ולשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (להלן: "הדוחות השנתיים"). כמו כן, דוחות אלו נערכו בהתאם להוראות פרק ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970, עד כמה שתקנות אלו חלות על תאגיד המאחד חברות ביטוח. תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים אושרה לפרסום על ידי דירקטוריון החברה ביום 29 במאי 2016.

ב. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים בהתאם ל- IFRS ובהתאם לחוק הפיקוח והתקנות שהותקנו על פיו נדרשת הנהלת הקבוצה להשתמש בשיקול דעת, בהערכות, אומדנים והנחות לרבות הנחות ואומדנים אקטואריים (להלן: "אומדנים"), אשר משפיעים על יישום המדיניות החשבונאית, על ערכם של נכסים והתחייבויות ועל סכומי הכנסות והוצאות. מובהר בזאת כי התוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. האומדנים העיקריים הכלולים בדוחות הכספיים מבוססים על הערכות אקטואריות וכן על הערכות שווי חיצוניות.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הקבוצה, נדרשת הנהלת החברה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת החברה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ההערכות ושיקול הדעת, בהם השתמשה ההנהלה לצורך יישום המדיניות החשבונאית בהכנת תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים עקביים בעיקרם לאלה בהם השתמשה להכנת הדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 בדצמבר 2015, ולמעט האמור להלן, לא חל שינוי בהנחות האקטואריות המשפיע באופן מהותי על העתודות. בקשר עם עדכון הריביות להיוון המשמשות בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות לרבות המלצת ועדת וינוגרד, וכן עם בדיקת נאותות העתודות (LAT), ראה גם באור 9.

באור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית

למעט המפורט בסעיף א' להלן, המדיניות החשבונאית של הקבוצה בתמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים אלה, הינה המדיניות שיושמה בדוחות השנתיים.

א. יישום לראשונה של תיקונים לתקנים**התיקון ל- IAS 38 נכסים בלתי מוחשיים (להלן – "התקן"), הבהרה לשיטות הפחתה מקובלות**

החל מיום 1 בינואר 2016 הקבוצה מיישמת את התיקון לתקן המתואר להלן.

התיקון ל- IAS 38 קובע חזקה הניתנת לסתירה לפיה שיטת הפחתה מבוססת הכנסות עבור נכסים בלתי מוחשיים אינה נאותה. מטרת התיקון הינה להגביל את השימוש בהפחתה מבוססת הכנסות ועל כן, חברות אשר ירצו להמשיך ולהפחית את הנכס הבלתי מוחשי בשיטת הפחתה כאמור, יצטרכו להראות כי קיים קשר אשר אינו נסיבתי בין הפקת ההכנסה לצריכת ההטבות הכלכליות.

התיקונים יושמו באופן פרוספקטיבי לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2016.

ב. עונתיות**1. ביטוח חיים, בריאות ופיננסים**

ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים ובריאות אינן מתאפיינות בעונתיות. יחד עם זאת, עקב העובדה שההפרשות לביטוחי חיים נהנות מהטבות מס, חלק ניכר מהמכירות החדשות מתבצע בעיקר בסוף השנה. ההכנסות ממגזר השירותים הפיננסיים אינן מתאפיינות בעונתיות.

2. ביטוח כללי

מחזור ההכנסות מפרמיות ברוטו בביטוח כללי מתאפיין בעונתיות, הנובעת בעיקר מביטוח כלי רכב של קבוצות עובדים שונות וציי רכבים של עסקים, אשר תאריכי חידושם הם בדרך כלל בחודש ינואר וכן מפוליסות שונות של בתי עסק, אשר תאריכי חידושם הם בדרך כלל בינואר או באפריל. השפעתה של עונתיות זו על הרווח המדווח מנוטרלת באמצעות ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה.

במרכיבי ההוצאות האחרים, כגון תביעות, ובמרכיבי ההכנסות האחרים, כגון הכנסות מהשקעות, לא קיימת עונתיות מובהקת, ולכן גם לא קיימת עונתיות מובהקת ברווח.

באור 4 - מגזרי פעילות

באור מגזרי פעילות כולל מספר מגזרים המהווים יחידות עסקיות אסטרטגיות של הקבוצה. יחידות עסקיות אלה כוללות מגוון מוצרים ומנוהלות בנפרד לצורך הקצאת משאבים והערכת ביצועים. המוצרים בבסיס כל מגזר דומים בעיקרם לעניין מהותם, אופן הפצתם, תמהיל הלקוחות, מהות הסביבה המפקחת וכן במאפיינים כלכליים ודמוגרפיים ארוכי טווח הנגזרים מחשיפה בעלת מאפיינים דומים לסיכונים ביטוחיים. כמו כן, לתוצאות תיק ההשקעות המוחזקים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות עשויה להיות השפעה ניכרת על הרווחיות.

ביצועי המגזר נמדדים בהתבסס על רווחי המגזר לפני מסים על ההכנסה. תוצאות עסקאות בינחברתיות מבוטלות במסגרת ההתאמות לצורך עריכת תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים. הקבוצה פועלת במגזרים הבאים:

1. מגזר ביטוח חיים וחשכון לטווח ארוך

תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בענפי ביטוחי החיים וכן את פעילות הקבוצה בניהול קרנות פנסיה וקופות גמל.

2. מגזר ביטוח בריאות

תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בענפים מחלות ואשפוז, תאונות אישיות, סיעוד ושיניים. הפוליסות הנמכרות במסגרת ענפי ביטוח אלה מכסות את מגוון הנזקים הנגרמים למבוטח כתוצאה ממחלות ו/או מתאונות, לרבות מצב סיעודי וטיפול שיניים. פוליסות ביטוחי בריאות מוצעות הן לפרטים והן לקולקטיבים.

3. מגזר ביטוח כללי

מגזר זה מורכב מחמישה תתי תחומים:

רכב רכוש: כולל את פעילות הקבוצה במכירת פוליסות ביטוח בענף ביטוח רכב מנועי (להלן: "רכב רכוש"), המכסות נזקים הנגרמים לבעל רכב כתוצאה מתאונה ו/או גניבה ו/או את חבות בעל הרכב או הנהג לנזק רכוש שנגרם לצד שלישי בתאונה.

רכב חובה: כולל את פעילות הקבוצה בענף ביטוח לפי דרישת פקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש), התש"ל-1970 (להלן: "רכב חובה"), המכסה נזקי גוף כתוצאה משימוש ברכב מנועי בהתאם לחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975.

ענפי חבויות אחרים: כולל את פעילות הקבוצה במכירת פוליסות המכסות את חבות המבוטח כלפי צד שלישי (למעט כיסוי חבויות בתחום רכב חובה כמתואר לעיל). במסגרת זו נכללים, בין היתר, ענפי הביטוח הבאים: ביטוח מפני אחריות מעבידים, ביטוח מפני אחריות כלפי צד שלישי, ביטוח אחריות מקצועית, ביטוח אחריות לדירקטורים ולנושאי משרה וביטוח מפני אחריות למוצרים פגומים.

ענפי רכוש ואחרים: תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בכל ענפי הרכוש למעט רכב רכוש (כגון: ערבויות, דירות וכדומה).

עסקי ביטוח משכנתאות: תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית בענף ביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא (כענף בודד - MONOLINE). ביטוח זה נועד לתת שיפוי בגין הנזק הנגרם כתוצאה מאי פירעון של הלוואות שניתנו כנגד שעבוד במשכון ראשון של נכס נדל"ן יחיד למגורים בלבד ולאחר מימוש הנכס המשמש כבטוחה להלוואות כאמור.

4. מגזר חברות ביטוח בחו"ל

מגזר חו"ל כולל את פעילות Interasco ו-Turk Nippon, חברות ביטוח בחו"ל שנמצאות בשליטת החברה.

5. מגזר שירותים פיננסיים

פעילות הקבוצה בשוק ההון והפיננסיים מתבצעת בהראל פיננסיים. הראל פיננסיים עוסקת, באמצעות חברות בשליטתה, בפעילויות הבאות:

- ניהול קרנות נאמנות.
- ניהול תיקי ניירות ערך עבור לקוחות פרטיים, תאגידים ולקוחות מוסדיים בשווקי ההון בארץ ובחו"ל.
- הנפקה לציבור של מוצרי מדדים (תעודות סל ופיקדון).

6. לא מיוחס למגזרי פעילות

פעילויות אשר לא יוחסו למגזרי פעילות כוללות בעיקר פעילויות של סוכנויות ביטוח וכן את פעילות ההון בחברות הביטוח המאוחדות.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דווח

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	חברות ביטוח בחו"ל	שירותים פיננסיים	לא מיוחס למגזרי פעילות	התאמות וקיזוזים	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,017,965	996,156	716,050	59,528	-	-	(1,238)	2,788,461
33,030	43,853	281,393	22,534	-	-	(1,238)	379,572
984,935	952,303	434,657	36,994	-	-	-	2,408,889
(23,733)	13,599	18,034	1,727	19,240	29,494	1,004	59,365
189,872	1,015	-	-	44,950	8,656	(4,228)	240,265
1,424	19,206	49,343	5,567	342	45,012	(39,848)	81,046
1,152,498	986,123	502,034	44,288	64,532	83,162	(43,072)	2,789,565
883,800	704,667	768,955	32,048	-	-	(846)	2,388,624
26,564	5,980	354,353	9,523	-	-	(846)	395,574
857,236	698,687	414,602	22,525	-	-	-	1,993,050
210,593	198,828	136,652	18,862	-	2,048	(39,849)	527,134
126,709	64,319	9,231	3,384	44,064	54,526	(4,228)	298,005
8,890	-	-	112	2,257	697	-	11,956
(683)	(1,511)	(9,999)	-	262	14,861	(58)	2,872
1,202,745	960,323	550,486	44,883	46,583	72,132	(44,135)	2,833,017
7,501	2,322	4,371	-	(11)	6,584	-	20,767
(42,746)	28,122	(44,081)	(595)	17,938	17,614	1,063	(22,685)
6,097	(1,226)	(6,633)	1,161	56	(3,982)	-	(4,527)
(36,649)	26,896	(50,714)	566	17,994	13,632	1,063	(27,212)
11,433,932	4,100,605	9,725,019	283,666	-	-	(4,470)	25,538,752
35,929,527	3,782,066	-	-	-	-	-	39,711,593

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות אחרות

הוצאות (הכנסות) מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק ברווחי (הפסדי) חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה

רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2015 (בלתי מבוקר)

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	חברות ביטוח בחו"ל	שירותים פיננסיים	לא מיוחס למגזרי פעילות	התאמות וקיזוזים	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,206,682	955,353	763,170	62,154	-	-	(1,809)	2,985,550
35,804	52,284	319,966	24,568	-	-	(1,809)	430,813
1,170,878	903,069	443,204	37,586	-	-	-	2,554,737
1,403,001	102,944	37,917	9,785	21,682	67,117	(2,029)	1,640,417
336,298	2,144	-	-	58,969	1,753	(99)	399,065
543	18,178	54,740	5,760	457	33,232	(23,165)	89,745
2,910,720	1,026,335	535,861	53,131	81,108	102,102	(25,293)	4,683,964
2,692,992	875,512	561,815	27,654	-	-	(490)	4,157,483
28,855	35,319	252,110	7,658	-	-	(490)	323,452
2,664,137	840,193	309,705	19,996	-	-	-	3,834,031
179,440	170,338	125,809	19,918	-	2,143	(23,165)	474,483
117,715	60,143	7,327	3,342	54,831	39,355	(99)	282,614
9,505	-	-	128	2,730	831	-	13,194
(4,550)	(4,071)	11,145	-	686	(1,570)	(939)	701
2,966,247	1,066,603	453,986	43,384	58,247	40,759	(24,203)	4,605,023
8,135	2,269	4,449	-	2	8,208	-	23,063
(47,392)	(37,999)	86,324	9,747	22,863	69,551	(1,090)	102,004
19,989	18,510	44,515	(8,359)	101	66,305	-	141,061
(27,403)	(19,489)	130,839	1,388	22,964	135,856	(1,090)	243,065
11,447,747	3,713,466	10,282,488	253,272	-	-	(5,479)	25,691,494
34,265,679	3,548,131	-	-	-	-	-	37,813,810

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות אחרות

הוצאות (הכנסות) מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה

רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	חברות ביטוח בחו"ל	שירותים פיננסיים	לא מיוחס למגזרי פעילות	התאמות וקיזוזים	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
4,242,656	3,964,225	3,071,824	257,921	-	-	(5,942)	11,530,684
138,536	206,553	1,304,199	95,307	-	-	(5,942)	1,738,653
4,104,120	3,757,672	1,767,625	162,614	-	-	-	9,792,031
1,416,232	186,320	170,705	15,567	74,413	172,385	6,901	2,042,523
857,019	9,926	-	-	224,484	6,126	(388)	1,097,167
35,238	62,556	224,698	23,604	1,495	138,959	(120,247)	366,303
6,412,609	4,016,474	2,163,028	201,785	300,392	317,470	(113,734)	13,298,024
5,011,456	3,211,015	2,421,780	130,969	-	-	(2,841)	10,772,379
71,647	174,898	1,025,470	35,687	-	-	(2,841)	1,304,861
4,939,809	3,036,117	1,396,310	95,282	-	-	-	9,467,518
725,981	726,565	599,236	82,306	-	6,933	(120,247)	2,020,774
483,480	252,045	36,671	12,659	211,164	159,466	(388)	1,155,097
37,135	-	-	580	79,356	3,527	-	120,598
4,204	4,580	3,967	-	2,001	94,623	(38)	109,337
6,190,609	4,019,307	2,036,184	190,827	292,521	264,549	(120,673)	12,873,324
68,097	36,554	90,104	-	(11)	63,818	-	258,562
290,097	33,721	216,948	10,958	7,860	116,739	6,939	683,262
7,718	(31,585)	(93,440)	(18,440)	(101)	26,407	-	(109,441)
297,815	2,136	123,508	(7,482)	7,759	143,146	6,939	573,821
11,387,906	4,060,026	9,325,361	265,681	-	-	(4,764)	25,034,210
35,594,131	3,737,204	-	-	-	-	-	39,331,335

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות אחרות

הוצאות מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק ברווחי (הפסדי) חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח לפני מסים על ההכנסה

רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	ביטוח משכנתאות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
184,731	251,637	239,177	290,658	(5,486)	960,717
279	5,172	166,990	72,710	-	245,151
184,452	246,465	72,187	217,948	(5,486)	715,566
83,415	92,509	19,603	98,871	(13,489)	280,909
101,037	153,956	52,584	119,077	8,003	434,657
6,522	1,456	545	6,973	2,538	18,034
700	4,100	32,851	11,692	-	49,343
108,259	159,512	85,980	137,742	10,541	502,034
138,657	133,098	128,667	378,338	(9,805)	768,955
13,488	7,845	109,708	223,312	-	354,353
125,169	125,253	18,959	155,026	(9,805)	414,602
15,822	30,700	56,033	34,097	-	136,652
2,102	2,746	1,892	1,427	1,064	9,231
(4,199)	(938)	(351)	(4,490)	(21)	(9,999)
138,894	157,761	76,533	186,060	(8,762)	550,486
1,800	402	150	1,925	94	4,371
(28,835)	2,153	9,597	(46,393)	19,397	(44,081)
(2,635)	(589)	(221)	(2,818)	(370)	(6,633)
(31,470)	1,564	9,376	(49,211)	19,027	(50,714)
2,441,511	612,506	859,612	5,353,087	458,303	9,725,019
2,096,399	557,288	204,914	2,311,303	458,303	5,628,207

פרמיות ברוטו

פרמיות ביטוח משנה

פרמיות בשייר

שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הכנסות מימון, נטו

סך כל ההוצאות (ההכנסות)

חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה

הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 במרס 2016

התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 במרס 2016

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 82% מסך הפרמיות בענפים אלו.

** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 80% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)
ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2015 (בלתי מבוקר)					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות ואחרים**	ביטוח משכנתאות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
228,418	362,941	231,945	276,129	(7,205)	1,092,228
23,589	39,436	169,843	117,708	-	350,576
204,829	323,505	62,102	158,421	(7,205)	741,652
104,240	158,442	(2,525)	59,006	(20,715)	298,448
100,589	165,063	64,627	99,415	13,510	443,204
15,680	3,411	1,226	14,338	3,262	37,917
2,787	8,445	29,537	13,971	-	54,740
119,056	176,919	95,390	127,724	16,772	535,861
63,398	161,370	133,850	209,574	(6,377)	561,815
10,369	24,282	103,018	114,441	-	252,110
53,029	137,088	30,832	95,133	(6,377)	309,705
11,865	28,503	52,841	32,600	-	125,809
1,909	2,567	1,094	998	759	7,327
5,062	1,101	396	4,629	(43)	11,145
71,865	169,259	85,163	133,360	(5,661)	453,986
1,959	426	153	1,791	120	4,449
49,150	8,086	10,380	(3,845)	22,553	86,324
15,783	3,434	1,234	14,431	9,633	44,515
64,933	11,520	11,614	10,586	32,186	130,839
2,603,762	723,550	987,744	5,437,012	530,420	10,282,488
2,201,858	611,573	185,140	2,093,879	530,420	5,622,870

פרמיות ברוטו

פרמיות ביטוח משנה

פרמיות בשייר

שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות (הכנסות) מימון, נטו

סך כל ההוצאות (ההכנסות)

חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה

רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 במרס 2015

התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 במרס 2015

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 81% מסך הפרמיות בענפים אלו.

** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 81% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)
ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות ואחרים**	ביטוח משכנתאות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
פרמיות ברוטו	484,763	798,997	872,789	826,913	2,954,395
פרמיות ביטוח משנה	51,066	92,205	665,012	391,241	1,199,524
פרמיות בשייר	433,697	706,792	207,777	435,672	1,754,871
שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר	26,660	14,631	(19,377)	32,847	(12,754)
פרמיות שהורווחו בשייר	407,037	692,161	227,154	402,825	1,767,625
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	67,699	12,827	5,753	63,227	170,705
הכנסות מעמלות	12,081	31,757	120,526	60,334	224,698
סך כל ההכנסות	486,817	736,745	353,433	526,386	2,163,028
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו	359,802	643,298	413,927	1,012,124	2,421,780
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח	48,865	81,441	324,952	570,212	1,025,470
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר	310,937	561,857	88,975	441,912	1,396,310
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	80,617	175,297	198,625	144,697	599,236
הוצאות הנהלה וכלליות	8,455	12,003	6,500	5,452	36,671
הוצאות מימון, נטו	1,792	339	152	1,674	3,967
סך כל ההוצאות (ההכנסות)	401,801	749,496	294,252	593,735	2,036,184
חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני	40,228	7,623	3,418	37,571	90,104
רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה	125,244	(5,128)	62,599	(29,778)	216,948
הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה	(37,538)	(7,113)	(3,190)	(35,056)	(93,440)
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה	87,706	(12,241)	59,409	(64,834)	123,508
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2015	2,347,384	548,286	840,528	5,107,403	9,325,361
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר 2015	1,988,263	475,164	187,223	2,128,547	5,260,957

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 81% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 ** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 79% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחשבון ארוך טווח

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2015 (בלתי מבוקר)				לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)			
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
-	-	-	1,206,682	-	-	1,017,965	1,017,965
-	-	-	35,804	-	-	33,030	33,030
-	-	-	1,170,878	-	-	984,935	984,935
(334)	180	(23,579)	1,403,714	(23,733)	(467)	(246)	1,403,001
40,988	65,384	83,500	218,301	189,872	54,721	63,276	336,298
-	76	1,348	543	1,424	-	-	543
40,654	65,640	1,046,204	2,793,436	1,152,498	54,254	63,030	2,910,720
532	2,338	880,930	2,689,733	883,800	492	2,767	2,692,992
-	-	26,564	28,855	26,564	-	-	28,855
532	2,338	854,366	2,660,878	857,236	492	2,767	2,664,137
20,727	30,885	158,981	135,856	210,593	18,757	24,827	179,440
20,412	22,919	83,378	81,032	126,709	19,764	16,919	117,715
2,806	770	5,314	5,314	8,890	3,350	841	9,505
5	-	(688)	(4,607)	(683)	59	(2)	(4,550)
44,482	56,912	1,101,351	2,878,473	1,202,745	42,422	45,352	2,966,247
-	-	7,501	8,135	7,501	-	-	8,135
(3,828)	8,728	(47,646)	(76,902)	(42,746)	11,832	17,678	(47,392)
873	468	4,756	17,342	6,097	1,049	1,598	19,989
(2,955)	9,196	(42,890)	(59,560)	(36,649)	12,881	19,276	(27,403)

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות בשייר

רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה,

ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין

חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות אחרות

הוצאות (הכנסות) מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה

רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)			
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
-	-	4,242,656	4,242,656
-	-	138,536	138,536
-	-	4,104,120	4,104,120
118	186	1,415,928	1,416,232
215,426	263,445	378,148	857,019
-	286	34,952	35,238
215,544	263,917	5,933,148	6,412,609
1,960	11,860	4,997,636	5,011,456
-	-	71,647	71,647
1,960	11,860	4,925,989	4,939,809
76,731	106,673	542,577	725,981
79,213	73,582	330,685	483,480
13,369	2,511	21,255	37,135
104	40	4,060	4,204
171,377	194,666	5,824,566	6,190,609
-	-	68,097	68,097
44,167	69,251	176,679	290,097
(329)	(109)	8,156	7,718
43,838	69,142	184,835	297,815

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות אחרות

הוצאות מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח לפני מסים על הכנסה

רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)
פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות

פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה				
סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004			עד שנת 1990 (1)	
סה"כ	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003	
אלפי ש"ח						
1,020,371	52,101	222,247	483,942	-	230,308	31,773
(2,406)						
1,017,965						
442,751	-	-	442,751	-	-	-
89,352	-	-	41,690	(49,642)	41,810	55,494
769,906	59,201	82,484	296,397	66,215	182,395	83,214
111,024	-	-	111,311	(287)	-	-

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)

פרמיות ברוטו
פרמיות בגין סכומים המופקדים בחברה מאוחדת במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה

סך הכל

תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח

מרווח פיננסי כולל דמי ניהול - במונחי רווח כולל (2)

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

- (1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) הם בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בחלקם באגרות חוב מיועדות.
- (2) מרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול השקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת, המרווח הפיננסי בגין פוליסות שאינן תלויות תשואה שהופקו החל משנת 2004 כולל עוד, את השפעת השינוי בשיעורי ההיוון המשמשים בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההון של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחשכון ארוך טווח (המשך)

פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות (המשך)

פוליסות ללא מרכיב חשכון		פוליסות הכוללות מרכיב חשכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה				
סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004				
סה"כ	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
אלפי ש"ח						
4,251,641	215,006	836,861	2,133,026	635	931,849	134,264
(8,985)						
4,242,656						
2,133,583	-	-	2,133,579	4	-	-
663,217	-	-	164,255	96,613	213,893	188,456
4,925,129	207,774	407,655	2,259,467	(46,740)	1,542,703	554,270
72,507	-	-	73,084	(577)	-	-

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)

פרמיות ברוטו
פרמיות בגין סכומים המופקדים בחברה מאוחדת במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה

סך הכל

תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח

מרווח פיננסי כולל דמי ניהול - במונחי רווח כולל (2)

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) הם בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בחלקם באגרות חוב מיועדות.

(2) מרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול השקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת, המרווח הפיננסי בגין פוליסות שאינן תלויות תשואה שהופקו החל משנת 2004 כולל עוד, את השפעת השינוי בשיעורי ההיוון המשמשים בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההון של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנוקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח בריאות

פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות

סה"כ	בריאות אחר *		סיעודי	
	ז"ק **	ז"א **	קבוצתי	פרט
אלפי ש"ח				
1,003,503	97,775	491,895	282,171	131,662
704,667	62,729	294,954	277,901	69,083

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)

פרמיות ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

סה"כ	בריאות אחר *		סיעודי	
	ז"ק **	ז"א **	קבוצתי	פרט
אלפי ש"ח				
3,973,536	431,221	1,876,593	1,149,277	516,445
3,211,015	271,580	1,280,001	1,209,858	449,576

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)

פרמיות ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

* מתוך זה פרמיות פרט בסך של 370,975 אלפי ש"ח (לתקופה של שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 סך של 1,444,892 אלפי ש"ח) ופרמיות קבוצתיות בסך של 218,695 אלפי ש"ח (לתקופה של שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 סך של 862,922 אלפי ש"ח).

** הכיסוי המהותי ביותר הכלול בבריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

באור 5 - מסים על הכנסה**א. הסדרי מס ייחודים לענף הביטוח****הסכם עם שלטונות המס**

ביום 13 בינואר 2016 נחתמו ההסכמים הענפיים לשנים 2013-2015 בין התאחדות חברות הביטוח לבין רשות המיסים. ההסכמים הענפיים לשנים אלו הנם ללא שינוי ביחס להסכמים משנים קודמות, פרט לאמור להלן :

א. הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות בתחום ביטוח כללי ובתחום בריאות הכלולה במסגרת ההתחייבויות הביטוחיות תוכר מעתה על פני מספר שנים ולא במועד ביצועה.

ב. נקבעו שיעורי ייחוס הוצאות להכנסות מועדפות בשנים 2014 עד וכולל 2020 השונים משיעורי הייחוס הנוכחיים.

ג. הוצאות רכישה (DAC) – (א) הוצאות שהוצאו ברכישת חוזה ביטוח חיים וחוזי השקעה בביטוח חיים יותרו בניכוי ב- 10 חלקים שנתיים שווים, החל משנת המס בה הוצאו, בכפוף לביטולים ; (ב) הוצאות שהוצאו ברכישת חוזה פנסיה וגמל יותרו בניכוי ב- 10 חלקים שווים, החל משנת המס בה הוצאו, ללא תלות בביטולים. תחולת אופן הפחתה זה נקבע עבור שנות חיתום 2015 עד וכולל 2020.

לכל האמור, לא היתה ולא צפויה להיות השפעה מהותית על התוצאות הכספיות של הקבוצה.

הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לעקרונות ההסכם האמור.

ב. שיעורי המס החלים על הכנסות של חברות הקבוצה

ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס' 216), התשע"ו- 2016, אשר קבע, בין היתר, הורדת שיעור מס חברות, החל משנת 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25%. שינוי במס החברות, כאמור לעיל, הקטין את הוצאות המס של הקבוצה בסך של כ- 32 מיליוני ש"ח והגדיל את הרווח הכולל וההון העצמי של הקבוצה בהתאם.

המסים השוטפים לתקופות המדווחות מחושבים בהתאם לשיעורי המס המוצגים בטבלה להלן.

שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם על חברות הבנות של החברה שהינם מוסדות כספיים הינם כדלקמן :

שנה	שיעור מס חברות	שיעור מס רווח	שיעור מס במוסדות כספיים
2015	26.5%	17.75%	37.58%
2016 ואילך	25%	17%	35.9%

באור 5 - מסים על הכנסה (המשך)

ג. פרה-רולינג שאושרו

(1) בחודש נובמבר 2015 הוגשה בקשה לרשות המיסים לקבלת אישור לפיצול ומיזוג פעילות הביטוח של דקלה חברה לביטוח (להלן: "הפעילות המועברת") אל תוך הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה הקולטת"), ללא תמורה, בהתאם לסעיפים 105 ו-103 לפקודת מס הכנסה. במסגרת שינוי המבנה נתבקש גם אישור רשות המיסים להעברת מניות דקלה חברה לביטוח בע"מ לידי הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ, ללא תמורה, בהתאם לסעיף 104 ג לפקודה. האישור נתבקש בתוקף למפרע מיום 31 בדצמבר 2015. במסגרת אישור רשות המיסים, יקבעו הוראות בהתאם לסעיפים 103, 104 ו-105 לפקודת מס הכנסה בקשר עם אופן ביצוע שינוי המבנה. נכון למועד פרסום הדוחות טרם התקבל האישור הנדרש.

(2) בחודש נובמבר 2015 הוגשה בקשה לרשות המיסים לקבלת אישור להעברת מניות הראל עתידית קופות גמל בע"מ (להלן: "החברה המעבירה 1") ומיזוגה לתוך חברת הראל גמל והשתלמות בע"מ (להלן: "החברה הקולטת 1"), וכן להעברת מניות מנוף ניהול קרנות פנסיה בע"מ (להלן: "החברה המעבירה 2") ומיזוגה לתוך חברת הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ (להלן: "החברה הקולטת 2"), ללא תמורה, תוך חיסולן של החברות המעבירות ללא פירוק ובהתאם להוראות סעיפים 104 ב(ו) ו-103 לפקודת מס הכנסה. במסגרת שינוי המבנה נתבקש גם אישור רשות המיסים להעברת מניות לעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ לידי הראל חברה לביטוח בע"מ, ללא תמורה, בהתאם לסעיף 104 ג לפקודה. האישור נתבקש בתוקף למפרע מיום 31 בדצמבר 2015. במסגרת אישור רשות המיסים, יקבעו הוראות בהתאם לסעיפים 103 ו-104 לפקודת מס הכנסה בקשר עם אופן ביצוע שינוי המבנה. נכון למועד פרסום הדוחות טרם התקבל האישור הנדרש.

(3) בחודש אוגוסט 2015 הוגשה בקשה לרשות המיסים לקבלת אישור למיזוג קופות גמל וקרנות פנסיה שבבעלות הראל גמל והשתלמות בע"מ והראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ. אישור המיזוג נתבקש לאור סעיף 35 לחוק ההתייעלות הכלכלית, שקבע כי יצומצם מספר קופות הגמל שבניהול חברות מנהלות באופן שכל חברה מנהלת תנהל רק קופת גמל אחת מכל סוג, וכן על פי מדיניות הממונה על שוק ההון הביטוח והחיסכון שבמשרד האוצר. במסגרת הבקשה נתבקש אישור רשות המיסים לכך שמהלך המיזוג של קופות הגמל וקרנות הפנסיה, לא יהווה אירוע מס לפי פקודת מס הכנסה ו/או חוק מיסוי מקרקעין. נכון למועד פרסום הדוחות טרם התקבל האישור הנדרש.

באור 6 - מכשירים פיננסיים

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

1. להלן פירוט הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה, המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

31 בדצמבר	31 במרס	
2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,368,958	1,332,111	1,367,422
		נדל"ן להשקעה
		השקעות פיננסיות
		נכסי חוב סחירים
17,043,861	16,661,650	16,591,109
6,400,091	5,592,570	6,797,947
6,804,453	6,342,052	6,646,512
6,919,346	6,973,293	7,217,296
37,167,751	35,569,565	37,252,864
966,875	1,187,167	1,064,160
532,702	428,607	492,932
40,036,286	38,517,450	40,177,378
		סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה**
21,110	21,123	11,960
163,135	179,319	135,054
184,245	200,442	147,014
		זכאים ויתרות זכות
		התחייבויות פיננסיות***
		התחייבויות פיננסיות בגין חוזים תלויי תשואה
548,126	479,342	590,331
586,900	534,389	635,555
		(*) מתוכם נכסי חוב שנמדדים בעלות מתואמת
		שווי הוגן של נכסי חוב שנמדדים בעלות מתואמת

כולל נכסים בסך 3,418,173 אלפי ש"ח, 3,226,924 אלפי ש"ח ובסך 3,371,174 אלפי ש"ח לימים 31 במרס 2016 ו-2015 וליום 31 בדצמבר 2015, בהתאמה, בגין התחייבות הנובעת מתיק סיעוד קבוצתי, בו מרבית סיכוני ההשקעה אינם מוטלים על המבטח.

**

בעיקר נגזרים וחוזים עתידיים.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח של הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
 רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, במישרין או בעקיפין, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
 רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

ליום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)			
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
13,057,630	3,533,479	-	16,591,109
-	5,876,929	330,687	6,207,616
5,054,289	22,260	1,569,963	6,646,512
4,253,639	262,007	2,701,650	7,217,296
22,365,558	9,694,675	4,602,300	36,662,533

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

אחרות

סך הכל

ליום 31 במרס 2015 (בלתי מבוקר)			
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
*13,836,099	*2,820,275	5,276	16,661,650
-	4,953,163	160,065	5,113,228
5,075,590	-	1,266,462	6,342,052
4,406,090	336,996	2,230,207	6,973,293
23,317,779	8,110,434	3,662,010	35,090,223

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

אחרות

סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)			
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
13,764,696	3,279,165	-	17,043,861
-	5,487,299	364,666	5,851,965
5,202,323	13,076	1,589,054	6,804,453
4,202,508	118,353	2,598,485	6,919,346
23,169,527	8,897,893	4,552,205	36,619,625

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

אחרות

סך הכל

* מוין מחדש.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2016

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
נכסי חוב שאינם סחירים	מניות	אחרות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
364,666	1,589,054	2,598,485	4,552,205
3,719	31,169	11,029	45,917
(4,413)	(17,935)	(32,254)	(54,602)
25,107	2,496	189,064	216,667
-	(5,390)	(53,695)	(59,085)
(16,694)	(29,431)	(10,979)	(57,104)
(41,698)	-	-	(41,698)
330,687	1,569,963	2,701,650	4,602,300
3,091	31,007	11,324	45,422

יתרה ליום 1 בינואר 2016

סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד (*)

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

העברות מתוך רמה 3**

יתרה ליום 31 במרס 2016

(*) מתוכם סך הרווחים לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 במרס 2016

** בגין ניירות ערך שדירוגם השתנה.

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2015

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
נכסי חוב שאינם סחירים	מניות	אחרות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
130,899	890,301	1,965,032	2,986,232
9,243	14,181	84,882	108,306
(1,750)	(24,055)	(46,237)	(72,042)
24,889	319,994	358,977	703,860
(264)	(25,654)	(40,157)	(66,075)
(3,009)	(595)	-	(3,604)
5,333	-	-	5,333
-	92,290	(92,290)	-
165,341	1,266,462	2,230,207	3,662,010
9,243	14,082	89,545	112,870

יתרה ליום 1 בינואר 2015

סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד (*)

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

העברות אל רמה 3**

מיון יתרות

יתרה ליום 31 במרס 2015

(*) מתוכם סך הרווחים לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 במרס 2015

** בעיקר בגין ניירות ערך שדירוגם השתנה.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
נכסי חוב שאינם סחירים	מניות	אחרות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
130,899	890,301	1,965,032	2,986,232
25,946	227,563	90,022	343,531
(10,547)	(90,236)	(123,417)	(224,200)
190,495	540,857	987,751	1,719,103
(7,243)	(37,653)	(204,908)	(249,804)
(31,394)	(20,992)	(23,705)	(76,091)
69,905	-	-	69,905
(3,395)	(13,076)	-	(16,471)
-	92,290	(92,290)	-
364,666	1,589,054	2,598,485	4,552,205
20,909	221,474	93,859	336,242

יתרה ליום 1 בינואר 2015

סך הרווחים שהוכרו:

ברוח והפסד (*)

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

העברות אל רמה 3**

העברות מתוך רמה 3***

מיון יתרות

יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

(*) מתוכם סך הרווחים לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים

נכון ליום 31 בדצמבר 2015

** בעיקר בגין ניירות ערך שדירוגם השתנה.

*** בעיקר בגין ניירות ערך שסחירותם השתנתה.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות

1. נכסי חוב שאינם סחירים והשקעות מוחזקות לפדיון - שווי הוגן לעומת הערך בספרים

31 בדצמבר	31 במרס	31 בדצמבר	31 במרס	31 בדצמבר	31 במרס
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)
שווי הוגן	שווי הוגן	שווי הוגן	שווי הוגן	שווי הוגן	שווי הוגן
2015	2015	2016	2015	2015	2016
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
5,898,915	5,956,896	6,174,789	4,579,010	4,480,530	4,744,456
5,903,981	5,738,710	5,973,395	5,298,631	4,841,640	5,265,040
989,116	1,025,150	984,533	912,132	893,598	903,811
311	326	312	311	326	312
12,792,323	12,721,082	13,133,029	10,790,084	10,216,094	10,913,619
320,839	350,145	309,775	307,199	323,291	293,034
320,839	350,145	309,775	307,199	323,291	293,034
13,113,162	13,071,227	13,442,804	11,097,283	10,539,385	11,206,653
			10,231	8,875	13,802

הלוואות וחייבים:

אגרות חוב מיועדות
נכסי חוב שאינם סחירים שאינם
ניתנים להמרה, למעט פיקדונות
בבנקים
פיקדונות בבנקים
נכסי חוב שאינם סחירים ניתנים
להמרה
סך כל נכסי חוב שאינם סחירים

השקעות המוחזקות לפדיון:

נכסי חוב סחירים שאינם ניתנים
להמרה
סך הכל השקעות מוחזקות
לפדיון
סך הכל
ירידות ערך שנזקפו לרווח
והפסד (במצטבר)

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה להלן מציגה ניתוח של המכשירים הפיננסיים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס עיתי, תוך שימוש בשיטת הערכה בהתאם לרמות השווי ההוגן בהיררכיה. להגדרת הרמות ראה באור 6א(2).

ליום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)			
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
5,572,268	1,594,997	-	7,167,265
-	-	312	312
710,461	-	76,387	786,848
947,805	146,331	1,261,443	2,355,579
7,230,534	1,741,328	1,338,142	10,310,004

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

אחרות

סך הכל

ליום 31 במרס 2015 (בלתי מבוקר)			
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
*6,649,605	*1,381,165	-	8,030,770
-	-	326	326
643,627	-	81,001	724,628
1,010,734	153,411	1,143,898	2,308,043
8,303,966	1,534,576	1,225,225	11,063,767

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

אחרות

סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)			
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
5,721,209	1,479,088	-	7,200,297
-	-	311	311
741,186	-	77,006	818,192
895,120	62,600	1,228,938	2,186,658
7,357,515	1,541,688	1,306,255	10,205,458

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

אחרות

סך הכל

* מוין מחדש.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2016

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים זמינים למכירה			
נכסי חוב שאינם סחירים	מניות	אחרות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
311	77,006	1,228,938	1,306,255
1	97	9,547	9,645
-	(242)	(11,762)	(12,004)
-	(81)	(14,057)	(14,138)
-	-	71,447	71,447
-	(393)	(19,008)	(19,401)
-	-	(3,662)	(3,662)
312	76,387	1,261,443	1,338,142
1	97	9,074	9,172

יתרה ליום 1 בינואר 2016

סך הרווחים שהוכרו:

ברווח והפסד (*)

ברווח כולל אחר

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

יתרה ליום 31 במרס 2016

(*) מתוכם סך הרווחים לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 במרס 2016

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2015

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים זמינים למכירה			
נכסי חוב שאינם סחירים	מניות	אחרות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
776	115,954	1,066,339	1,183,069
(148)	17,841	56,820	74,513
-	(16,579)	(27,537)	(44,116)
-	(3,549)	(20,936)	(24,485)
-	-	202,233	202,233
(302)	(648)	(20,714)	(21,664)
-	(32,018)	(112,307)	(144,325)
326	81,001	1,143,898	1,225,225
(148)	3,554	23,262	26,668

יתרה ליום 1 בינואר 2015

סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:

ברווח והפסד (*)

ברווח כולל אחר

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

העברות מתוך רמה 3**

יתרה ליום 31 במרס 2015

(*) מתוכם סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 במרס 2015

** מיון יתרות בגין חברות מוחזקות.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים זמינים למכירה			
נכסי חוב שאינם סחירים	מניות	אחרות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
776	115,954	1,066,339	1,183,069
(142)	20,733	56,739	77,330
-	(18,253)	(21,188)	(39,441)
3	(7,165)	(55,068)	(62,230)
-	-	439,840	439,840
(326)	(2,245)	(130,447)	(133,018)
-	-	(14,970)	(14,970)
-	(32,018)	(112,307)	(144,325)
311	77,006	1,228,938	1,306,255
(148)	6,455	14,783	21,090

יתרה ליום 1 בינואר 2015

סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו :

ברווח והפסד (*)

ברווח כולל אחר

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

העברות מתוך רמה 3**

יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

(*) מתוכם סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שטרם מומשו
 בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2015

** מיון יתרות בגין חברות מוחזקות.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות

1. שווי הוגן לעומת הערך בספרים - התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

31 בדצמבר	31 במרס	31 בדצמבר	31 במרס		
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
שווי הוגן			הערך בספרים		
2015	2015	2016	2015	2015	2016
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
491,962	556,478	489,955	481,415	552,600	477,655
93,609	96,236	90,544	93,966	93,258	89,833
11,484	958	11,559	11,484	958	11,559
-	33,747	-	-	33,747	-
2,903,004	2,712,097	2,877,354	2,633,965	2,354,759	2,597,692
3,500,059	3,399,516	3,469,412	3,220,830	3,035,322	3,176,739

הלוואות מתאגידים בנקאיים (1)
הלוואות מתאגידים שאינם בנקאיים (1)
הלוואות מצדדים קשורים
אשראי לזמן קצר מתאגידים בנקאיים ואחרים
כתבי התחייבויות נדחים
סך הכל התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

(1) מרבית ההלוואות הינן לתקופות קצרות או בריבית משתנה ועל כן שוויין ההוגן קרוב לשוויין בספרים.

2. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס		
2015	2015	2016	
2.90%	2.89%	2.61%	באחוזים
1.84%	1.12%	1.70%	הלוואות
			כתבי התחייבויות נדחים

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות (המשך)

3. התחייבויות פיננסיות הנמדדות בשווי הוגן בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן. להגדרת הרמות ראה באור 6א(2).

ליום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)		
רמה 1	רמה 2	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
9,905	809,229	819,134
69,443	-	69,443
-	67,297	67,297
79,348	876,526	955,874

נגזרים (2)

מכירה בחסר (3)

הלוואות מתאגידים בנקאיים (1)

סך הכל התחייבויות פיננסיות

ליום 31 במרס 2015 (בלתי מבוקר)		
רמה 1	רמה 2	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
8,681	755,611	764,292
81,228	-	81,228
-	378,738	378,738
89,909	1,134,349	1,224,258

נגזרים (2)

מכירה בחסר (3)

הלוואות מתאגידים בנקאיים (1)

סך הכל התחייבויות פיננסיות

ליום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)		
רמה 1	רמה 2	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
28,257	801,680	829,937
27,441	-	27,441
-	206,232	206,232
55,698	1,007,912	1,063,610

נגזרים (2)

מכירה בחסר (3)

הלוואות מתאגידים בנקאיים (1)

סך הכל התחייבויות פיננסיות

(1) להראל מוצרים פיננסיים פעילות ארביטרוז' המבוצעת במסגרת נכסי תעודות הסל. פעילות זו כוללת רכישת חוזים חלף מכירה של נכסי בסיס וכן רכישה של נכסי בסיס ומכירת חוזים על אותם נכסים. מימון רכישת נכסי הבסיס נעשה באמצעות אשראי בנקאי. מדיניות הראל מוצרים פיננסיים בפעילות הארביטרוז' האמורה הינה קיום גידור מלא לעסקאות באופן שאינו יוצר חשיפות לנכסי הבסיס. נכון ליום 31 במרס 2016 יתרת ההתחייבות הפיננסית בגין פעילות זו עומדת על סך של כ- 7 מיליוני ש"ח.

(2) מכשירים נגזרים המוחזקים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות במסגרת מדיניות ניהול נכסים מול התחייבויות ("ALM") של הקבוצה. מתוך הני"ל, סך של כ- 600 מיליוני ש"ח ליום 31 במרס 2016, כ- 517 מיליוני ש"ח ליום 31 במרס 2015 וסך של כ- 619 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015, נכללים במסגרת התחייבויות שאינן תלויות תשואה והיתרה נכללת במסגרת ההתחייבויות תלויות התשואה של הקבוצה. מרבית הסכום נובע מניהול חשיפה באמצעות נגזרים למטבע חוץ ולמדד. כנגד ההתחייבויות כאמור, הפקידו הגופים המוסדיים בטחונות בהתאם לתנאים שנקבעו בחוזה. לגופים המוסדיים בקבוצה מסגרות אשראי מאושרות לצורך פעילותה בנגזרים. כמו כן, הפקידו הגופים המוסדיים בקבוצה סך של כ- 723 מיליוני ש"ח כבטוחות לכיסוי התחייבויותיה הנובעות מפעילות זו. בקשר עם יתר ההתחייבויות העמידה החברה ביטחונות בדמות שעבוד שוטף על פיקדונות.

(3) במסגרת עסקת OTC הנפיקה חברה בת, מספר עסקאות, לצד ג', תעודות התחייבות לא סחירות העוקבות במהופך אחר השינויים במניות מסוימות. שווי העסקה במונחי נכס בסיס הינו כ- 64 מיליוני ש"ח. מועד סיום העסקאות הינו כשנה מיום ביצוען.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)**ג. התחייבויות פיננסיות (המשך)****4. פרטים נוספים**

1. אמות מידה פיננסיות
לפרטים בקשר לאמות מידה פיננסיות בגין הלוואות מהותיות מתאגידים בנקאיים ומתאגידים שאינם בנקאיים שנטלה החברה, ראה באור 25 לדוחות השנתיים. ליום 31 במרס 2016 החברה עומדת באמות המידה הפיננסיות שנקבעו.
2. דירוג מעלות
ביום 16 במרס 2016 מעלות קבעה דירוג 'ilAA' להנפקת הון משני מורכב באמצעות 2 סדרות חדשות של אגרות חוב בסך כולל של עד 250 מיליוני ש"ח. אגרות החוב (סדרות יב-יג') הונפקו על ידי הראל ביטוח מימון והנפקות בע"מ.
3. לעניין הנפקה לציבור של שתי סדרות חוב חדשות של אגרות חוב לאחר תאריך הדוח ראה באור 10.

ד. נתונים בדבר מדידות שווי הוגן ברמה 2 וברמה 3**שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים**

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי גילוי בלבד נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שיעורי ההיוון מתבססים על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. התחייבויות תלויות

קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הקבוצה למבוטחיה וללקוחותיה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות, פרשנויות ואחרות, עקב פערי מידע בין חברות הקבוצה לבין הצדדים האחרים לחוזה הביטוח ויתר מוצרי הקבוצה, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטוריים. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם מוצרי הקבוצה, המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדינמי הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

פרשנות חדשה לאמור בפוליסות ביטוח ובמוצרים פנסיוניים ארוכי טווח עלולה לעיתים להשפיע על הרווחיות העתידית של הקבוצה בגין התיק הקיים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי ללקוחות בגין פעילות העבר. כמו כן קיימת חשיפה בשל שינויים רגולטוריים והנחיות של המפקח, בחוזרים שהינם בתוקף ובטיוטות חוזרים שעדיין מתקיימים דיונים לגביהם, וכן ב"עמדות ממונה" ו"הכרעות עקרוניות" בנושאים שונים, שחלקם בעלי השלכות תפעוליות ומשפטיות נרחבות.

חשיפה זו מוגברת בתחומי החסכון הפנסיוני והביטוח ארוך טווח, לרבות ביטוח בריאות. בתחומים אלו ההתקשרויות עם המבוטחים, העמיתים והלקוחות הינן לאורך שנים רבות במהלכן עשויים להתרחש שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. זכויות אלו מנוהלות באמצעות מערכות מיכאניות מורכבות, אשר לאור השינויים כאמור, יש צורך להתאימן באופן שוטף. כל אלו יוצרים חשיפה תפעולית ומיכונית מוגברת בתחומים אלו.

במסגרת שינויים רגולטוריים אלו, בשנת 2011 פרסם המפקח חוזר שעניינו טיוב נתוני זכויות עמיתים בגופים מוסדיים. החוזר מפרט את מסגרת הפעולות שעל גוף מוסדי לבצע על מנת להבטיח שרישום זכויות עמיתים במערכות המידע יהיה מהימן, שלם, זמין וניתן לאחזור. במסגרת החוזר נקבעו שלבי ביצוע פרויקט הטיוב כדלקמן: (1) עריכת סקר פערים אודות המידע הקיים ברמת מוצרים, עמיתים ומעבידים - עד ליום 31 במרס 2013; (2) בניית מודל מיפוי ודירוג הפערים שנמצאו - עד ליום 31 במרס 2013; (3) הכנת תוכנית עבודה לטיפול בכל הכשלים שנמצאו - עד ליום 30 בספטמבר 2013. תוכנית העבודה תכלול התייחסות לסידור המידע הקיים ושמירתו - עד ליום 30 בספטמבר 2014. החברה פועלת בהתאם להוראות החוזר. הסיום הצפוי לפרויקט הטיוב הינו עד ליום 30 ביוני 2016.

בנוסף, קיימת חשיפה כללית, הנובעת מכך שכנגד הגופים המוסדיים בקבוצה מוגשות מעת לעת תלונות לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר ביחס לזכויות מבוטחים על פי פוליסות ביטוח ו/או הדין. תלונות אלו מטופלות באופן שוטף על ידי אגף תלונות הציבור בחברה. הכרעות הפיקוח בתלונות אלה, אם וככל שתניתן בהן הכרעה, עלולות להינתן אף כהכרעות רוחביות, החלות על קבוצות רחבות של מבוטחים. לעיתים, הגורמים המתלוננים אף מאיימים כי ינקטו בהליכים ביחס לתלונתם במסגרת תביעה ייצוגית. לעת הזו, לא ניתן להעריך אם קיימת חשיפה בגין תלונות אלו ולא ניתן להעריך אם תינתן הכרעה רוחבית של הממונה בענין תלונות כנ"ל ו/או אם תוגשנה תביעות ייצוגיות כתוצאה מהליכים שכאלו וכן לא ניתן להעריך את החשיפה הפוטנציאלית לתלונות כנ"ל. לפיכך, לא נכללה הפרשה בגין החשיפה האמורה. בנוסף, במסגרת המדיניות שמיישם אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר בתקופה האחרונה, להעמקת הבקורות והביקורות בגופים מוסדיים, הפיקוח מקיים מעת לעת ביקורות מעמיקות לגבי פעילותם של הגופים המוסדיים בקבוצה, במגוון תחומי הפעילות. בעקבות ביקורות אלו עלול משרד האוצר להטיל קנסות ו/או עיצומים כספיים וכן עלול ליתן הוראות לביצוע שינויים ביחס לפעולות שונות שנעשו, וזאת הן כלפי העתיד והן כלפי העבר. במקרים של הוראות כאמור לגבי העבר, עלול הפיקוח לדרוש השבת כספים או שינוי בתנאים כלפי המבוטחים ו/או העמיתים באופן שעלול להטיל חביות כספיות על החברות הבנות של החברה ו/או להגדיל את החשיפה של החברות הבנות שהינן מבטח למגוון רחב יותר של אירועים ביטוחיים שיהיו מכוסים בשל ההנחיות כאמור בפוליסות שהונפקו.

במסגרת הביקורות שעורך הפיקוח התקיימו ומתקיימות בתקופת הדוח מספר ביקורות מעמיקות בתחומי הפנסיה, אקטואריה בפנסיה, שירות לקוחות, ביטוח משנה, ביטוח סיעודי, מערכות מידע ותביעות.

במסגרת השקעות חברות הקבוצה בנכסי חוב, חתומות החברות המשקיעות על כתבי שיפוי, שאינם מוגבלים בסכום, אל מול הנאמנים לנכסי החוב. בכתבי שיפוי אלו, התחייבו חברות הקבוצה (כמו גם יתר המשקיעים באותם נכסי חוב) כלפי הנאמנים, לשפות את הנאמנים בגין כל הוצאה שתושט עליהם במסגרת הטיפול בהסדרי חוב, ככל שמטופלים על ידם וככל שהוצאה כאמור לא תשולם על ידי החברה שבבעלותה מצויים הנכסים. חברות הקבוצה מחזיקות במספר נכסי חוב המצויים בהליך הסדר, החשיפה בגין כתבי השיפוי שניתנו בגין נכסי חוב אלו, אינה מהותית.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

בקשר עם מיזוג הפעילות הביטוחית של דקלה להראל ביטוח, ובהתאם לבקשת קופת חולים כללית, אשר הנה הלקוח העיקרי של דקלה ואשר במסגרת ההתקשרות מולה, מעמידה דקלה שירותי תפעול וניהול של תוכנית השב"ן ושל התוכנית הסיעודית לחברי הקופה, חתמה הראל ביטוח על כתב שיפוי, במסגרתו התחייבה לשפות את שירותי בריאות כללית בגין נזקים שיגרמו לכללית, אם וככל שייגרמו, כתוצאה מפיצול הפעילות, בתנאים המפורטים בכתב השיפוי. לעניין מיזוג הפעילות הביטוחית של דקלה, ראה באור 9 להלן.

להלן פרטים על החשיפה בגין תובענות ייצוגיות ובקשות להכרה בתובענות כייצוגיות שהוגשו כנגד החברה ו/או החברות בקבוצה.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות המפורטות להלן, אשר בהן, להערכת ההנהלה, המתבססת, בין היתר, על חוות דעת משפטיות שקיבלה, אין זה יותר סביר מאשר לא ("more likely than not"), כי טענות ההגנה של החברה (או חברה בת) תידחינה ואישור התובענה כייצוגית יתקבל, או שקיימים סיכויים של 50% ומעלה כי בסופו של ההליך תתקבלנה טענותיה של החברה (או חברה בת) שסביר כי הסדר פשרה מוצע, אשר אינו כולל התחייבות מהותית לתשלום כספי יתקבל, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות בהן, ביחס לתביעה, כולה או חלקה, יותר סביר מאשר לא כי טענות ההגנה של החברה עלולות להדחות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי הנהלת החברה ו/או הנהלות חברות מאוחדות. להערכת הנהלת החברה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או חברות מאוחדות. ההפרשה הכוללת בדוח הכספי לכיסוי החשיפה הינה בסכום לא מהותי.

בבקשות לאישור תובענה כייצוגית בסעיפים 33, 34, 35, 37, 38, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48 ו-49 להלן, לא ניתן בשלב ראשוני זה להעריך את סיכויי הבקשה לאישור התובענה כייצוגית, ולפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין תובענות אלו.

1. בחודש ינואר 2008 הוגשה נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח ונגד 4 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות") תובענה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית. עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות גבו "תשלום גורם תת שנתיות" (תשלום אותו רשאיות חברות הביטוח לגבות כאשר תעריך הביטוח נקבע בסכום שנתי, אולם התשלום בפועל מבוצע במספר תשלומים) שלא כדין. לטענת התובעים, הנזק שנגרם לתובעים מסתכם לסך של 1,683.54 ש"ח לכל שנת ביטוח. להערכת התובעים, סכום התביעה בגין כל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג כנגד כלל הנתבעות הינו כ- 2.3 מיליארדי ש"ח, מתוך זה סך של כ- 307 מיליוני ש"ח כנגד החברה הראל ביטוח. ביום 1 בפברואר 2010 אישר בית המשפט בקשה להסדר דיוני בין הצדדים, לפיה התובע ימחק מהבקשה והתובענה את הטענה כי הראל ביטוח גבתה שיעור תשלום גורם תת שנתיות העולה על השיעור המותר גם בגין פוליסות שהונפקו לפני 1992. בהתאם להוראת בית המשפט, התובע הגיש תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית מתוקנת. ביום 29 בדצמבר 2013 הגיש המפקח על הביטוח את עמדתו, התומכת בעמדת הנתבעות כי אין מניעה לגבות תת שנתיות על גורם הפוליסה, על רכיב החסכון בביטוח חיים המשולב בחסכון ועל פוליסות ריסק אחרות, לרבות סיעוד, אבדן כושר עבודה ונכות מתאונה.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

2. בחודש אפריל 2008 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בירושלים, נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח ונגד שלוש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית. עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות נוהגות לזכות מבוטחות נשים, בהגיען לגיל פרישה, בגין פוליסות ביטוח מנהלים ישנות שנמכרו עד שנת 2000, בגמלה חודשית נמוכה מזו שמקבל מבוטח גבר בנתונים זהים, וזאת בשל הנימוק, כי תוחלת החיים של נשים גבוהה יותר. לעומת זאת, הנתבעות גובות מהנשים פרמיית "ריסק" בשיעור זהה לזה שהן גובות מגברים על אף ששיעור התמותה של נשים, בתקופת כיסוי "הריסק", לכאורה, נמוך יותר. הנתבעות טוענות, כי התנהלות זו של הנתבעות יוצרת הפליה של מבוטחות שהינן נשים, בניגוד להוראות הדין. ביום 17 באוגוסט 2014 אישר בית הדין האזורי לעבודה בירושלים את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית. הקבוצה שאושרה לעניין התובענה הייצוגית כוללת נשים שיש להן או שהיה להן פוליסות ביטוח אצל ארבע המשיבות, ואשר בחישוב פרמיית הריסק שלהן לא נעשתה אבחנה בין תעריפי נשים לתעריפי גברים. בחודש דצמבר 2014 הנתבעות הגישו לבית הדין הארצי לעבודה בירושלים, בקשת רשות ערעור על החלטת זו. במקביל, בית הדין האזורי לעבודה קיבל את בקשת הנתבעות לעכב את ההליך בפניו עד להחלטה בבקשת רשות ערעור. בחודש אפריל 2015 החליט בית הדין הארצי לעבודה ליתן לנתבעות רשות ערעור על ההחלטה. במסגרת הדיון שהתקיים בערעור הורה בית הדין על העברת החומר למפקח על הביטוח לצורך קבלת עמדתו.

3. בחודש יולי 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח נמנעת, כביכול, מלשלם ו/או לשפות את מבוטחיה בגין הנזק שנגרם לאמצעי המיגון שהותקן ברכב במקרה של אובדן גמור או אובדן גמור להלכה או גניבה, ומחתימה את המבוטחים, בניגוד, כביכול, להוראות המפקח על הביטוח, על כתב סילוק. לטענת התובע, בכך הראל ביטוח מתעשרת על חשבון המבוטח ומפרה חובה חקוקה. התובע מציין כי אין בידיו את הנתונים על מנת להעריך במדויק את גודל הקבוצה, אולם הוא מעריך את סכום התובענה עבור כלל חברי הקבוצה, לתקופה של 4.5 שנים בסך של כ- 37 מיליוני ש"ח.

4. בחודש אפריל 2010 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז בפתח תקווה תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח ונגד 4 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במקרה של הפסקת הביטוח במהלך חודש כלשהו, לאחר שפרמיית הביטוח בגין חודש זה נגבתה על ידי הנתבעות מראש, נמנעות כביכול הנתבעות מלהחזיר למבוטחים את החלק היחסי, העודף, של פרמיית הביטוח בגין אותו חודש או לחילופין הן מחזירות, כביכול, את פרמיית הביטוח בערכים נומינליים בלבד. הנזק הכולל לכלל חברי הקבוצה, הנתבע במצטבר מכל הנתבעות, מסתכם להערכת המבקשים בסכום של כ- 225 מיליוני ש"ח לתקופה של 10 שנים (התובעים לא ייחסו סכום ספציפי לכל אחת מהנתבעות בנפרד). סכום התביעה האישית של התובעים מהראל ביטוח הינו בסך של 80 ש"ח. בחודש דצמבר 2011 הורה בית המשפט על מחיקת טענות התובעים בכל הקשור לסעיף 28 א' לחוק חוזה הביטוח ובכל הקשור למבוטחים שהפוליסה שלהם פקעה חלקית או זמנית. בחודש נובמבר 2014 הוגשה לבית המשפט עמדת המפקחת על הביטוח, כי הוראות הפוליסה הן המחייבות לעניין אופן גביית הפרמיה לאחר פטירת המבוטח או בתקופה שלאחר ביטול הפוליסה וכי חוות הדעת האקטוארית שהוגשה לבית המשפט מטעם הנתבעות אינה מלאה לצורך ההוכחה כי הנתבעות תמחרו את הפרמיה באופן שמעיד שהן לקחו בחשבון את העובדה כי פרמיות הביטוח לא יוחזרו למבוטחים בגין התקופה שלאחר פטירת המבוטח או בתקופה שלאחר ביטול הפוליסה. ביום 23 ביוני 2015 אישר בית המשפט המחוזי מרכז-לוד באופן חלקי את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית. נגד הראל ביטוח אישר בית המשפט את ניהולה של התובענה כתובענה ייצוגית, אך ורק בנושא צירוף הפרשי הצמדה וריבית בעת השבת דמי הביטוח שנגבו בחודשים שלאחר חודש ביטול חוזה הביטוח או שלאחר קרות מקרה הביטוח.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

5. בחודש מאי 2011 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח ונגד 3 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות גובות שלא כדין, כביכול, תשלום הקריו "גורם פוליסה" ו/או "דמי ניהול אחרים" בשיעור נכבד מן הפרמיה המשולמת ללא הסכמתם או ידיעתם וללא קיומו של תנאי המאפשר גבייה כאמור בהוראות הפוליסות. התובעים טוענים, כי בהתאם להוראות המפקח על הביטוח באגף שוק ההון, הביטוח והחיסכון ("המפקח") הותר לחברות לגבות "גורם פוליסה" בתנאים מסוימים, אך לטענתם בנוסף על אישור המפקח כאמור, על הנתבעות לעגן את גביית "גורם הפוליסה" בהסכמה חוזית מול המבוטח. הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה נגד כלל הנתבעות מסתכם להערכת התובעים בסכום של 2,325 מיליוני ש"ח ונגד הראל ביטוח, בהתאם לחלקה בשוק בכ- 386 מיליוני ש"ח. ביום 10 ביוני 2015 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה מטעם הצדדים. בית המשפט מינה בודק להסדר הפשרה. על פי הסכם הפשרה המוצע, ישיבו הנתבעות לחברי הקבוצה סכום כולל של מאה מיליוני ש"ח, בגין גביית גורם פוליסה בעבר. חלקה של הראל ביטוח בסכום האמור שווה לארבעה-עשר מיליוני ש"ח. בנוסף, כל אחת מן הנתבעות תפחית את הגבייה העתידית מחברי קבוצה אלו, בגין גורם הפוליסה, בשיעור של 25% ביחס לסכום הגבייה בפועל. בנוסף, ככל שיאושר הסכם הפשרה, תידרש הראל ביטוח לשאת בגמול לתובע הייצוגי ובשכר טרחת בא כוחו, בסכום שייפסק על ידי בית המשפט. בעקבות הגשת חוות דעתו של הבודק, הבהיר בית המשפט לצדדים, ביום 18 באוקטובר 2015, במסגרת החלטה, אשר ניתנה במהלך דיון שהתנהל בפניו, את עמדתו הראשונית ביחס להסדר הפשרה, לפיה נטייתו הברורה הינה שלא לאשר את הסדר הפשרה בתנאיו הנוכחיים והציע לצדדים לשפר את תנאי הסדר הפשרה באופן משמעותי. בחודש פברואר 2016 הגיש היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו ביחס להסדר הפשרה, לפיה הוא מצטרף לעיקריה ולמסקנותיה של חוות דעת הבודק ביחס להסדר הפשרה ומותיר לשיקול דעתו של בית המשפט את הקביעה מהו סכום הפיצוי הראוי בנסיבות אלו בהתאם לנתונים שבפניו. יחד עם זאת, מצוין היועץ המשפטי לממשלה, כי קיים לשיטתו קושי עם הקביעה בהסכם הפשרה, לפיה הנתבעות ימשיכו לגבות את גורם הפוליסה בעתיד באופן שימנע מחברי הקבוצה מלתבוע בעניין זה בעתיד, נוכח העובדה שהמדובר, לשיטתו, בויתור על עילות תביעה עתידיות, אך בנסיבות העניין בבקשת האישור דין, הוא מבקש להשאיר את שאלת המשך הגבייה של גורם הפוליסה בעתיד לשיקול דעתו של בית המשפט. בנוסף, הביע היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו לפיה כל ההפחתה בגביית גורם הפוליסה בעתיד צריכה להיות מופנית בשלמותה להגדלת רכיב החיסכון בפוליסה, וכן התייחס למספר נושאים נוספים בהסדר הפשרה ובהם, הודעה למבוטחים הזכאים לקבלת הפיצוי בגין העבר, אופן ביצוע תשלום הפיצוי ביחס לעבר לרבות תרומת הסכומים שלא יאוותרו הזכאים לקבלתם ושכר הטרחה והגמול המוצע למבקשים ובאי כוחם.

6. בחודש יוני 2011 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח ונגד 9 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במקרים בהם עקב עיקולים המוטלים לבקשת צד שלישי על תגמולי הביטוח, מעוכב תשלום תגמולי הביטוח למבוטחים, חברות הביטוח משלמות למבוטחים, כביכול, את תגמולי הביטוח, בערכים נומינליים ללא שיערוך כלשהו, או במקרים מסוימים בצירוף הפרשי הצמדה בלבד, ללא הרווחים אשר צמחו להן, כביכול, כתוצאה מעיכוב זה. הנזק המוערך הכולל לכלל חברי הקבוצה מכלל הנתבעות מסתכם, להערכת התובעים, בסכום של כ- 350 מיליוני ש"ח. הנזק המוערך הכולל נגד הראל ביטוח מסתכם, להערכת התובעים, בסכום של כ- 72 מיליוני ש"ח. ביום 8.2.12 הודיעו התובעים כי הם זונחים את הטענה לפיה העיקולים הוטלו שלא כדין. ביום 12 בדצמבר 2012 אישר בית המשפט את התובענה כייצוגית. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון בתובענה שב להתנהל בבית המשפט. הצדדים מנהלים מגעים לפשרה.

7. בחודש מאי 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה המאוחדת דקלה ונגד שתי חברות ביטוח נוספות ונגד שלוש קופות חולים (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות סירבו לבטח, במסגרת הביטוח הסייעודי הקבוצתי ללקוחות קופות חולים, לקוחות בעלי מוגבלויות, וזאת לכאורה, בניגוד להוראות הדין הקבועות בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות, תשנ"ח – 1998 (להלן: "חוק"), תוך כדי הפליה ופגיעה בכבוד ובזכות לשוויון. התובעים מעריכים את סכום התביעה עבור כלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג נגד כלל הנתבעות בכ- 659 מיליוני ש"ח. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון בתובענה שב להתנהל בבית המשפט. בחודש אפריל 2016 הגישו המבקשים לבית המשפט בקשה להסתלקות מבקשת האישור. בקשת ההסתלקות כפופה לאישור בית המשפט.

8. בחודש מאי 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח ונגד החברה המאוחדת דקלה ביטוח ונגד ארבע חברות ביטוח נוספות וסוכנות ביטוח אחת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות סירבו, כביכול, לבטח לקוחות בעלי מוגבלויות בביטוחי פרט כגון ביטוחי בריאות, נסיעות, פנסיה, תאונות אישיות, חיים, סיעודי ואובדן כושר עבודה ("ביטוחי הפרט"), וזאת בניגוד, כביכול, להוראות הדין שקבועות בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות, תשנ"ח – 1998 ("החוק"), תוך כדי הפליה ופגיעה בכבוד ובזכות לשוויון. התובעים מעריכים את סכום התביעה עבור כלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג נגד כלל הנתבעות בכ- 934 מיליוני ש"ח. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון בתובענה שב להתנהל בבית המשפט. בחודש אפריל 2016 הגישו המבקשים לבית המשפט בקשה להסתלקות מבקשת האישור. בקשת ההסתלקות כפופה לאישור בית המשפט.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

9. בחודש יולי 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח ונגד ארגון נכי צה"ל (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי בפוליסה קבוצתית לביטוח חיים לחברי ארגון נכי צה"ל קיים, כביכול, כיסוי ביטוחי כאשר מקרה הביטוח מתרחש במהלך השנה שבין הגיע המבוטח לגיל 75 ועד הגיעו לגיל 76, בעוד שהראל ביטוח מעניקה כיסוי למקרי ביטוח שמתרחשים עד הגיע המבוטח לגיל 75 בלבד. הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה, מסתכם להערכת התובעת בסכום של כ- 46 מיליוני ש"ח. ביום 5 ביוני 2014 אישר בית המשפט המחוזי בתל אביב את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית. הקבוצה שאושרה הינה כל המוטבים של נכי צה"ל שנפטרו בין השנים 2006 ועד 2012, לאחר שמלאו להם 75 שנים ובטרם מלאו להם 76 שנים ואשר לא קיבלו את תגמולי הביטוח מהראל ביטוח. ביום 6 ביולי 2014 הגישו הנתבעות, לבית המשפט העליון, בקשת רשות ערעור על החלטה זו. בחודש נובמבר 2014 הורה בית המשפט העליון על עיכוב ההליכים בבית המשפט המחוזי בתל אביב עד למתן החלטה אחרת. בהתאם להמלצת בית המשפט משכו הנתבעות בחודש דצמבר 2015 את בקשת הערעור. לפיכך, הופסק עיכובם של ההליכים בבית המשפט המחוזי. בהחלטתו מיום 20 במרס 2016 הורה בית המשפט המחוזי בתל אביב על הרחבת הקבוצה כך שתכלול גם את מוטביהם של נכי צה"ל שנפטרו בין השנים 2013 עד 2016.
10. בחודש דצמבר 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח ונגד 6 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במסגרת רפורמה שנעשתה בשנת 2007 בענף רישוי רכב על ידי משרד התחבורה, תוקנו תקנות התעבורה, תשכ"א - 1961, אשר במסגרתן שונה סיווגם של רכבי הפנאי-שטח והמיני-וואנים ("כלי הרכב") לכלי רכב פרטיים. לטענת התובעים, הנתבעות בחרו להמשיך ולהגדיר את כלי הרכב ככלי רכב מסחריים, כל זאת כביכול, בניגוד להוראות הדין. בנוסף נטען, כי ביחס לרכבים שיוצרו לאחר כניסת הרפורמה לתוקף, כלומר שנת 2008 ומעלה שינו הנתבעות את התנהלותן וכלי רכב אלו מבוטחים על ידן ככלי רכב פרטיים, ובזאת, כביכול, הנתבעות יוצרות הפליה. לטענת התובעים, באמצעות סיווג כלי הרכב על ידי הנתבעות ככלי רכב מסחריים, וזאת על אף שכלי הרכב מסווגים על ידי משרד התחבורה כרכבים פרטיים (M-1), הנתבעות גובות, לכאורה, פרמיות ביטוח הגבוהות מפרמיות הביטוח המקבילות לכלי רכב פרטיים. הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה ביחס להראל ביטוח, מסתכם להערכת התובעים בסכום של כ- 189 מיליוני ש"ח.
11. בחודש דצמבר 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי תל אביב תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל משלמת, כביכול, את גמלת הביטוח הסיעודי החודשית, למבוטחים בפוליסה הקבוצתית של הסתדרות המורים בישראל ("הפוליסה"), בהתאם למדד הידוע בתחילת החודש ולא לפי המדד הידוע במועד התשלום. בנוסף נטען, כי הראל משלמת, כביכול, את גמלת הסיעוד ללא הצמדה למדד הבסיס המופיע בפוליסה אלא על פי מדד הבסיס שפורסם חודשיים מאוחר יותר, וזאת, לכאורה, בניגוד להוראות הפוליסה. התובעת אינה מציינת בבקשה את סכום הנזק הכולל הנתען על ידה לגבי כלל חברי הקבוצה. הצדדים מנהלים הליך גישור.
12. בחודש מאי 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה כי הראל נמנעת, כביכול, מלשלם תגמולי ביטוח למבוטחיה, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית, החל ממועד קרות מקרה הביטוח ועד מועד תשלום תגמולי הביטוח, ולחילופין, החל מחלוף 30 יום מהגשת הדרישה לקבלת תגמולי ביטוח ועד למועד תשלום תגמולי הביטוח. הנזק הנתען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם בסכומים שנעים בין כ- 168 מיליוני ש"ח לכ- 807 מיליוני ש"ח. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון בתובענה שב להתנהל בבית המשפט. ביום 30 באוגוסט 2015 קיבל בית המשפט המחוזי בתל-אביב באופן חלקי את בקשת האישור, באופן שניהלה של התביעה כתובענה ייצוגית אושר ביחס לטענה בדבר אי תשלום ריבית כנדרש בסעיף 28 (א) לחוק חוזה הביטוח ("החוק") והבקשה נדחתה ככל שהיא מתייחסת לטענה כי הראל ביטוח אינה מצמידה את תגמולי הביטוח בהתאם להוראות סעיף 28(א) לחוק. הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה ביחס לחברה על פי כתב התביעה המתוקן, מסתכם להערכת התובעים בסכום של כ- 120 מיליוני ש"ח. בחודש אוקטובר 2015 הוגשה בקשת רשות ערעור על ההחלטה לאשר את הבקשה כייצוגית. בחודש ינואר 2016 הוגשה בקשה לעיכוב הליכים לבית המשפט העליון ובחודש פברואר 2016 נעתר בית המשפט העליון לבקשה והורה על עיכובם של ההליכים. בנוסף, קבע בית המשפט העליון כי הדיון בבקשת רשות הערעור יתקיים בפני מותב.
13. בחודש יולי 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מרכז בלוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח נמנעה, כביכול, מלפרסם באתר האינטרנט שלה מידע מלא בקשר לסכומי הביטוח שישולמו למבוטחים כפיצוי כאשר הניתוח מומן על ידי גורם אחר שאינו המבטח, וזאת כביכול בניגוד להוראות חוזר המפקח על הביטוח "פירוט תגמולי ביטוח בתוכניות לביטוח בריאות" ובמטרה, לכאורה, להפחית את סכומי תגמולי הביטוח המגיעים למבוטחים על פי הפוליסות. הנזק הנתען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם בסכום של כ- 35 מיליוני ש"ח. בחודש מרס 2016 הוגש הסכם פשרה לאישור בית המשפט.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

14. בחודש אוקטובר 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מרכז בלוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח ונגד שלוש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במקרים בהם הצירוף לביטוח נעשה בתחילת החודש שבו רכש המבוטח את הפוליסה, הנתבעות מעדכנות, כביכול, את פרמיית הביטוח הן בשל הצמדה למדד והן בשל שינוי גיל בפוליסות ביטוח חיים ובריאות בעלות פרמיה משתנה, במועד מוקדם מהמועד שיש לעדכן ומצמידות את הפרמיה למדד שהינו מוקדם למדד שאליו יש להצמיד. הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה נגד כלל הנתבעות מסתכם בסכום של 399 מיליוני ש"ח.

15. בחודש אוקטובר 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מרכז בלוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח נמנעה, כביכול, מלשלם למבוטחים שביצעו ניתוחים במימון מלא או חלקי של קופת החולים שלהם פיצוי בשיעור מחצית מהסכום שנחסך לה מעלות המלאה של הניתוח בשל השתתפות קופת החולים. הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם בסכום של כ- 14 מיליוני ש"ח. בחודש מרס 2016 הוגש הסכם פשרה לאישור בית המשפט.

16. בחודש אפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת דקלה ביטוח. עניינה של התובענה בטענה, כי דקלה משלמת, כביכול, את תגמולי הביטוח למבוטחים בפוליסת ביטוח בריאות קבוצתית "מושלם לעובד גמלאים" של גמלאי קופ"ח כללית ובני משפחותיהם ("הפוליסה"), בהתאם למדד הידוע בתחילת החודש ולא לפי המדד הידוע במועד התשלום בניגוד להוראות הדין ("העילה הראשונה") וכן כי דקלה העלתה, כביכול, למבוטחים בפוליסה את דמי הביטוח, כביכול, ללא כל ביסוס ובניגוד כביכול להוראות הפוליסה והדין ("העילה השנייה"). הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם לסכום של כ- 21.5 מיליוני ש"ח (סך של כ- 19 מיליוני ש"ח ביחס לעילה הראשונה וסך של כ- 2.5 מיליוני ש"ח ביחס לעילה השנייה).

17. בחודש אפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח. עניינה של התובענה, בין היתר, בטענה, כי הראל ביטוח משלמת למבוטחים בפוליסת ביטוח אובדן כושר עבודה וסיעוד משתתפת ברווחים מסוג "חיונית" (להלן: "הפוליסה") סכום פיצוי חודשי (המורכב מ"פיצוי חודשי" ו- "יתרת הבונוס"), המחושב, לכאורה, בניגוד להוראות הפוליסה וכן כי הראל ביטוח אינה משלמת, לכאורה, למבוטחים בפוליסה את הבונוס שהצטבר להם עד למועד תשלום הפיצוי החודשי הראשון על פי הפוליסה. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם לסכום של כ- 381 מיליוני ש"ח.

18. בחודש אפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח ונגד שתי חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במקרים בהם הראל ביטוח מוכרת יחד עם ביטוח רכב רכוש, הכולל כיסוי לנהגים צעירים, כתב שירות שכולל רכב חלופי, אין באפשרות הנהג הצעיר ליהנות מכתב השירות, שכן ספק השירות אינו מאפשר נהיגה לנהג צעיר ברכב החלופי. התובעים טוענים, כי לא נכלל סייג מספק לפיו אין אפשרות לנהג צעיר לנהוג ברכב החלופי. לפי טענת התובעים, בכך הנתבעות מטעות את מבוטחיהן ופועלות בניגוד להוראות הדין לעניין חובת מבטח להבליט הגבלות החלות על כיסוי ביטוחי. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג, מסתכם להערכת התובעים לסכום של כ- 17.3 מיליוני ש"ח כנגד הראל ביטוח, וסך של כ- 28.4 מיליוני ש"ח כנגד כלל הנתבעות. בית המשפט העביר את הבקשה לקבלת עמדת המפקחת על הביטוח. בחודש מרס 2016 הגישה המפקחת על הביטוח את עמדתה לפיה תכלית המפרט להציג למבוטח את עיקרי הכיסוי שרכש בתמצית, ולכן אין חובה לציין במפרט גם את כל החריגים של הפוליסה ושל כתבי השירות.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

19. בחודש אפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מרכז בלוד, תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח. עניינה של התובענה, בטענה כי הראל ביטוח אינה מעניקה למבוטחים בפוליסת ביטוח בריאות מסוג גילוי מחלות קשות (להלן: "הפוליסה") כיסוי ביטוחי במקרה של גילוי המחלה הספציפית בה חלתה התובעת, על אף שלטענתה פרשנות ראויה של הפוליסה היתה צריכה, כביכול, להוביל למסקנה, כי יש ליתן כיסוי ביטוחי במקרה כאמור (אף שהמחלה מוחרגת בהתאם לתנאי הפוליסה). בהתאם לתובענה, התובעת אינה מעריכה את הנזק הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג.
20. בחודש מאי 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מחוז מרכז בלוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח. עניינה של התובענה, בטענה כי הראל ביטוח משלמת תגמולי ביטוח למבוטחים בפוליסות הכוללות כיסוי של נכות מתאונה, בגין מקרי ביטוח שעניינם נכות באיבר שאינו מוזכר באופן מפורש בפוליסה, על פי מנגנון חישוב שלכאורה, אינו כלול בפוליסה ובכך, פועלת, כביכול, בניגוד להוראות הדין. בהתאם לתובענה, הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג, מסתכם להערכת התובעים לסכום של כ- 50 מיליוני ש"ח.
21. בחודש יוני 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת דקלה. עניינה של התובענה בטענה, כי בהתאם להוראות פוליסת הביטוח הסייעודי הקבוצתית לחברי שירותי בריאות כללית "סיעודי מושלם פלוס" (להלן: "הפוליסה") דקלה אינה משלמת למבוטחים, המצויים במצב סיעודי, תגמולי ביטוח בגין הימים בהם היו מאושפזים בבית חולים כללי או שיקומי וכי ימים אלו אינם נכללים במניין הימים לחישוב תקופת ההמתנה הקבועה בפוליסה, וזאת, כביכול, בניגוד להוראות המפקח על הביטוח ולהוראות הדין. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג, מסתכם, להערכת התובעת, לסכום של כ- 35 מיליוני ש"ח. בית המשפט העביר את הבקשה לקבלת עמדת המפקחת על הביטוח ביחס למחלוקות נשוא הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בחודש ינואר 2016 הוגשה עמדת המפקחת על הביטוח במסגרתה הובהר כי אין בהגדרת מקרה הביטוח בפוליסה משום הפרה של הוראות הפיקוח וכי הפוליסה מושא הבקשה אושרה באופן פרטני על ידי הפיקוח.
22. בחודש יוני 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח ונגד שש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות קובעות סכומי ביטוח בפוליסות לביטוח חיים הנדרשות לצורך הלוואת משכנתא, על בסיס נתונים שאינם מבוססים על מסלול המשכנתא והריבית כפי שנקבעו על ידי הבנק המלווה, ולתקופות ביטוח בהן לא מתבצע עדכון סכומי הביטוח בהתאם ליתרת סכום המשכנתא. כתוצאה מכך, הנתבעות גובות, לכאורה, דמי ביטוח הגבוהים מדמי הביטוח שהיו צריכים להיות מחושבים בהתאם ליתרת המשכנתא בבנקים המלווים ובכך הנתבעות, כביכול, מטעות את מבוטחיהן ופועלות בניגוד להוראות הדין. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג כנגד הראל ביטוח, מסתכם לסכום של כ- 88 מיליוני ש"ח וסכום של כ- 1,182 מיליוני ש"ח כנגד כלל הנתבעות. בית המשפט העביר את הבקשה לקבלת עמדת המפקחת על הביטוח בשאלות העולות מבקשת האישור. המפקחת על הביטוח העבירה את שאלות בית המשפט להתייחסות המפקחת על הבנקים. ביום 23 במרץ 2016 הוגשה עמדת המפקחת על הביטוח אשר ככלל תומכת בעמדת הנתבעות, וקובעת כי אין הסדרה רגולטורית המקימה חובה על חברות הביטוח לעדכן מיוזמתן, מעת לעת, את הסכום המבוטח בפוליסה וכי חברת הביטוח אינה רשאית לערוך שינויים בתנאי חוזה הביטוח ובכלל זה בסכום הביטוח, ללא קבלת הוראה מפורשת מצד המבוטח.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

23. בחודש יולי 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מחוז מרכז בלוד בקשה לאישור תביעה כתובענה ייצוגית נגד הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ונגד ארבע חברות מנהלות אחרות של קרנות פנסיה (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מעלות את דמי הניהול, המשולמים על ידי עמיתים בקרנות פנסיה מתוך החיסכון שהצטבר (יתרה צבורה), לשיעור המקסימלי המותר על פי הדין, במועד בו העמיתים הופכים לפנסיונרים, מקבלים גמלת זקנה והם אינם יכולים עוד לנייד את החיסכון הפנסיוני שלהם. באופן כזה, הנתבעות, כביכול, מפעילות את זכותן החוזית, המוקנית להן על פי הוראות תקנון קרן הפנסיה, באופן פסול, חסר תום לב ובניגוד להוראות הדין. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשות התובעות לייצג, מסתכם, להערכת התובעות, לסכום של כ- 48 מיליוני ש"ח כנגד כלל הנתבעות.

24. בחודש נובמבר 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מחוז מרכז בלוד בקשה לאישור תביעה כתובענה ייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח וסטנדרד ביטוחים בע"מ וכן נגד חברת ביטוח נוספת וסוכנות ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במקרים בהם מחזיקי כרטיסי אשראי של ישראל כאל מתקשרים למוקד המכירות של חברות הביטוח הנתבעות, על מנת להפעיל פוליסה לביטוח נסיעות לחו"ל, אותה הם זכאים לקבל ללא עלות ("הפוליסה הבסיסית"), הנתבעות משווקות להן, כביכול, "הרחבות" או "תוספות" לפוליסה הבסיסית, כאשר למעשה, נמכרות להם, כביכול, פוליסות מדף מלאות המקנות כיסוי מן השקל הראשון וכוללות כיסויים חופפים לכיסויים הכלולים בפוליסה הבסיסית. זאת, בעלות מלאה וללא הפחתת שוויה של הפוליסה הבסיסית. בכך, לטענת התובעים, בין היתר, מטעות הנתבעות, לכאורה, את המבוטחים, מפרות את חובות הגילוי, פועלות בניגוד להוראות הדין ועושות עושר ולא במשפט. בהתאם לתובענה, הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג מסתכם, להערכת התובעים, לסכום כולל של כ- 270 מיליוני ש"ח. הצדדים מנהלים הליך גישור.

25. בחודש דצמבר 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב (המחלקה לעניינים כלכליים) בקשה לאישור תביעה כתובענה ייצוגית נגד הראל-פיא קרנות נאמנות בע"מ ("הראל פיא"), נגד 8 חברות ניהול קרנות נוספות ונגד 6 חברות נאמנות אשר שימשו כנאמנים לקרנות הנאמנות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי טרם כניסתו לתוקף של תיקון 14 לחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994 ("חוק ההשקעות"), הנתבעות שהינן חברות מנהלות קרנות נאמנות, ביצעו עסקאות עבור מחזיקי יחידות השתתפות של קרנות הנאמנות ("המשקיעים"), כביכול, מבלי לנקוט במאמצים על מנת להוזיל את עמלות הברוקראז', המשולמות על ידי המשקיעים וכי חברות הנאמנות הנתבעות, נמנעו, כביכול, מלמלא את תפקידן כנאמן בכך שלא פעלו לטובת המשקיעים בקרנות ולא פיקחו על הנעשה בקרנות הנאמנות. בכך, לטענתם של התובעים, הנתבעות הפרו, לכאורה, את חובת הנאמנות ו/או הזהירות כלפי ציבור המשקיעים, פעלו בניגוד להוראות חוק ההשקעות והוראות הדין, הפרו חובה חקוקה, עשו עושר ולא במשפט ופעלו תוך הטעייה וניצול כספי המשקיעים. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם, להערכת המבקשים לסכום של כ- 45 מיליוני ש"ח כנגד הראל פיא ולסך כולל של כ- 220 מיליוני ש"ח כנגד כלל הנתבעות.

26. בחודש מרס 2015 הוגשה לבית משפט השלום בראשון לציון תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח אינה מכסה בפוליסת ביטוח תאונות אישיות לספורטאים נכות אסתטית, וזאת, כביכול, בניגוד להוראות חוק הספורט, תשמ"ח - 1988 ותקנות הספורט (ביטוח) תשנ"ה - 1994. התובע אינו מעריך את הנזק הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג, אך מגביל אותו בגבול סמכותו של בית המשפט השלום, העומד על 2.5 מיליוני ש"ח.

27. בחודש אפריל 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח ונגד פלאפון תקשורת בע"מ. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח, מפלה, כביכול, הפליה אסורה על רקע מגדר ונטיות מיניות בין גברים שאינם בזוגיות עם אישה לבין גברים המצויים בזוגיות עם אישה ולבין נשים בכל הקשור במתן כיסוי ביטוחי להיריון ולידה במסגרת פוליסות ביטוח בריאות. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם, להערכת המבקש לסכום של כ- 52 מיליוני ש"ח.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

28. בחודש מאי 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח ונגד חמש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות נמנעות, כביכול, מלשלם תגמולי ביטוח בגין רכיב המע"מ החל על עלות התיקון במקרים שבהם הנזק לא תוקן בפועל. זאת, כביכול, בניגוד להוראות הדין ותוך עשיית עושר ולא במשפט. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג נגד הראל ביטוח מסתכם להערכת התובעים לסכום כולל של כ- 136 מיליוני ש"ח ולסך כולל של כ- 489.5 מיליוני ש"ח כנגד כלל הנתבעות.
29. בחודש יוני 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח וחברת ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות גובות, כביכול, פרמיות ביטוח הכוללות "תוספת סיכון" הנובעת מאופי עבודתם של המבוטחים, גם בתקופות בהן המבוטחים אינם עובדים. זאת, כביכול, בין היתר, בניגוד להוראות הדין, תוך עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובה חקוקה, הפרת חוזה, אי גילוי נאות והטעיה. התובע אינו מעריך את הנזק הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג.
30. בחודש יולי 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח מפצה, כביכול, את מבוטחיה במקרה של אובדן, גניבה או נזק, שנגרם לתכשיט שבוטח על ידה במסגרת פוליסת ביטוח דירה, בדרך של מתן שובר לקניית תכשיט באחת מחנויות ההסדר ו/או משלמת להם תשלום בחסר עבור התכשיט. בכך, מפרה הראל ביטוח, לטענת התובע, את תנאי הפוליסה התקנית לביטוח דירה ותכולתה, את הוראות חוק הפיקוח על הביטוח, התשמ"א – 1981 וכן את הוראות פוליסת ביטוח הדירה המונפקת ומשווקת על ידי הראל ביטוח. התובע אינו מעריך את הנזק הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג.
31. בחודש יולי 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח ונגד חברת ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות אינן מתחשבות, כביכול, בבואן לקבוע את דמי הביטוח בביטוח רכב מקיף, בנתונים היסטוריים סובייקטיביים של הרכב המבוטח המשפיעים על שווי, אך מתחשבות בנתונים אלו בבואן לחשב את גובה הפיצוי לו זכאי המבוטח בגין אירוע מזכה בהתאם לפוליסת הביטוח, וכן אינן מציינות בפוליסת הביטוח את שווי הרכב כבסיס לחישוב גובה הפיצוי בקרות אירוע מזכה. בכך, מפרות הנתבעות, לטענת התובעים, את הוראות הדין, ופוגעות באינטרס הוודאות וההסתמכות של חברי הקבוצה. נזקו האישי הנטען של התובע ביחס להראל ביטוח עומד על סך של 200 ש"ח לכל שנה שבה רכבו היה מבוטח בהראל ביטוח. התובעים אינם מעריכים את הנזק הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג.
32. בחודש אוגוסט 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת דקלה. עניינה של התובענה בטענה, כי בעת יישוב תביעות בביטוח סיעודי, מפצלת דקלה, כביכול, לצורך בחינת קיומו של מקרה הביטוח, את פעולות היומיום לחלקי גוף, תוך בחינה כמותית דווקנית של יכולת המבוטח לבצע כל אחת מן הפעולות. זאת, באופן המרוקן, כביכול, מתוכן את חוזרי המפקח על הביטוח, אשר על פיהם עליה לבצע, כביכול, בחינה מהותית של יכולת זו, ובניגוד לעמדת המפקח על הביטוח בנושא זה מחודש ינואר 2015. בכך מפרה דקלה, לטענת התובעת, את הוראות פוליסת הביטוח, מתארת תיאור מטעה את עסקת הביטוח, עושה עושר ולא במשפט ומפרה חובה חקוקה. נזקה האישי הנטען של התובעת מוערך בסך של כ- 59,000 ש"ח והנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג, מסתכם, להערכת המבקשת, לסכום של כ- 75.6 מיליוני ש"ח.
33. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח ונגד החברה המאוחדת דקלה ונגד שלוש חברות ביטוח אחרות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות אימצו, כביכול, עמדה פרשנית לפיה לצורך הכרה במבוטח במסגרת בירור תביעת סיעוד כמי שמתקיים לגביו מצב של "אי שליטה על סוגרים", על מצב זה להיות תוצאה של מחלה או ליקוי אורולוגיים או גסטרואנטרולוגיים בלבד. זאת, כביכול, בניגוד להוראות פוליסות הביטוח. התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג, אך הם מעריכים אותו במאות מיליוני שקלים.
34. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ונגד 4 חברות נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות הפרו, כביכול, את חובות הנאמנות שהן חבות כלפי העמיתים בקופות הגמל שבניהולן בכך שתיגמלו את סוכני הביטוח בעמלות בשיעור הנגזר מדמי הניהול, הנגבים על-ידיהן מן העמיתים ובכך תיגמלו את הסוכנים בסכום הגדל ככל שגדלים דמי הניהול ובטענה כי הנתבעות, עשו, כביכול, עושר ולא במשפט בכך שיצרו, כביכול, מנגנון שמטרתו להעלות את דמי הניהול לטובת הסוכנים והחברות המנהלות. התובעים מעריכים את הנזק לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בסך של כ- 300 מיליוני ש"ח לשנה מאז שנת 2008 ובסך הכל כ- 2 מיליארד ש"ח.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

35. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח ונגד החברה המאוחדת דקלה ונגד שתי חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות גובות, כביכול, דמי ביטוח מלאים ממבוטחים שהינם חיילי מילואים, גם כאשר הם מצויים במהלך שירות מילואים, על אף שאינן מספקות להם, כביכול, כיסוי ביטוחי מלא בתקופה זו, אלא כיסוי ביטוחי חלקי וחסר, ששווי נמוך משמעותית מדמי הביטוח הנגבים מהם. בהתנהלות זו עושות הנתבעות, לטענת התובעים, עושר ולא במשפט, מפרות חובה חקוקה, ומפרות את חובת הגילוי היזום המוטלת עליהן. עוד טוענים התובעים, כי ההוראות המגבילות את הכיסוי הביטוחי בתקופת שירות המילואים מבלי להפחית את דמי הביטוח בתקופה זו מהוות משום תנאי מקפח בחוזה אחיד, וכי הן עומדות בניגוד לציפייה הסבירה של המבוטחים. התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג, אך הם מעריכים אותו בעשרות מיליוני שקלים.

36. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח (להלן: "הראל ביטוח"). עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח מפצה מבוטחים, שעברו ניתוח בבית חולים ציבורי בסכום השווה ל- 25% בלבד משכר מנתח הסכם של הראל ביטוח בעוד שלפי הוראות הפוליסה, עליה לפצותם, לכאורה, בסכום השווה ל- 50% משכר מנתח הסכם בגין הניתוח הרלבנטי. בכך, מפרה הראל ביטוח, לטענת התובע, את הוראות הפוליסה, פועלת ברשלנות, בחוסר תום לב והטעיה ומפרה את הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א – 1981. התובע מעריך את הנזק לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בסך של כ- 13.1 מיליוני ש"ח.

37. בחודש אוקטובר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח ונגד חברת ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מפצות, כביכול, מבוטחים, אשר רכבם נפגע בתאונת דרכים ואשר נערכה להם הצעת תיקון ו/או שומה על ידי שמאי מרשימת שמאי החוץ של הנתבעות, בדרך של תיקון הרכב, תשלום תגמולי ביטוח או בכל דרך אחרת, תוך שינוי והפחתה משמעותית מהצעת התיקון ו/או השומה שערך שמאי החוץ, תוך הסתמכות על חוות דעת שנתן שמאי מטעמן. זאת, מבלי שפנו למנגנון הערעור בפני שמאי מכריע. בהתנהלות זו פועלות הנתבעות, לטענת התובעים, בניגוד להוראות חוזר המפקח על הביטוח בעניין זה, עושות עושר ולא במשפט, מפרות חובה חקוקה ומפרות את חובת תום הלב. עוד טוענים התובעים, כי במקרים בהם נדרשו המבוטחים לחתום על כתבי ויתור כתנאי לקבלת פיצוי, הפרו הנתבעות את חוק החוזים האחדים ואת חובת תום הלב וכתרו חוזה פסול, וכי החתימה על טפסים אלו מהווה משום עושה של חברי הקבוצה. התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג, אך הם מעריכים אותו בעשרות ואף מאות מיליוני שקלים.

38. בחודש נובמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח (להלן: "הראל ביטוח") ונגד מדנס סוכנות לביטוח בע"מ (להלן: "מדנס") (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות התקשרו בהסכם בלעדיות לטווח ארוך בקשר לפוליסות ביטוח אחריות מקצועית רפואית לפיו התחייבה הראל ביטוח לבטח אך ורק מבוטחים שיופנו על ידי מדנס ולהפנות למדנס כל סוכן ביטוח אחר, שיפנה אליה, לשם עריכת הביטוח דרכה, ומדנס התחייבה לערוך ביטוח אחריות מקצועית רפואית עבור לקוחותיה, אך ורק אצל הראל ביטוח. בכך, התקשרו הנתבעות, לטענת התובעים בהסדר כובל, הפרו חובה חקוקה, ניצלו את מעמדן המונופוליסטי לרעה באופן העלול להפחית או לפגוע בתחרות, הפרו את חוק ההגבלים העסקיים, עשו עושר ולא במשפט, נהגו ברשלנות והפרו את חובות האמון, הגילוי והזהירות המוטלות על סוכן ביטוח. התובעים מעריכים את גובה הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בסכום של למעלה מ- 300 מיליון ש"ח.

39. בחודש נובמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת דקלה ביטוח ("דקלה") ונגד שירותי בריאות כללית ("כללית") (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בפוליסת הביטוח הסייעודי הקבוצתית לחברי שירותי בריאות כללית "סייעודי מושלם פלוס" (להלן: "הפוליסה"). לטענת התובע, במקרים בהם קיים מעבר מתקופת זכאות אחת ("תקופת הזכאות הראשונה"), לתקופת זכאות אחרת, בה זכאי המבוטח לתגמולי ביטוח מופחתים ביחס לתקופת הזכאות הראשונה ("תקופת הזכאות השנייה"), וכאשר המעבר בין תקופות הזכאות נעשה לאחר ה-1 לחודש קלנדרי, משולמים לו תגמולי ביטוח על פי הסכום המופחת, עבור כל החודש בו נעשה המעבר כאמור. כך, שלטענת התובע נגרעים ממנו תגמולי ביטוח, בגובה ההפרש שבין תגמולי הביטוח בגין התקופה הראשונה לבין תגמולי הביטוח בגין התקופה השנייה כפול החלק היחסי של החודש בגינו הוא זכאי לתגמולי הביטוח בגין התקופה הראשונה. עוד טוען התובע כי לחברי הקבוצה ששרדו את מלוא תקופות הזכאות המצטברות לא שולמו כלל תגמולי ביטוח עבור החלק היחסי החסר מהחודש הקלנדארי הראשון לזכאותם וכי הם זכאים לקבלת תגמולי ביטוח בגין אותו חלק יחסי של החודש. בכך עושה דקלה, לטענת התובע, עושר ולא במשפט, מפרה את הוראות חוק חוזה הביטוח, התשמ"א – 1981, את הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א – 1981 ואת הוראות פוליסת הביטוח. נזקו האישי הנטען של התובע מוערך בסך של 540 ש"ח והנזק הכולל המוערך הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם, להערכת התובע, לסכום של כ- 60 מיליוני ש"ח.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

40. בחודש נובמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח ונגד חברת ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מפחיתות, כביכול, מסכומי הנזק הנתבעים על-ידי צד שלישי עקב רשלנותו של מבוטח, סכומים שונים באופן שרירותי. זאת, כביכול, בנימוק כללי של "רשלנות תורמת" של הצד השלישי ללא הנמקה, כנדרש בהוראות הדין. בכך, מפרות הנתבעות, לטענת התובעים, את הוראות הדין, לרבות חוזרי המפקח על הביטוח, מפרות חובה חקוקה, פועלות בחוסר תום לב, ועושות עושר ולא במשפט. התובעים מעריכים, כי גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג עולה על 3 מיליון ש"ח ביחס לכל אחת מהנתבעות.

41. בחודש דצמבר 2015 הוגשה נגד סטנדרד ביטוחים בע"מ ("סטנדרד"), לבית הדין האזורי לעבודה בתל-אביב בקשה לאישור תביעה כתובענה ייצוגית ("בקשת האישור") בד בבד עם הגשת בקשה לאישור הסדר פשרה. עניינה של התובענה בטענה, כי סטנדרד לא כללה את רכיב העמלות ו/או שכר לפי תפוקה הרשומים בתלושי השכר של עובדי מוקדי המכירות שלה, בשכר הקובע לצורך חישוב תשלומים בגין חופשה שנתית, דמי חגים, דמי מחלה, פנסיה ושעות נוספות, וכי אלו שולמו על בסיס שכר יסוד בלבד. לטענת התובע, התנהלות זו מהווה משום הפרה של זכויות מכח חוקי המגן. בד בבד עם הגשת בקשת האישור הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה בתובענה. התובע מעריך כי גובה הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג הינו כ- 2.65 מיליון ש"ח.

תובענות שהוגשו בתקופת הדו

42. בחודש ינואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח ("הראל ביטוח"). עניינה של התובענה בטענה, כי בעוד שהראל ביטוח מבטיחה בהצעת ביטוח לרוכשי רכב מסוג פגיו וסיטרואן באמצעות לוביט סוכנות לביטוח (1997) בע"מ, כי בקורות נזק תאונתי, רכבם יתקן בחלפים מקוריים חדשים בלבד חלף החלקים שניזוקו, בפועל, בקורות מקרה ביטוח, הראל ביטוח מפעילה שמאי חוץ מבלי לחייב אותו ואת מוסד ההסדר לפעול על פי הוראות הפוליסה, כך שהשמאי קובע אילו תיקונים ייעשו בחלפים מקוריים ואילו תיקונים יבוצעו על דרך של תיקון חלקים שניזוקו. בכך מקטינה הראל, לטענת התובע, את ערך הנזק הגולמי, כך ששיעור הנזק, המחושב באחוזים משווי הרכב המבוטח נמוך משיעור הנזק האמיתי. בכך, מפרה הראל ביטוח, לטענת התובע, את הוראות חוק חוזה הביטוח, תשמ"א – 1981 ואת הוראות חוזה הביטוח, פועלת בחוסר תום לב ועושה עושר ולא במשפט. התובע מעריך כי גובה הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג עולה על 3 מיליון ש"ח.

43. בחודש ינואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח ("הראל ביטוח"). עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח מחייבת את מבוטחיה בביטוח שיניים לעבור צילומי רנטגן, אשר מטרתם לבדוק, כי הרופא המטפל ביצע את הטיפול נשוא תביעתו של המבוטח. זאת, כביכול, בניגוד להנחיות משרד הבריאות ותוך פגיעה באוטונומיה של הפרט. התובעת מעריכה, כי גובה הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג הינו כ-200 מיליון ש"ח.

44. בחודש פברואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מחוז מרכז בלוד תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ונגד ארבע חברות מנהלות אחרות של קרנות פנסיה (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מתחילות לגבות ממקבלי קצבאות נכות ושאיירים, בעת שהם מתחילים לקבל קצבאות ואינם יכולים עוד לנייד את כספיהם לקרן פנסיה אחרת, דמי ניהול בשיעור המקסימלי המותר על פי הדין, מבלי שניתנת להם הודעה מראש על כך. זאת, תוך הפרה, כביכול, של חובת הגילוי היזום המוטלת עליהן, של חובות חקוקות, ושל חובות הנאמנות השליחות והזהירות ותוך ניצול לרעה ושימוש בחוסר תום לב בזכות חוזית, עשיית עושר ולא במשפט והתנהלות קרטליסטית. התובעת אינה מכמתת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג, אולם היא מעריכה אותו באומדן ראשוני בכמיליארד ש"ח כנגד כלל הנתבעות.

45. בחודש פברואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח ("הראל ביטוח"). עניינה של התובענה בטענה, כי עמדתה של הראל ביטוח הינה שפוליסת ביטוח מקיף לכלי רכב מסוג מונית אינה מכסה ירידת ערך, לרבות ירידת ערך הנגרמת כתוצאה ממקרה ביטוח, זאת, כביכול, בניגוד להוראות הפוליסה, וכי בכך מפרה הראל ביטוח את ההסכם בינה לבין מבוטחיה, עושה עושר ולא במשפט, ומפרה את החובות המוגברות החלות עליה כחברת ביטוח ובכלל זה מטעה את לקוחותיה. התובע מעריך את גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ-10 מיליון ש"ח.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

תובענות שהוגשו בתקופת הדוח (המשך)

46. בחודש פברואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ("הראל פנסיה"). עניינה של התובענה בטענה, כי הראל פנסיה גובה, כביכול, מעמיתיה, המבצעים הפקדות חד פעמיות לקרן הפנסיה, כספים, בגין ביטוח לסיכונים נכות וביטוח למקרה מוות בגין תקופה שכבר חלפה ביום הגביה, וכאשר ידוע, כי הסיכון בגינו נגבו הכספים לא התממש ולא יכול עוד להתממש. בכך, מפרה הראל פנסיה, לטענת התובע, את הוראות חוק חוזה ביטוח, תשמ"א – 1981, הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א – 1981, את חובת הגילוי היזום ואת חוק החוזים (חלק כללי) התשל"ג – 1973, וכן עושה היא, לטענת התובע, עושר ולא במשפט, ומנצלת את חוסר ניסיונם של עמיתיה. נזקו האישי הנטען של התובע מוערך בסך של כ- 826 ש"ח והנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם, להערכת התובע, לסכום של כ- 5.58 מיליוני ש"ח.

47. בחודש מרס 2016 הוגשה נגד סטנדרד ביטוחים בע"מ ("סטנדרד"), לבית הדין האזורי לעבודה בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית ("בקשת האישור"). עניינה של התובענה בטענה, כי סטנדרד לא העניקה לעובדיה, כביכול, את הזכויות הקבועות בצו ההרחבה בענף היבוא, היצוא והמסחר בסיטונות ("צו ההרחבה בענף היבוא"), אלא על פי צווי ההרחבה והדינים הכלליים החלים על כלל העובדים במשק, ובכלל זה הפקידה עבורם תשלומים לפנסיה על פי הוראות צו ההרחבה הכללי במשק בנושא פנסיה ("צו ההרחבה הכללי") ולא על פי צו ההרחבה בענף היבוא, לא שילמה להם הפרשי חופשה ותשלומי חגים וימי בחירה מכוח צו ההרחבה בענף היבוא, ולא הפקידה עבורם תשלומים לפנסיה בגין רכיב דמי חגים, חופשה ומחלה בהתאם לצו ההרחבה בענף היבוא. זאת, לטענת התובע, תוך הפרה של זכויות מכח חוקי המגן. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם, להערכת התובע, לסכום של כ- 8 מיליון ש"ח.

48. בחודש מרס 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח ("הראל ביטוח"). עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח משלמת, כביכול, למוטבים של מבוטחים בביטוח חיים, כספים מכוח פוליסות ביטוח החיים, כשהם צמודים, החל מן המועד בו נודע לה על פטירתו של המבוטח, למדד המחירים לצרכן ולא למדד ההשקעות הרלבנטי למסלול ההשקעה שבחר המבוטח. בכך, טוענת התובעת, מפרה הראל ביטוח את ההסכם בינה לבין מבוטחיה, עושה עושר ולא במשפט, מפרה חובה חקוקה ומפרה את חובת הגילוי היזום. נזקה האישי הנטען של התובעת מוערך בסך של 33,729 ש"ח. התובעת אינה מכמתת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג, אולם היא מעריכה אותו בעשרות מיליוני שקלים.

תובענות שהוגשו לאחר תקופת הדוח

49. בחודש אפריל 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח ("הראל ביטוח"). עניינה של התובענה בטענה, כי, הראל ביטוח דוחה תביעות לתשלום תגמולי ביטוח בגין נכות ממחלה ו/או מתאונה, בטענה כי תביעות אלו מתיישנות לאחר שלוש שנים מיום קרות מקרה הביטוח, וזאת בניגוד, כביכול, לחוק חוזה הביטוח התשמ"א – 1981 (תיקון 6), לפיו תקופת ההתיישנות לתשלום תגמולי ביטוח בגין עילת תביעה שהינה נכות ממחלה או מתאונה נמנית מהיום שקמה למבוטח זכות לתבוע תגמולי ביטוח לפי תנאי חוזה הביטוח. בכך, לטענת התובעת, מפרה הראל ביטוח חובה חקוקה, עושה עושר ולא במשפט, אינה נוהגת בתום לב בקיום חוזה ומטעה את ציבור מבוטחיה. התובעת מעריכה את גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג ב 416 מיליון ש"ח.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)**א. התחייבויות תלויות (המשך)****טבלה מסכמת:**

להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות, תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית ותביעות מהותיות אחרות נגד החברה ו/או חברות המאחדות, כפי שצוינו על-ידי התובעים בכתבי הטענות שהוגשו מטעמם. מובהר, כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על-ידי החברה, שכן המדובר בהערכות מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי.

סוג	כמות תביעות	הסכום הנתבע באלפי ש"ח
<u>תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית:</u>		
צוין סכום המתייחס לחברה ו/או לחברות מאוחדות	3	237,731
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה ו/או לחברות מאוחדות	1	225,000
לא צוין סכום התביעה	1	
<u>בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות:</u>		
צוין סכום המתייחס לחברה ו/או לחברות מאוחדות	25	2,530,491
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה ו/או לחברות מאוחדות	9	5,671,090
לא צוין סכום התביעה	10	
<u>תביעות מהותיות אחרות</u>	1	15,605

הטבלה אינה כוללת את התביעה ובקשה לאישורה כתביעה נגזרת, כמפורט בסעיף ב(2) להלן (התחייבויות תלויות אחרות), לא צוין בה סכום תביעה ספציפי כלפי החברה.

סכום ההפרשה הכולל עבור התביעות שהוגשו כנגד החברה כמפורט לעיל מסתכם בכ- 64 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015 כ- 48 מיליוני ש"ח).

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות אחרות

1. בחודש יוני 2004 הוגשה תביעה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב ובקשה לאישורה כתביעה נגזרת כנגד החברה המאוחדת, ידידים הולדינג וניהול (1984) בע"מ (להלן: ידידים), יושב הראש לשעבר ומנכ"ל ידידים לשעבר וכנגד חברה מאוחדת נוספת, הראל שירותי ניהול קרנות פנסיה (1987) בע"מ, שהינה בעלת שליטה בידידים, על ידי בעלי מניות המיעוט בלעתידי חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ, חברת בת של ידידים (להלן: לעתיד) בסכום של 15,605 אלפי ש"ח. עניינה של התביעה הינו פיצוי עתידית קופת פנסיה בע"מ (להלן: עתידית), קרן פנסיה בניהול לעתיד, בגין שימוש במשאבים שונים של עתידית, כגון: שימוש בתשתית התפעול ובמוניטין, שימוש בקניינה של עתידית, בגין נטילת קרן פנסיה ממשיכה ואובדן רווחים. בנוסף תובעים התובעים תמלוגים בסך של 3,177 אלפי ש"ח במסגרת התביעה האישית שלהם. ביום 29 ביולי 2010 לאחר שנערכו חקירות והוגשו סיכומים בכתב במסגרת הבקשה לאישור התביעה הנגזרת, נתקבלה על-ידי בית המשפט וניתנה לתובעים האפשרות לתבוע את התובעים בשם לעתיד בגין זכויות שלטענתם זכאית להן לעתיד. ביום 24 באוגוסט 2015 דחה בית המשפט את טענות התובעים בעניין התביעה הנגזרת וקבע כי הם מנועים מלטעון לעניין הזכויות הנובעות מהקמת קרן הפנסיה החדשה וכי לעתיד איננה זכאית לפיצוי בגין שימוש במשאביה של עתידית לצורך הקמת הקרן החדשה. בית המשפט קיבל את תביעתם האישית של התובעים לקבלת תמלוגים. במהלך החודשים ספטמבר-דצמבר 2015 העבירה לעתיד לתובעים את הסכומים המשקפים להערכתה את מלוא הסכום אותו היא חייבת לתובעים בהתאם להוראות פסק הדין, אולם התובעים טוענים כי הסכום שהועבר אינו מהווה את הסך הסופי לו הם זכאים בהתאם לפסק הדין. בהתאם לכך, מונה מומחה מטעם בית המשפט לצורך הכרעה בסוגיות הכספיות שבמחלוקת. עיקר המחלוקת שבין הצדדים הינה לעניין הריביות שיש להוסיף על סכום הקרן. במקביל, הוגשה בקשה להארכת מועד להגשת ערעור בעניין התביעה האישית עד לחודש יוני 2016 בנוסף, ביום 28 באוקטובר 2015 הגישו התובעים לבית המשפט העליון הודעת ערעור על פסק הדין בתביעה הנגזרת, במסגרתה מבקשים התובעים לבטל את פסק הדין ולקבל את התביעה הנגזרת ולחילופין להשיב את התיק לבית המשפט המחוזי על מנת שידון בשאלת גובה הנזק. טרם ניתנה החלטה בעניין על ידי בית המשפט העליון.

2. בחודש פברואר 2014 הוגשה לבית משפט המחוזי – המחלקה הכלכלית בתל אביב תביעה ובקשה לאישורה כתביעה נגזרת נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח, נגד ארבע חברות ביטוח נוספות ונגד שירותי בריאות כללית אשר הדיון בה אוחד עם תביעה ובקשה באותו עניין, אשר הוגשה בחודש מרס 2014 נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח, נגד ארבע חברות ביטוח נוספות ונגד מכבי שירותי בריאות (שירותי בריאות כללית ומכבי שירותי בריאות, להלן - "קופות החולים"). הבקשות להכיר בתובענות כתביעות נגזרות, לאחר שתוקנו בהתאם לבקשה, אשר נתקבלה על-ידי בית המשפט הינן בטענה שקופות החולים נמנעו, כביכול, מלמצות את זכות ההשתתפות העומדות להן מכוח הדין, כלפי חברות הביטוח בגין הוצאות שהוציאו במסגרת תוכנית שירותי הבריאות הנוספים ("שב"ן"), ביחס לאותם מקרים בהם קיימת, כביכול, חפיפת חבויות בין השב"ן לבין פוליסות ביטוחי הבריאות הנמכרות על ידי חברות הביטוח וכן בגין הוצאות שהוציאו קופות החולים במסגרת השירותים שניתנו על ידן מכוח חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד – 1994 ("הסל הבסיסי"), ביחס לאותם מקרים בהם קיימת, כביכול, חפיפת חבויות בין הסל הבסיסי לבין פוליסות ביטוחי הבריאות הנמכרות על ידי חברות הביטוח. לטענת התובעים עיקר החפיפה הינה בגין ביצוע ניתוחים (בחירת מנתח וכל העלויות הנלוות לכך) וכן בגין ייעוץ רפואי. הבקשות הוגשו לאחר שקופות החולים הבהירו לתובעים, בעקבות פנייתם אליהן, כי הן מסרבות להגיש תובענה כאמור נגד חברות הביטוח, לאחר שהסבירו לתובעים, כי אין יסוד לתובענה הן מבחינת הוראות הדין והן מבחינת אחרות, ולכן כל עוד לא שונו הוראות הדין הקיימות אין מקום לתובענה. התובעים מעריכים את סכום התביעה נגד כלל חברות הביטוח הנתבעות בסך של כ- 5.2 מיליארדי ש"ח. להערכת הנהלת הראל ביטוח, בהתבסס על חוות דעת של יועציה המשפטיים, סיכויי הבקשה לאישור כנגזרת להידחות גבוהים מהסיכויים לקבלתה, ולפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין תובענה זו. בית המשפט העביר את הבקשה לקבלת עמדת היועץ המשפטי בסוגיות המועלות בבקשת האישור שתתייחס לעמדת משרד האוצר, הממונה על הביטוח ומשרד הבריאות. בחודש מרס 2016 הגיש היועץ המשפטי לממשלה עמדתו בבקשה לאישור התביעה הנגזרת, לפיה, אין לשיטתו לחברי קופת חולים זכות להגיש תביעה נגזרת בשמה, וכי גם לגופם של דברים אין מקום לשיטתו לאשר את הבקשה להגשת תביעה נגזרת ממספר טעמים, ובהם העובדה שנוכח המורכבות הכרוכה בהגשתן וניהולן של תביעות השיבוב אין לומר שהחלטותיהן של קופות החולים שלא להגיש תביעות במקרים של כפל ביטוח הינן החלטות לא סבירות מבחינה כלכלית, ציבורית ומשפטית, קל וחומר בנסיבות שבהן הממשלה בוחנת אפשרות לקבוע, במידת הצורך, וככל שימצא, לאחר גיבוש התשתית העובדתית הנדרשת, כי יש לכך הצדקה, הסדר שיבוב סטאטוטורי. עוד מבהיר היועץ המשפטי לממשלה בעמדתו, כי בכל מקרה, אין מקום לדעת המדינה לשקול יצירת הסדר שיבוב בין הסל הציבורי לבין הביטוח המסחרי או בינו לבין השב"ן.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ג. תביעות שהגיעו לסיומן בתקופת הדוח

1. בחודש יולי 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי בפתח תקווה תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח. עניינה של התובענה היה בטענה, כי בפוליסות ביטוח בריאות בהן נקבע, כי הפרמיה תשתנה אחת לחמש שנים, הראל ביטוח מעלה את הפרמיות במועד בו הגיעו המבוטחים לגיל 65, וזאת אף בטרם שחלפו חמש שנים ממועד רכישת הפוליסה על ידם. התובע טען כי הדבר מהווה, כביכול, הפרת הסכם, הטעייה ועשיית עושר ולא במשפט. ביום 16 לאוקטובר 2013 הוגשה בקשה לאישור הסדר פשרה מטעם הצדדים. בית המשפט קבע, כי יש לתקן את הגדרת הקבוצה בהסדר. ביום 24 לנובמבר 2013 הוגשה לבית המשפט בקשה מתוקנת לאישור הסדר פשרה. בהתאם להחלטת בית המשפט הוגשה חוות דעת בודק שמונה לבדיקת הסדר הפשרה, ובעקבותיה ובהתאם להחלטות בית המשפט הוגש לבית המשפט, בחודש אוקטובר 2015, הסכם פשרה מתוקן. ביום 17 בינואר 2016 ניתן תוקף של פסק דין להסדר פשרה בתובענה ובבקשה. במסגרת הסכם הפשרה התחייבה הראל ביטוח לשלוח למבוטחים הפעילים הרלבנטיים הבהרה ביחס לתנאי הפוליסה נשוא התובענה ובקשת האישור, לתקן את נוסחיהן של פוליסות עתידיות הכוללות מנגנון העלאת פרמיה דומה, וכן ליתן הטבה למבוטחים בני 65 ומעלה, אשר יצהירו כי טעו בהבנתה של התנייה הרלבנטית בפוליסת הביטוח שברשותם. כמו כן, נפסקו לתובע ולבא כוחו גמול ושכר טרחה בסכומים שאינם מהותיים.

2. בחודש אפריל 2006 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח ונגד ארבע חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עילת התביעה היתה כי הנתבעות גבו דמי ביטוח מהמבוטחים, עבור פוליסת אובדן כושר עבודה בעבור שלושת החודשים האחרונים של תקופת הביטוח על-פי הפוליסה, למרות שבגין תקופה זו לא היו התובעים זכאים לקבלת תגמולי ביטוח אף אם היה נגרם להם אובדן כושר עבודה (בשל תקופת ההמתנה שנקבעה בפוליסה) וכי הנתבעות לא מסרו למבוטחים מידע על כי בכוונתן לגבות את דמי הביטוח עבור שלושת החודשים האחרונים של תקופת הביטוח על פי הפוליסה. ביום 3 בפברואר 2009 אישר בית המשפט את התובענה כייצוגית. הראל ביטוח הגישה בקשת רשות ערעור על החלטה זו. ביום 11 באפריל 2013 קיבל בית המשפט את בקשת רשות הערעור והשיב את הדיון בתובענה לבית המשפט המחוזי לצורך הכרעה בשאלה האם יש מקום לנהל את התובענה כתובענה ייצוגית, האם התשלום במהלך שלושת החודשים האחרונים של הפוליסה הוא תמורת שירות שהמבוטחים לא יהיו זכאים לקבל לעולם או שמא מדובר בפריסת תשלומים פרי חישוב אקטוארי, האם הפרו הנתבעות את חובת הגילוי הנאות והאם חלה התיישנות בנסיבות המקרה דנן. על יסוד בקשת התובעים להסתלק מבקשת האישור, אשר הובאה בפני בית המשפט במסגרת דיון שהתנהל בפניו ביום 10 בפברואר 2016, אישר בית המשפט המחוזי בתל-אביב את הסתלקות התובעים מבקשת האישור, והורה על דחייתה ועל דחיית התביעות האישיות של המבקשים.

3. בחודש אוקטובר 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה היה בטענה כי החברה משיבה, כביכול, ללקוחותיה סכומים שגבתה ביתר בערכם הנומינלי, ללא הוספת ריבית והצמדה ו/או ללא תוספת תשלום בשל הוצאות הצרכן כמוגדר בחוק הגנת הצרכן תשמ"א – 1981, ובכך, כביכול, החברה מתעשרת שלא כדין ופועלת בניגוד להוראות הדין. בחודש ינואר 2016 הוגשה לבית המשפט בקשה מוסכמת להסתלקות המבקשת מבקשת האישור, למחיקת בקשת האישור ולדחיית תביעתה האישית של המבקשת. בחודש פברואר 2016 אישר בית המשפט המחוזי בתל-אביב את הבקשה המוסכמת להסתלקות התובעת מבקשת האישור, והורה על מחיקתה של בקשת האישור ועל דחיית תביעתה האישית של המבקשת.

תביעות שהגיעו לסיומן לאחר תקופת הדוח

4. בחודש אפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז - לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח. תובענה זו הוגשה על דרך תיקון בקשה לאישור תובענה כייצוגית תלויה ועומדת שהוגשה כנגד 4 חברות ביטוח נוספות בעילות דומות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בטענה, כי בביטוח רכב חובה שהנפיקו הנתבעות לתובעים, מצוין מועד תחילת הביטוח כתאריך נקוב בתעודה עם הסתייגות, כי הפוליסה לא תכנס לתוקף לפני מועד תשלום התעודה בפועל. לטענת התובעים, במקרה שבו מבוטח משלם את תעודת החובה באיחור, לאחר המועד הנקוב בתעודת הביטוח, הוא אינו מזוכה בגין הימים שחלפו מהמועד הנקוב בתעודה ועד מועד התשלום בפועל. בחודש אפריל 2016 דחה בית המשפט המחוזי מרכז-לוד את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.

5. בחודש מאי 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח. עניינה של התובענה היה בטענה, כי הראל ביטוח מבטחת את עובדי המדינה, המבוטחים בביטוח רכב אצל הראל ביטוח, גם בפוליסה לביטוח חיים ונכות הכוללת, לכאורה, תנאים שונים מתנאי הפוליסה כפי שנקבעו במסגרת מכרז שפרסמה מדינת ישראל, באמצעות החשב הכללי ("המכרז"). כתוצאה מכך, הראל ביטוח, חישהבה, כביכול, את תגמולי הביטוח באופן שונה מזה שבו היתה אמורה לחשבם, כביכול, בהתאם לתנאי המכרז. בחודש דצמבר 2015 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה, במסגרתו הוסכם, בין היתר, כי הראל ביטוח תשלח למבוטחיה בפוליסה בשנים 2009 עד 2013 נוסח מתוקן של הפוליסה, כי ככל שיוגשו תביעות לקבלת תגמולי ביטוח על-פי הפוליסה לאחר המשלוח כאמור, תבחן הראל ביטוח תביעות אלו בהתאם להוראות הקבועות בהסכם הפשרה, ובמידת הצורך תשלם את תגמולי הביטוח למבוטחים שיימצאו זכאים לפיה, כי הראל ביטוח תבדוק האם קיימים מבוטחים אשר קיבלו תגמולי ביטוח בחסר, וטרם הושלמו להם תגמולי הביטוח, ותשלם להם את תגמולי הביטוח על פי הנחיות המכרז, כי הראל ביטוח תשלם תוספת תגמולי ביטוח למבוטחים שאחוזי הנכות שלהם נקבעו על יסוד קביעת רופא חברה בניגוד, כביכול, להוראות המכרז, וכי הראל ביטוח תשלם פיצוי מיוחד למבוטחים, אשר קיבלו תגמולי ביטוח מופחתים שלא בהתאם להוראות המכרז. בחודש מרס 2016 הוגשה עמדת היועץ המשפטי לממשלה והמפקחת על הביטוח במסגרתה ביקשו כי יבוצעו בהסכם הפשרה מספר תיקונים שאינם מהותיים. בחודש מאי 2016, ולאחר הגשתו של הסכם פשרה מתוקן לאישורו של בית המשפט, ניתן על ידי בית המשפט המחוזי בירושלים תוקף של פסק דין להסכם הפשרה המתוקן.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)**תביעות שהגיעו לסיומן לאחר תקופת הדוח (המשך)**

6. בחודש אפריל 2007 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: הבנקים), כלל פיננסיים בטוחה ניהול השקעות בע"מ, החברה המרכזית לשרותי בורסה (נ.ע.) בע"מ והראל בית השקעות (שלושת האחרונים ייקראו להלן: מנהלי הקרנות). עילת התובענה היתה להחזר עמלות ברוקראז' אשר שולמו, כביכול, על-ידי התובעים מתחילת שנת 2004, בקשר עם החזקתם ביחידות של קרנות נאמנות שונות כמפורט בכתב התביעה, וזאת בגין חיוב בעמלות ברוקראז' ועמלות הקשורות במסחר במט"ח בשיעור גבוה מזה שהיה, כביכול, על הנתבעות לגבות. לטענת התובע, משנת 2004 גבו הנתבעים ממספר גופים פרטיים עמלות בשיעורים פחותים מאלו שגבו ביחס לקרנות הנאמנות שהיו בשליטת הבנקים. על פי כתב התביעה, התקופה הרלוונטית להראל בית השקעות היתה מיום 15 בנובמבר 2006 ועד לסוף מרס 2007. כמו כן נטען, כי במסגרת מכירת שליטת הבנקים בקרנות הנאמנות למנהלי קרנות הנאמנות, נקבע, כי הבנקים ימשיכו, כביכול, לספק למנהלי הקרנות את שירותי המסחר בבורסת תל-אביב ו/או שירותי בנקאות (רכישת/קניית מט"ח) ולגבות את אותה עמלה גבוהה שגבו עד למכירה, כאשר הדבר בא לידי ביטוי, כביכול, במחיר מופחת ששולם תמורת רכישת השליטה בקרנות הנאמנות על חשבון מניעת רווחים של מנהלי קרנות הנאמנות. בחודש מאי 2016 דחה בית המשפט המחוזי בתל-אביב את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.

באור 8 - ניהול ודרישות הון

1. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של החברות הבנות שהינן חברות ביטוח בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח) התשנ"ח-1998 (להלן: "תקנות ההון") והנחיות המפקח:

ליום 31 בדצמבר 2015			ליום 31 במרס 2016		
EMI	דקלה	הראל ביטוח	EMI	הראל ביטוח	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
101,327	578,390	5,537,624	92,776	5,521,233	
446,037	673,681	3,953,922	435,120	3,699,230	
-	-	350,517	-	350,515	
446,037	673,681	4,304,439	435,120	4,049,745	
-	-	200,543	-	168,724	
-	99,902	1,517,606	-	1,613,155	
-	99,902	1,718,149	-	1,781,879	
-	-	745,097	-	739,448	
-	99,902	2,463,246	-	2,521,327	
446,037	773,583	6,767,685	435,120	6,571,072	
344,710	195,193	1,230,061	342,344	1,049,839	
-	-	(30,274)	-	(24,615)	
-	-	-	-	207,413	
(18,000)	-	(210,000)	-	-	
-	(195,193)	180,000	-	-	
326,710	-	1,169,787	342,344	1,232,637	

הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות המפקח (א)
הסכום הקיים המחושב על פי תקנות ההון:

הון ראשוני

הון ראשוני בסיסי

הון ראשוני מורכב

סה"כ הון ראשוני

הון משני

הון משני נחות (ב)

הון משני מורכב (ג)

סה"כ הון משני

הון שלישוני מורכב

סך ההון הקיים המחושב על פי תקנות ההון

עודף ליום הדוח

אירועים לאחר תאריך המאזן

התכלות הון משני

הנפקות הון משני מורכב לאחר תאריך הדוח

חלוקת דיבידנד (לפרטים נוספים ראה סעיף 7)

מיוזוג דקלה (לפרטים נוספים ראה באור 9(5))

עודף בהתחשב באירועים לאחר תאריך המאזן*

א. הסכום הנדרש כולל, בין היתר, דרישות הון בגין:

ליום 31 בדצמבר 2015			ליום 31 במרס 2016		
EMI	דקלה	הראל ביטוח	EMI	הראל ביטוח	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
98,852	89,375	655,218	92,776	701,858	
-	239,908	92,477	-	324,691	
-	-	43,125	-	44,222	
-	45,155	1,257,335	-	1,346,392	
-	-	79,728	-	79,263	
-	52,061	293,531	-	330,080	
-	137,197	1,389,550	-	1,548,352	
-	-	1,501,916	-	913,980	
-	-	(198,295)	-	(197,309)	
-	12,635	363,577	-	382,906	
2,475	2,059	59,462	-	46,798	
101,327	578,390	5,537,624	92,776	5,521,233	

הסכום הנדרש כולל, בין היתר, דרישות הון בגין:

פעילות בביטוח כללי

פעילות בביטוח סיעודי

דרישות הון בגין תוכניות מבוטחות תשואה

נכסי השקעה ונכסים אחרים (ד)

סיכונים קטסטרופה בביטוח כללי

סיכונים תפעוליים

הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים ובביטוח מפני מחלות ואשפוז

השקעה בחברות מנהלות מאוחדות, מבטחים וערבויות

הקלה בדרישות ההון בגין עלות רכישת קופות גמל

סיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים (ה)

נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון (ו)

סך כל הסכום הנדרש על פי תקנות ההון המתוקנות

באור 8 - ניהול ודרישות הון (המשך)

1. (המשך)

- * התוספת, הנכללת בחישוב ההון הנדרש מהראל ביטוח בשל יתרת ההפרש המקורי המיוחס לחברות המנהלות וקופות הגמל, לצורך חלוקת דיבידנד, מסתכמת ליום 31 במרס 2016 לסך של כ- 103 מיליוני ש"ח.
- ב. כולל כתבי התחייבות נדחים בסך של 255,421 אלפי ש"ח שהונפקו עד ליום 31 בדצמבר 2006 והמהווים הון משני נחות.
- ג. לעניין הנפקת אגרות חוב אשר תמורתן משמשת כהון מורכב של החברה, ראה באור 10.
- ד. לעניין אישור המפקח לשימוש במודל פנימי לדירוג אשראי ראה באור 37 לדוחות השנתיים. האישור כאמור הקטין את דרישות ההון של הראל ביטוח ליום 31 בדצמבר 2015 בסך של כ- 57 מיליוני ש"ח.
- ה. דרישת הון בשיעור של 0.17% מהסכום בסיכון בשייר עצמי, אך לא פחות מהדרישה ביום ההעברה. דרישת ההון בהראל ביטוח הינה בסכום שלא יפחת מ- 190 מיליוני ש"ח.
- ו. כולל נכס לא מוכר בסכום זניח בגין חריגה פאסיבית מתקנות השקעה.

2. בהתאם להיתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה במבטחים ובחברות המנהלות, התחייבה החברה להשלים בכל עת את ההון העצמי של חברות הביטוח הנמנות על הגופים המוסדיים שבשליטתה, לרבות בססח, לסכום הקבוע בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן וכן להשלים בכל עת את ההון העצמי של החברות המנהלות של קופות הגמל וקרנות הפנסיה שבשליטתה, לסכום הקבוע בתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל) התשכ"ה-1965 או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן. התחייבות זו היא בלתי הדירה, ותהיה תקפה כל עוד החברה שולטת במישרין או בעקיפין בגופים המוסדיים.

3. ביום 6 באפריל 2016 פרסמה רשות ניירות ערך נוסח מעודכן של תיקון קרנות הסל (שפורסם בעבר כתיקון מס' 21 לחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994). על פי התיקון, תעודות הסל יחדלו להתקיים כנכס מתחייב ויהפכו לקרנות נאמנות מחקות סגורות, כלומר קרנות מחקות נסחרות. התיקון קובע הוראות חדשות בנושאים מסוימים, לגבי קרנות נאמנות בכלל ולגבי קרנות מחקות סגורות בפרט, אך חלק משמעותי ביותר מההסדרה העתידית של התחום צפוי להיות מוסדר בחקיקת משנה, אשר טרם התפרסמה (תקנות או הוראות של רשות ניירות ערך).

בשלב זה, הראל סל, אינה יכולה להעריך את השפעות התיקון על מצבה הכספי ותוצאותיה הכספיות של הראל סל. כמו כן, אין ביכולתה של הראל סל להעריך את מועד כניסת התיקון לחוק לתוקף ואת נוסחו הסופי של התיקון.

4. בחודש מרס 2012 פרסמה רשות ני"ע את טיוטת תקנות השקעות משותפות בנאמנות (חשבון מגבה) התשע"ב - 2012 (להלן: "תקנות חשבון מגבה") המסדירה את הסכום שיידרש מנהל תעודת סל להפקיד ככרית בחשבון מגבה לעמידה בהתחייבויותיו למחזיקי תעודות הסל, לפי רכיבי הסיכון בפועל של מנהל תעודות הסל ובהתאם להגדרות שנקבעו בתקנות החשבון המגבה. תקנות החשבון המגבה צפויות להיות מאושרות ולהיכנס לתוקף ביחד עם תיקון החקיקה שיוזמת רשות ני"ע להסדרת שוק תעודות הסל במסגרת חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד - 1994. בשלב זה לא ניתן להעריך מתי יושלמו וייכנסו לתוקף תיקון החקיקה ותקנות החשבון המגבה.

נכון למועד הדוחות הכספיים עומדות החברות המנפיקות תעודות סל (הראל סל בע"מ והראל סל מטבעות בע"מ) בדרישות טיוטת תקנות חשבון מגבה כאמור לעיל.

5. הראל השקעות העמידה מסגרת אשראי להראל מוצרים פיננסיים, בסך של 25 מיליוני ש"ח, וזאת על מנת לתמוך בדרישות ההון של הראל סל ופקדון. הצורך בהגדלת ההון בהראל סל ופקדון נובע מהגידול בהיקף הפעילות והוראות הרשות לניירות ערך בדבר חשבון מגבה. נכון למועד הדוחות הכספיים הראל סל אינה מנצלת את המסגרת שהועמדה על-ידי הראל השקעות.

6. חברות מאוחדות המנהלות קרנות נאמנות ותיקי השקעות מחויבות בהון מזערי בהתאם להנחיות הרשות לניירות ערך. החברות פועלות באופן שוטף לעמידה בדרישה זאת. נכון ליום 31 במרס 2016, עומדות החברות המאוחדות בדרישות אלו.

7. ביום 23 במרס 2016 אישר דירקטוריון הראל ביטוח חלוקת דיבידנד במזומן בסך של 210 מיליוני ש"ח, במסלול הירוק (חלוקה ללא צורך באישור מראש מאת הפיקוח, בהתאם להנחיות הפיקוח בנושא חלוקת דיבידנדים על ידי מבטח). החלטת הדירקטוריון התקבלה לאחר שהובאו בחשבון התוצאות הכספיות של הראל ביטוח ליום 31 בדצמבר 2015, הוצג סכום העודפים הראויים לחלוקה של הראל ביטוח ליום 31 בדצמבר 2015, ונבחנו עודפי ההון וצרכי ההון של הראל ביטוח, בהתאם למדיניות ניהול ההון של הראל ביטוח ובהתחשב באימוץ הצפוי של סולבנסי 2. הדיבידנד שולם ביום 10 באפריל 2016.

באור 8 - ניהול ודרישות הון (המשך)

8. ביום 21 במרס 2016 אישר דירקטוריון EMI חלוקת דיבידנד בסך של 18 מיליוני ש"ח, במסלול הירוק (חלוקה ללא צורך באישור מראש מאת הפיקוח, בהתאם להנחיות הפיקוח בנושא חלוקת דיבידנדים על ידי מבטח). החלטת הדירקטוריון התקבלה לאחר שהובאו בחשבון התוצאות הכספיות של EMI ליום 31 בדצמבר 2015, הוצג סכום העודפים הראויים לחלוקה של EMI ליום 31 בדצמבר 2015, ונבחנו עודפי ההון וצרכי ההון של EMI, בהתאם למדיניות ניהול ההון של EMI. הדיבידנד חולק בעין (באמצעות העברת ניירות ערך) ביום 22 במרס 2016.
9. ביום 1 בינואר 2016, כחלק ממיזוג הפעילות הביטוחית של דיקלה להראל ביטוח, הועברו מניות דקלה חברה לביטוח בע"מ מהראל ביטוח לידי החברה, ללא תמורה. סכום ההון העצמי של דקלה במועד המעבר, בסך כולל של 30 מיליוני ש"ח, חולק כדיבידנד בעין. לפרטים נוספים ראה באור 9.
10. לשם עמידת החברות הבנות של הראל ביטוח שהינן חברות מנהלות של קרנות פנסיה בדרישות הנכסים הנוזלים הקבועות בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה), התשע"ב - 2012, אושר בדירקטוריון הראל ביטוח ביום 17 ביוני 2014 העמדת הלוואה בסך של 10 מיליוני ש"ח להראל פנסיה. בנוסף אושרה מסגרת אשראי אשר תהא בתוקף עד לסוף שנת 2014, בסך של 20 מיליוני ש"ח. ביום 15 בדצמבר 2014 חודש הסכם המסגרת לשנה נוספת אשר תהא בתוקף עד לסוף שנת 2015. במהלך חודש ינואר 2016, פרעה החברה את שתי ההלוואות הנ"ל בתוספת הריבית שנצברה בגינם.
11. לשם עמידת Turk Nippon בדרישת תקנות ההון כמבטח הפועל בטורקיה, אישר דירקטוריון החברה ביום 26 בינואר 2015 מסגרת הזרמת הון לשנת 2015 בסך של כ- 8 מיליוני לירות טורקית (כ- 11 מיליוני ש"ח). בעקבות עדכון הוראות הישוב ההון הנדרש ממבטח בטורקיה ועל מנת לעמוד בדרישות ההון לתום השנה, אישר דירקטוריון החברה ביום 18 באוקטובר 2015, מסגרת הזרמת הון נוספת בסך של 2 מיליוני לירות טורקיות (כ- 2.7 מיליוני ש"ח) לצורך עמידת Turk Nippon בדרישות ההון. הזרמת ההון בהתאם למסגרות כאמור, בוצעה ביום 1 בדצמבר 2015. ביום 26 בדצמבר 2015 אישר דירקטוריון החברה מסגרת הזרמת הון לשנת 2016 בסך של כ- 10 מיליוני לירות טורקיות (כ- 13 מיליוני ש"ח).
12. פרטים בדבר התקדמות ההיערכות ליישום Solvency II
- ביום 21 באפריל 2016 פרסם הפיקוח הנחיה לביצוע תרגיל לשנת 2015 (IQIS5), אשר מבוסס על ההנחיות המעודכנות מאירופה עם התאמות לשוק המקומי. החברה נערכת לביצוע התרגיל ותוצאותיו ידונו בדירקטוריון וידווחו לפיקוח עד לתאריך 7 באוגוסט 2016 בהתאם להנחיה.
13. בחודש דצמבר 2011 פרסם המפקח מכתב בדבר הארכת תוקף הקריטריונים לחלוקת דיבידנד, בהתאם למפורט להלן: מבטח רשאי להגיש למפקח בקשה לאישור חלוקת דיבידנד בכפוף לכך שלחברה יחס הון עצמי מוכר לאחר חלוקת הדיבידנד להון עצמי נדרש בשיעור של 105% לפחות. מבטח שיחס ההון העצמי המוכר שלו לאחר חלוקת הדיבידנד להון העצמי הנדרש הינו בשיעור של 115% לפחות, רשאי לחלק דיבידנד ללא צורך בקבלת אישור מראש מהמפקח, ובלבד שמסר הודעה מראש למפקח ואת המסמכים המפורטים במכתב. לדרישת ההון לצורך חלוקת דיבידנדים, תתווסף ההפחתה של ההון המזערי הנדרש בשל יתרת ההפרש המקורי המיוחס לחברות המנהלות וקופות הגמל (להלן - 'התוספת להון הנדרש') (ראה גם סעיף 1 לעיל).
- לשם קבלת האישור נדרש המבטח להגיש תחזית רווח שנתית לשנתיים עוקבות, תכנית שירות חוב מאושרת על ידי דירקטוריון חברת הביטוח וחברת ההחזקות של חברת הביטוח, תוכנית פעולה להשלמת הון והעתק פרוטוקול ישיבת הדירקטוריון בה אושרה החלוקה. בנוסף, העביר המפקח מכתב למנהלי חברות הביטוח בנושא מעקב וניהול ההון העצמי, זאת לצורך הבטחת קיומו של תהליך שוטף של בחינה ומעקב על אופן ניהול ההון העצמי בחברות הביטוח, על רקע התנודתיות בשווקים הפיננסיים. בהתאם למכתב, נדרשת חברת הביטוח לדווח למפקח על אומדן מצב ההון מידי חודש.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח

1. הסכם שיתוף פעולה עם בנק לאומי לישראל בע"מ- העמדת הלוואות לדיוור
ביום 28 בפברואר 2016 התקשרו הגופים המוסדיים בקבוצה ("קבוצת הראל ביטוח") בהסכם לשנים 2016 ו- 2017, עם בנק לאומי לישראל בע"מ ("הבנק"), וזאת לאחר שביום 14 בפברואר 2016 אישרו הדירקטוריונים של קבוצת הראל ביטוח ושל הבנק את ההתקשרות, לפיה הבנק וקבוצת הראל ביטוח ישתפו פעולה ביניהם, באופן שהצדדים יעמידו במשותף הלוואות לדיוור, המובטחות, בין היתר, במשכנתאות ומשכונות על זכויות חוזיות בקשר למקרקעין. שיעור ההשתתפות של קבוצת הראל ביטוח בכל הלוואה משותפת עם הבנק כאמור לא יעלה על 50%.
- העמדת ההלוואות המשותפות כאמור וקביעת תנאי אישור הבקשות והתקשרות במסמכי האשראי, ייעשו על ידי הבנק לפי שיקול דעתו הבלעדי, בכפוף להוראות הדין ולתנאי סף שהוסכמו בין הצדדים. הבנק ינהל עבור הצדדים את ההלוואות המשותפות, ובתמורה תשלם קבוצת הראל ביטוח לבנק עמלת ניהול חודשית.
- בהתאם להסכם, בכפוף לשיעור ההשתתפות של קבוצת הראל בכל הלוואה כמצוין לעיל, יעמוד חלקה על סך של 2 מיליארד ש"ח לכל היותר בשנת 2016 ולפחות סך של 2 מיליארד ש"ח בשנת 2017, כאשר מרבית הסכום יועמד על ידי נכסי העמיתים של קבוצת הראל ביטוח.
- שיתוף הפעולה בין הצדדים ייכנס לתוקפו מיד עם סיום ההיערכות התפעולית של הצדדים ובכפוף לכך שלא תהיה במועד האמור כל מניעה רגולטורית הנובעת מהתנגדות איזה מהרגולטורים הרלוונטיים לשיתוף הפעולה. התנאים המתלים לכניסתו של שיתוף הפעולה לתוקף טרם נתמלאו. קבוצת הראל ביטוח מקיימת דיונים מול הפיקוח באשר לקבלת האישור כאמור.
2. ביום 1 בינואר 2016 הושלם השינוי המבני בחברות הגמל בקבוצת הראל אשר במסגרתו מוזגה הראל עתידית קופות גמל בע"מ להראל גמל והשתלמות בע"מ ומוזגו קופות הגמל שבניהול של הראל עתידית לקופות הגמל שבניהול הראל גמל. לפרטים נוספים ראה באור 78 בדוחות השנתיים.
3. ביום 1 בינואר 2016 הושלם השינוי המבני בחברות הפנסיה בקבוצת הראל אשר במסגרתו מוזגה מנוף ניהול קרנות פנסיה בע"מ להראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ומוזגה קרן הפנסיה הראל מנוף שבניהול מנוף פנסיה לקרן הפנסיה הראל גילעד שבניהול הראל פנסיה. לפרטים נוספים ראה באור 78 בדוחות השנתיים.
4. ביום 22 במרס 2016 אישרו הדירקטוריונים של הראל גמל והשתלמות בע"מ ושל הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ על שינוי מבני המיועד להיכנס לתוקף מיום 1 ביולי 2016, במסגרתו תמוזג הראל גמל והשתלמות בע"מ לתוך הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ וקופות הגמל שבניהול של הראל גמל והשתלמות בע"מ יועברו לניהול הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ. השינוי המבני כפוף לאישור הגורמים המוסמכים לרבות אישור המפקח.
5. מיזוג הפעילות הביטוחית של דקלה
החל מיום 1 בינואר 2016, מוזגה הפעילות הביטוחית של דקלה לתוך הראל ביטוח. החל מאותו מועד, חדלה דקלה מלהיות מבטח, שינתה את שמה לשם דקלה סוכנות לביטוח כללי בע"מ והיא פועלת בהתאם לרשיון סוכנות ביטוח.
- החל ממועד זה, חדלה דקלה מלהיות מבטח ובהתאם לא קיימות לה דרישות הון. למיזוג כאמור, השפעה חיובית על דרישות ההון של הראל ביטוח בסך של כ- 80 מיליוני ש"ח. בנוסף לאמור, כחלק מהעברת הפעילות הביטוחית של דקלה להראל ביטוח, הועבר להראל ביטוח כתב התחייבות נדחה בסך של כ- 100 מיליוני ש"ח, אשר משמש כהון משני מורכב בידי הראל ביטוח. בהתאם, קטנו דרישות ההון וגדל ההון המוכר של הראל ביטוח בסכומים כאמור.
- ביום 1 בינואר 2016 חילקה דיקלה דיבידנד בסך של כ- 644 מיליוני ש"ח ובאותו המועד הועברו כלל ההתחייבויות הביטוחיות והנכסים העומדים כנגדן להראל ביטוח.
6. התקשרות בין הראל ביטוח לדקלה סוכנות לביטוח למתן שירותים
הראל ביטוח התקשרה עם דקלה סוכנות לביטוח כללי בע"מ להענקת שירותים על-ידי דקלה החל מיום 1 בינואר 2016 ולמשך תקופה בת 24 חודשים, כדלקמן: (א) שירותי יישוב תביעות ושרות לקוחות עבור מבטחי סיעודי מושלם וקולקטיב עובדי וגמלאי קופת חולים; (ב) שירותי צירוף מבטחים לתוכנית סיעודי מושלם (ג) שירותי יישוב תביעות בקשר עם כל הפוליסות בהם דקלה שימשה כמבטח עובר להעברת הפעילות הביטוחית ו/או פוליסות נוספות של הראל (ד) שירותי שיווק ומכירה של פוליסות ביטוח של הראל. ההתקשרות אושרה על-ידי ועדת הביקורת ודירקטוריון הראל ביטוח.
- בהתאם להסכם, תשלם הראל ביטוח לדקלה בגין שירותים אלה את עלות השירות לדקלה בתוספת מרווח. הסכם זה יוארך מאליו לתקופות נוספות בנות 24 חודשים בכל פעם אלא אם הודיע מי מהצדדים על אי חידוש או הפסקת ההסכם בהודעה מראש ובכתב.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח (המשך)

7. פוליסת סיעוד קבוצתי לחברי שירותי בריאות כללית
- הראל ביטוח והכללית סיכמו על הארכת תקופת הביטוח הסיעודי הקבוצתי וההסדר הקיים בין הצדדים לתקופות נוספות, בהתאמות המחייבות לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופות חולים), התשע"ו-2015 ולחוזר ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופות חולים, ופועלות לקבלת הסכמת הפיקוח. בהמשך לכך צפוי שיחתם הסכם בין הראל ביטוח לכללית.
8. חלוקת דיבידנד על ידי הראל השקעות
- ביום 23 במרס 2016 אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד במזומן בסך של כ- 107 מיליוני ש"ח (0.5 ש"ח למניה). החלטת הדירקטוריון התקבלה לאחר שהובאו בחשבון התוצאות הכספיות של החברה לשנת 2015. בפני הדירקטוריון הוצגו הרווחים הראויים לחלוקה, עודפי ההון בחברות הבנות של החברה, צרכי המזומנים של הקבוצה, בתרחיש שונים. הדירקטוריון בחן את עמידת החברה במבחן הרווח ובמבחן יכולת הפירעון הקבועים בסעיף 203 (א) לחוק החברות. לאחר בחינה זו אישר הדירקטוריון את עמידת החברה במבחן החלוקה. הדיבידנד שולם ביום 12 באפריל 2016.
9. לעניין חלוקת דיבידנד על-ידי הראל ביטוח ו-EMI ראה באור 8.
10. עדכון הריביות להיוון המשמשות בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות
- בשל הירידה בריבית חסרת הסיכון המשמשת לבחינת נאותות העתודות, הגדילה הראל ביטוח את ההתחייבויות הביטוחיות במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בסך של כ-54 מיליוני ש"ח לפני מס, וסך של כ-35 מיליוני ש"ח לאחר מס, והקטינו את הרווח ואת הרווח הכולל לפני מס בסכום האמור.
11. עדכון מדיניות התגמול
- בהתאם להמלצת ועדת התגמול, בחודשים פברואר ומרס 2016 אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים את התאמת מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים להוראות החוזר המתוקן וכן עריכת מספר עדכונים נוספים.
- העדכונים העיקריים למדיניות התגמול הינם: (1) הוספת התייחסות לתגמול לדירקטור וליו"ר הדירקטוריון, שאינו מאפשר תגמול משתנה, כולל לתקופות המעבר הקבועות בחוזר; (2) הוספת התייחסות ליחס ההכפלה הראוי לשכר יו"ר הדירקטוריון, ביחס לשכר דח"צ; (3) הוספת התייחסות לשכר דירקטור, שיהיה בהתאם לתקנות הגמול לדירקטורים, בהתאם לקבוע בהוראות החוזר המתוקן; (4) הוספת סעיפים המאפשרים לחברה לתבוע השבה של סכומים מתוך התגמול המשתנה ששולם לבעל תפקיד מרכזי, במקרים חריגים הכלולים בחוזר המתוקן; (5) הוספת התייחסות לחוזר המתוקן בסעיפים המחייבים גוף מוסדי לשאת בהוצאותיו עבור העסקת נושאי משרה ודירקטורים בו.
- בהתאם לעדכונים כאמור, ולתקופות המעבר שנקבעו בחוזר, החברה תפעל להתאמת התגמול של יו"ר הדירקטוריון ולדירקטורים הנוספים שנדרשת התאמה של תגמולם בהתאם לחוזר, עד לתקופות ההתאמה הקבועות בחוזר.
- בנוסף על האמור, נכללו מספר עדכונים כלליים למדיניות התגמול של החברה כלהלן: (1) הוספת התייחסות בפרמטרים של התגמול, לבעל תפקיד מרכזי שהינו מנכ"ל הראל השקעות; (2) הוספת התייחסות עדכנית לתזכיר חוק הגבלת שכר נושאי משרה בכירים בגופים פיננסיים; (3) עדכון מדדי התגמול המשתנה של בעלי התפקיד המרכזי בחטיבת ההשקעות.
12. סיום כהונה של המנכ"לים המשותפים בהראל השקעות
- ביום 24 בנובמבר 2015, אושר בדירקטוריון החברה רה ארגון פנימי בחברה במסגרתו:
- מר שמעון אלקבץ, אשר כיהן כמנכ"ל משותף של החברה, סיים את כהונתו כמנכ"ל משותף של החברה ביום 31 בדצמבר 2015, וזאת בהתאם להודעתו לחברה בדבר הגעתו למיצוי עצמי בתפקידו, לאחר כחמש שנים שבהן כיהן מר אלקבץ כמנכ"ל משותף של החברה. מר אלקבץ ממשיך לכהן כיו"ר דירקטוריון הראל פיננסיים והראל פיא, גם לאחר סיום כהונתו כמנכ"ל משותף של החברה. במסגרת סיום תפקידו כמנכ"ל משותף בחברה, סיים מר אלקבץ את כהונתו גם בתפקידיו כיו"ר דירקטוריון אי. אמ. אי וכדירקטור של הראל הנפקות. תנאי סיום כהונתו של מר אלקבץ הינם בהתאם להסכם העסקתו, אשר אושר על ידי האסיפה הכללית של החברה ביום 22 באוגוסט 2013.
- מר מישל סיבוני, אשר כיהן כמנכ"ל משותף של החברה וכמנכ"ל הראל ביטוח, סיים את כהונתו כמנכ"ל משותף של החברה ביום 31 בדצמבר 2015, וממשיך לכהן בתפקידו המרכזי כמנכ"ל הראל ביטוח. זאת בשל האתגרים ההולכים וגדלים בתחום פעילותה של הראל ביטוח, הן מבחינה עסקית והן מבחינה רגולטורית. מר סיבוני מתרכז בתפקידו המרכזי כמנכ"ל הראל ביטוח ובתפקידיו הנוספים בקבוצה, הנלווים לתפקידו המרכזי כמנכ"ל הראל ביטוח. יצוין, כי ביום 10 בפברואר 2016 וביום 14 בפברואר 2016, בהתאמה, אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון החברה, כי תנאי העסקתו של מר סיבוני ימשיכו לחול ללא שינוי, גם לאחר סיום כהונתו כמנכ"ל החברה.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח (המשך)**13. תנאי העסקה מנכ"ל הראל השקעות**

ביום 24 בנובמבר 2015, אושר בדיקטוריון החברה מינויו של מר רונן אגסי, המכהן כמנהל הכספים של החברה, כמשנה למנכ"ל הראל ביטוח וכמנהל חטיבת כספים ומשאבים בהראל ביטוח, למנכ"ל החברה, החל מיום 1 בינואר 2016. מר אגסי ממשיך לכהן בתפקידו הנוכחיים כאמור גם לאחר מינויו למנכ"ל החברה.

תנאי העסקה מר רונן אגסי

בהתאם לאישור תנאי העסקה על ידי ועדת התגמול, הדירקטוריון והאסיפה הכללית של החברה, יחולו הוראות הסכם ההעסקה של מר אגסי כמנכ"ל החברה ("ההסכם") החל מיום 1 בינואר 2016, לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים רשאי לסיים את ההסכם בכל עת, בהודעה מוקדמת של 6 חודשים מראש.

תמורת כהונתו כמנכ"ל החברה וכן כהונתו ביתר תפקידיו, כאמור, בחברה, בהראל ביטוח ובחברות נוספות בקבוצה, יהיה זכאי מר אגסי למשכורת חודשית (כוללת) בסך 150,000 ש"ח ("השכר השוטף"). השכר השוטף יעודכן מדי חודש, בהתאם לשינוי במדד המחירים לצרכן.

מר אגסי יהיה זכאי למענק שנתי מותנה ביצועים בהתאם ובכפוף לתנאי הסף שנקבעו בתוכנית התגמול ולפרמטרים שנקבעו בתוכנית התגמול. המענק השנתי הנורמטיבי הינו בהיקף של 6 פעמים השכר השוטף (המקסימאלי הינו בהיקף של 7.2 פעמים השכר השוטף). כחלק מהמענק השנתי כאמור, מר אגסי יהיה זכאי למענק שנתי מובטח בהיקף של 2.5 פעמים השכר השוטף.

בסיום ההסכם יהיה זכאי מר אגסי לתקופת הסתגלות בת שלושה חודשים בה ישולם שכרו ויתר התנאים הנלווים כאילו הוא ממשיך להיות מועסק בחברה כעובד לכל דבר ועניין, וזאת החל מתום תקופת ההודעה המוקדמת של ששה חודשים.

בהתאם לתנאי העסקתו הנוכחיים מר אגסי זכאי לפיצויי פיטורין בשיעור של 125% משכרו השוטף, בכפוף לכך שבתום חודש נובמבר 2016 יתקיימו יחסי עובד מעביד בין החברה (או חברה אחרת בקבוצת הראל) לבין מר אגסי. בהתאם לתנאי העסקה החדשים, יהיה מר אגסי זכאי לפיצויי פיטורין בשיעור של 150% (50% מעל הפיצויים על פי דין) משכרו השוטף האחרון בכפוף לכך שבתום חודש דצמבר 2018 יתקיימו יחסי עובד מעביד בין החברה (או חברה אחרת בקבוצת הראל) לבין מר אגסי.

מר אגסי זכאי לתנאים נלווים, הכוללים: העמדת רכב כמקובל לגבי מנכ"ל החברה, כאשר עלות החזקת הרכב לרבות המס הנוקף בגין השימוש ברכב ישולמו על ידי החברה; החזר הוצאות סבירות שהוציא במסגרת מילוי תפקידו; ביטוח אחריות מקצועית; בדיקות סקר תקופתיות; פוליסות ביטוח כמקובל לגבי בכירים בקבוצת הראל; השתתפות בהשתלמויות ונסיעות תמרוץ לסוכנים (כולל בן/ת זוג); פעילויות רווחה כמקובל בקבוצת הראל (כגון: שי לחג, נופש, ארוחות, ימי גיבוש וכיוצא"ב); רכישת מוצרי ביטוח של קבוצת הראל בתנאים הניתנים לעובדי הקבוצה; הפרשות סוציאליות, ימי חופשה, מחלה והבראה כמקובל לגבי בכירים בקבוצת הראל.

למר אגסי הוענק כתב שיפוי, במסגרת החלטות קבוצת הראל כפי שאושרו על ידי האסיפה הכללית של החברה בחודש יולי שנת 2006 ובחודש מרס 2012.

14. חילופי נושאי משרה בכירה בחברות בנות

ביום 25 בינואר 2016, אושרו בדיקטוריונים של חברות הבת הרלוונטיות של החברה, שינויים בכהונת מנכ"לים ויו"רים של חברות בנות עיקריות בקבוצה, כדלקמן:

- א. מר דוד מילגרום, מנכ"ל בססח - החברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ ("בססח"), חברה כלולה המוחזקת ב-50% על ידי החברה, יסיים את תפקידו כמנכ"ל בססח בתוקף מיום 31 במרס 2016, בהתאם להודעתו לבססח, וזאת לאחר 13 שנים בהם שימש כמנכ"ל החברה. מר מילגרום יסיים בתוקף מאותו מועד גם את תפקידו כיו"ר דירקטוריון דקלה סוכנות לביטוח כללי בע"מ (שהיתה עד ליום 31 בדצמבר 2015 דקלה חברה לביטוח בע"מ).
- ב. הגב' חגית ציטיאט לוין, המכהנת בתשע השנים האחרונות כמנכ"לית החברה המנהלת של קופות הגמל וההשתלמות בקבוצת הראל ("הראל גמל והשתלמות"), תסיים את תפקידה כמנכ"לית הראל גמל והשתלמות, בתוקף מיום 31 במרס 2016, ותתמנה החל מיום 1 באפריל 2016 כמנכ"לית בססח.
- ג. מר דודי לייזנר, המכהן כמנכ"ל החברה המנהלת של קופות הפנסיה בקבוצת הראל ("הראל פנסיה"), ימונה בנוסף על תפקידו כמנכ"ל הראל פנסיה, גם כמנכ"ל הראל גמל והשתלמות, בתוקף מיום 1 באפריל 2016.
- ד. מר אבי קלר, אשר כיהן בקבוצת הראל בתפקידים שונים ומגוונים, וכיהן בעשר השנים האחרונות כמנכ"ל דקלה חברה לביטוח בע"מ (כיום – דקלה סוכנות לביטוח כללי בע"מ), עד למועד מיזוג פעילותה הביטוחית לתוך הראל חברה לביטוח בע"מ, יסיים את תפקידו ויפרוש מהקבוצה במהלך 2016.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח (המשך)

15. הגדרת עסקה זניחה

ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה קבעו ביום 17 במרס 2016 וביום 23 במרס 2016, בהתאמה, כי עסקת בעל שליטה, תחשב כעסקה זניחה, אם יתקיימו בה כל התנאים הבאים:

- א. היא איננה עסקה חריגה (כמשמעות המונח בחוק החברות).
 - ב. לגבי עסקאות ביטוח, חסכון ארוך טווח ופיננסים: הן נעשו תחת אותם כללי הטבות שניתנים לכלל עובדי הקבוצה, כפי שאושרו ביום 21 בינואר 2014 ע"י דירקטוריון החברה.
 - ג. סכום הביטוח בשייר עצמי של החברה בכל פוליסה אינו עולה על 10 מיליוני ש"ח (1.6% מהרווח הנורמטיבי), וסכום הביטוח בכל פוליסה אינו עולה על 50 מיליוני ש"ח. המגבלה האמורה לא תחול על פוליסות חיסכון.
 - ד. התקשרויות אחרות שעלותן השנתית המצטברת לקבוצה אינה עולה על 100,000 ש"ח.
- מובהר בזאת, כי כל עסקה למתן שירותים על ידי בעל שליטה או קרובו, לא תסווג כעסקה זניחה. עוד יובהר, כי עסקאות נפרדות, אשר מתקיימת ביניהן תלות, כך שבפועל הינן חלק מאותה התקשרות, יבחנו כעסקה אחת. עסקאות שתעמודנה בפרמטרים של זניחות כאמור לא תידרשנה לאישורים מיוחדים.

16. התקשרות עם אדריכל

ביום 31 בדצמבר 2015 וביום 25 בינואר 2016 אישרו ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה בהתאמה, לאחר שבחנו כי תנאי ההתקשרות עומדים בתנאי שוק, הארכה בשנתיים (עד ליום 31 בדצמבר 2017) של הסכם ההתקשרות לקבלת שירותי אדריכלות מאת מר מיקי קורנהויזר. במסגרת ההסכם זכאי מר קורנהויזר לסך של 70,000 ש"ח בחודש, בגין מתן השירותים כאמור. מר מיקי קורנהויזר הינו אחיה של אשתו של מר יאיר המבורגר, בעל השליטה ויו"ר דירקטוריון החברה. מובהר, כי ההוראה בהסכם המאפשרת לכל צד לסיימו בהתראה מראש של 60 יום, נותרה בעינה. יתר תנאי ההסכם הינם ללא שינוי.

17. דורון כהן

ביום 12 באפריל 2016 אישרה האסיפה הכללית של החברה, אישור תגמול חודשי קבוע למר דורון כהן, בסך כולל של 15,000 בתוספת מע"מ, צמוד למדד המחירים לצרכן, עבור כהונתו כיו"ר דירקטוריון אי.אמ.אי.

מר דורון כהן מכהן כדירקטור בחברה, בהראל ביטוח ובהראל פיננסים וכן חבר בוועדות דירקטוריוניות של החברה ושל הגופים המוסדיים של הקבוצה.

בגין תפקידיו כאמור, זכאי מר דורון כהן לגמול בהתאם לתקנות הגמול ובכפוף לתקנות החברות (עניינים שאינם מהווים זיקה), תשס"ז-2006.

החל מיום 1 במרס 2016 לא זכאי מר כהן לתגמול חודשי בסך 50 אלפי ש"ח כפי שאושר לו באספה הכללית מיום 30 בינואר 2013.

18. חתימה על צו מוסכם לפי סעיף 50 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

ביום 20 באוקטובר 2015, נחתם על ידי החברה הבת, הראל ביטוח, צו מוסכם לפי סעיף 50' לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 ("חוק ההגבלים העסקיים"). עניינו של הצו המוסכם הינו הסכם מיום 15 בנובמבר 2009 ("ההסכם"), בין הראל ביטוח לבין מדנס סוכנות לביטוח בע"מ, שהינה סוכנות אשר החברה מחזיקה 24.73% בזכויות בה ("מדנס"), המסדיר שיתוף פעולה בין הצדדים בתחום ביטוחי הרשלנות הרפואית בישראל.

במסגרת הצו המוסכם התחייבו הראל ביטוח ומדנס:

(1) לבטל לאלתר את כל ההוראות בהסכם הנוגעות לבלעדיות ואי תחרות בין הצדדים בתחום ביטוחי הרשלנות הרפואית. יצוין, כי ביום 26 באוגוסט 2015 נחתם הסכם בין הראל ביטוח לבין מדנס, המבטל את ההוראות כאמור בהסכם בין הצדדים.

(2) הראל ביטוח תשלם 4 מיליוני ש"ח לאוצר המדינה.

(3) מדנס תשלם 2.4 מיליוני ש"ח לאוצר המדינה.

כן הוסכם במסגרת הצו המוסכם, כי בכפוף לאישור הצו המוסכם על ידי בית הדין להגבלים עסקיים, ולקיום התחייבויות הראל ביטוח ומדנס כאמור לעיל, הממונה על הגבלים עסקיים לא ינקוט צעדי אכיפה נגד הראל ביטוח, מדנס או כל אדם קשור למי מהן או מי מטעמן, לרבות נושאי משרה בהן, יועצים, עובדים, מנהלים ובעלי הזכויות בהן, בגין הוראות המפרות לכאורה את חוק ההגבלים העסקיים, במשך התקופה שעד לתום תקופת ההסכם הנוכחית, דהיינו עד ליום 15 בנובמבר 2019. עוד נכתב במסגרת הצו המוסכם, כי אין בהסכמות בו משום הודאה או הסכמה מטעם הראל ביטוח, מדנס או מטעמן, לרבות נושאי משרה בהן, כי הפרו את חוק ההגבלים העסקיים באופן כלשהו. ביום 7 במרס 2016 אישר בית הדין להגבלים עסקיים את נוסח הצו המוסכם כאמור.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח (המשך)

19. מענק לנושאי משרה בכירים אחרים

ביום 23 במרס 2016, אישר דירקטוריון החברה וחברות הבנות את המענקים לנושאי המשרה בחברה ולנושאי המשרה שנכללו בתוכנית התגמול. המענקים חושבו על בסיס נתונים בפועל וכן על בסיס אומדנים, המתייחסים בעיקר לנתונים השוואתיים לתוצאות הפעילות של חברות ביטוח אחרות הנכללות בקבוצת ההשוואה וכן לתחשיבים אשר לא קיימים בידי החברה במועד החישוב. התחשיב הסופי למענקים, יבוצע עד תום יוני 2016.

20. עדכון הסכמי ניהול ותפעול - הראל פנסיה

ביום 23 במרס 2016 וביום 22 במרס 2016 אישרו הדירקטוריונים של הראל ביטוח ושל הראל פנסיה, בהתאמה, את עדכון הסכם ההתקשרות שבין הראל ביטוח להראל פנסיה לשירותי הניהול והתפעול שמעניקה הראל ביטוח להראל פנסיה. בהתאם לעדכון ההתקשרות כאמור, דמי הניהול והתפעול יקבעו בהתבסס על ההוצאות בפועל בהן עמדה הראל ביטוח בגין השירותים כאמור. הסכם הניהול החדש כולל הקצאה של הוצאות ישירות והעמסה של הוצאות עקיפות בהתאם לשיעור מסוים מהיקף הנכסים המנוהלים. ההסכם יושם באופן רטרואקטיבי מחודש ינואר 2016.

עד למועד זה שילמה הראל פנסיה להראל ביטוח דמי תפעול בשיעור שנתי של 0.1% מנכסי קרנות הפנסיה, למעט נכסי עמיתים שלגביהם חל ההסדר הפנסיוני עם צה"ל, כל עוד הינם עמיתים פעילים במסגרת ההסדר כאמור וזכאים לדמי הניהול הקבועים בו. שינוי ההסכם כאמור מביא להקצאת הוצאות סבירה יותר עבור כל שנת התקשרות. יחד עם זאת, אין לשינוי ההסכם השפעה מהותית בטווח הארוך.

בהתאם לכל האמור, ההוצאות בתחום פעילות הפנסיה, צפויות לגדול בכ - 20 מיליוני ש"ח החל משנת 2016 ובהתאמה יקטן הרווח בתחום פעילות זה. ההוצאות והרווח בתחום ביטוח חיים ישתנו בהתאם. ליישום ההסכם לא צפויה להיות השפעה על תוצאות הפעילות של הקבוצה.

ההסכם שבין הראל פנסיה לבין החברה, לפיו משלמת הראל פנסיה לחברה דמי ניהול בשיעור שנתי של 0.5% מדמי הגמולים השנתיים שיתקבלו אצל קרנות הפנסיה שבניהולה של הראל פנסיה, למעט דמי גמולים שיתקבלו מצה"ל, ממשיך בתוקפו בהתאם לתנאיו. במסגרת אישור ההתקשרות כאמור, נקבעה לדמי הניהול שמשלמת הראל פנסיה לחברה, תקרה בסך של 50 מיליוני ש"ח לשנה. בשלב זה דמי הניהול נמוכים מהתקרה כאמור.

21. הסכם שכירות - הראל פיננסים ובססח

ביום 23 במרס 2016 אישר דירקטוריון הראל ביטוח התקשרות עם הראל פיננסים ובססח שהן חברות אחיות של הראל ביטוח, לפיה תתקשר הראל ביטוח עם בססח והראל פיננסים בהסכמי שכר דירה להשכרת שטחי משרד וחניות בבית המ.א.ה, נכס הנמצא בבעלות הראל ביטוח.

22. חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים

ביום 12 באפריל 2016 פורסם חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016, במסגרתו נקבע, כי התקשרות של גוף פיננסי (גוף מוסדי, מנהל קרן השקעות משותפות בנאמנות, חברה שייעודה הנפקת מוצרי מדדים, מנהל תיקים, תאגיד בנקאי או גוף אחר המספק שירותים פיננסיים שקבע שר האוצר) או של תאגיד שליטה של גוף פיננסי ("תאגיד פיננסי") עם נושא משרה בכירה או עובד, באשר לתנאי כהונתו או העסקתו, הכוללים מתן תגמול שההוצאה החזויה בשלו צפויה לעלות על 2.5 מיליון ש"ח בשנה, טעונה אישורם של ועדת התגמול, הדירקטוריון (ברוב של הדירקטורים החיצוניים או הבלתי תלויים, ככל שקיימת חובה למנות כאלו) והאסיפה הכללית (בתנאים הקבועים בחוק החברות לעניין אישור מדיניות תגמול נושאי משרה), וכי התקשרות כאמור תאושר רק אם היחס שבין ההוצאה החזויה בשל התגמול, לבין ההוצאה בשל התגמול הנמוך ביותר ששילם התאגיד הפיננסי לעובד התאגיד, לרבות עובד קבלן שהגוף הפיננסי הינו המעסיק בפועל שלו, בשנה שקדמה למועד ההתקשרות, קטן מ-35. כמו כן, תוקנה פקודת מס הכנסה ונקבע בה, כי ככל ששולם על-ידי תאגיד פיננסי, לנושא משרה בכירה או לעובד, שכר שעלותו עולה על 2.5 מיליון ש"ח, לא תותר בניכוי, לצורך חישוב הכנסתו החייבת של התאגיד הפיננסי, עלות שכר בסכום השווה לפעמיים ההפרש בין עלות השכר של העובד לבין 2.5 מיליון ש"ח. הוראות החוק חלות על התקשרויות שיאושרו החל ממועד פרסום החוק, ולגבי התקשרות שאושרה לפני יום הפרסום, יחולו הוראות החוק בתום תקופה של שישה חודשים ממועד פרסום החוק.

23. המלצות ועדת וינוגרד

בהמשך לפרסום המלצות הועדה הבין משרדית בראשות ד"ר אליהו וינוגרד בעניין טבלאות תוחלת החיים ושיעור הריבית המשמשת להיוון גמלאות בגין פגיעה בעבודה על פי תקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח - 1978 ולנוסח התקנות בעניין זה, כך ששיעור הריבית יעמוד על 2% במקום השיעור הנוכחי העומד על 3%, הגדילה הראל ביטוח את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-150 מיליוני ש"ח על מנת לשקף אומדן עדכני של ההחזרים הצפויים שיהיה על החברה לשלם בגין תביעות בביטוחי חובה וחבויות (לרבות מל"ל). יודגש כי, לאור האמור לעיל, בשלב זה קיימת אי ודאות בקשר להשפעת העדכון האמור, אם בכלל, על התחייבויות החברה. לפיכך, יתכן שהתפתחות התביעות בעתיד תהיה שונה משמעותית מהערכות החברה ויידרש עדכון נוסף של האומדנים בהמשך.

באור 10 - אירועים מהותיים לאחר תקופת הדוח**1. אסיפה כללית שנתית**

ביום 12 באפריל 2016 התקיימה אסיפה כללית שנתית, שעל סדר יומה היו הנושאים הבאים: (א) דיון בדוח התקופתי לשנת 2015; (ב) מינוי מחדש של רואה החשבון המבקר של החברה; (ג) מינוי מחדש של חברי הדירקטוריון, אשר אינם דירקטורים חיצוניים, להמשך כהונה כדירקטורים בחברה: מר יאיר המבורגר (יו"ר הדירקטוריון), מר גדעון המבורגר, מר יואב מנור, יוסף צ'חנובר ודורון כהן; (ד) אישור תנאי העסקה של מר רונן אגסי המכהן כמנכ"ל של החברה; (ה) אישור תגמול למר דורון כהן עבור כהונתו כיו"ר דירקטוריון בחברה הנכדה – אי אמ אי עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ. האסיפה אישרה את כל הנושאים שהיו על סדר היום.

2. הנפקת הון משני מורכב (סדרות יב'-יג') באמצעות הראל מימון והנפקות

בחודש אפריל 2016 הנפיקה הראל ביטוח, באמצעות הראל ביטוח מימון והנפקות בע"מ (להלן "הראל הנפקות"), חברה שבשליטתה שהינה חברה חד תכליתית (SPC) בבעלות מלאה של הראל ביטוח, כתבי התחייבות בהיקף של כ- 210 מיליוני ש"ח, אשר ישמשו כהון משני מורכב בהראל ביטוח. ההנפקה בוצעה מכח תשקיף מדף של הראל הנפקות מיום 12 בפברואר 2014, כפי שתוקן ביום 22 בדצמבר 2014 ושתוקפו הוארך ביום 31 בדצמבר 2015 עד ליום 11 בפברואר 2017.

ההנפקה בוצעה באמצעות שתי סדרות של אגרות חוב כמפורט להלן:

סדרה יב': בהיקף של כ-105 מיליוני ש"ח, אינה צמודה למדד או למטבע כלשהו ונושאת ריבית קבועה בשיעור של 3.95%. הריבית תשולם בתשלומים חצי שנתיים. הקרן תשולם ביום 31 בדצמבר 2031, שהינו המועד הפרעון הסופי של הסדרה.

סדרה יג': בהיקף של כ-105 מיליוני ש"ח, אינה צמודה למדד או למטבע כלשהו ונושאת ריבית קבועה בשיעור של 3.95%. הריבית תשולם בתשלומים חצי שנתיים. הקרן תשולם ביום 31 בדצמבר 2032, שהינו המועד הפרעון הסופי של הסדרה.

להראל הנפקות זכות לפרעון מוקדם, מלא או חלקי, של כתבי ההתחייבות כעבור חמש שנים ממועד ההנפקה או שלוש שנים לפני מועד הפרעון הסופי של כל סדרה. הפעלת זכות זו כפופה לקבלת אישור המפקח.

לכתבי ההתחייבות הנדחים התקבל דירוג ilAA- מאת מעלות.

שיעורי הריבית האפקטיבית, לאחר הוצאות הנפקה, של כתבי ההתחייבות סדרות יב' ו-יג' הינם 4.087% ו-3.963%, בהתאמה.

3. ירידת עקום הריבית חסרת הסיכון

לאחר תקופת הדוח, נמשכה הירידה בעקום הריבית חסרת הסיכון. ירידה בשיעורי הריבית עשויה לגרום לגידול בהתחייבויות הביטוחיות. שינוי כאמור בעקום הריבית עשוי להשפיע לחיוב על שוויים של הנכסים הפיננסיים של הקבוצה באופן שעשוי להפחית את ההשפעה האמורה לעיל. בנוסף, נמשכה מגמת הפדיונות בקרנות הנאמנות הכלולות במגזר פעילות הפיננסיים של החברה. להמשך מגמת פדיונות כאמור עלולה להיות השפעה על שווי הנכס הבלתי מוחשי של החברה בגין פעילות קרנות הנאמנות.

**הראל השקעות בביטוח
ושירותים פיננסיים בע"מ**

נספחים לתמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים

נספח א - פירוט נכסים עבור השקעות פיננסיות אחרות בחברות ביטוח בקבוצה

א. פירוט השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)

מסוערים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	זמינים למכירה	מוחזקים לפידיון	הלוואות וחייבים	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
556,056	6,581,592	293,034	-	7,430,682
נכסי חוב סחירים (1א)				
312	-	-	10,905,219	10,905,531
נכסי חוב שאינם סחירים (*)				
-	786,841	-	-	786,841
מניות (2א)				
259,517	1,770,821	-	-	2,030,338
אחרות (3א)				
815,885	9,139,254	293,034	10,905,219	21,153,392
סך הכל השקעות פיננסיות אחרות				

ליום 31 במרס 2015 (בלתי מבוקר)

מסוערים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	זמינים למכירה	מוחזקים לפידיון	הלוואות וחייבים	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
856,746	7,136,262	323,291	-	8,316,299
נכסי חוב סחירים (1א)				
326	-	-	10,185,187	10,185,513
נכסי חוב שאינם סחירים (*)				
-	724,621	-	-	724,621
מניות (2א)				
272,768	1,617,971	-	-	1,890,739
אחרות (3א)				
1,129,840	9,478,854	323,291	10,185,187	21,117,172
סך הכל השקעות פיננסיות אחרות				

ליום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)

מסוערים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	זמינים למכירה	מוחזקים לפידיון	הלוואות וחייבים	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
591,566	6,579,578	307,199	-	7,478,343
נכסי חוב סחירים (1א)				
311	-	-	10,781,616	10,781,927
נכסי חוב שאינם סחירים (*)				
-	818,184	-	-	818,184
מניות (2א)				
183,086	1,644,783	-	-	1,827,869
אחרות (3א)				
774,963	9,042,545	307,199	10,781,616	20,906,323
סך הכל השקעות פיננסיות אחרות				

(*) לפירוט הרכב נכסי חוב שאינם סחירים ברמת הדוחות המאוחדים של הראל השקעות ראה באור 6ב "מכשירים פיננסיים".

נספח א - פירוט נכסים עבור השקעות פיננסיות אחרות בחברות ביטוח בקבוצה (המשך)

1. נכסי חוב סחירים

עלות מופחתת			הערך בספרים		
ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס
2015	2015	2016	2015	2015	2016
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,009,282	2,673,434	1,971,252	2,081,721	2,908,723	2,074,696
5,290,189	5,102,117	5,201,913	5,392,548	5,401,024	5,351,920
3,703	5,445	3,703	4,074	6,552	4,066
7,303,174	7,780,996	7,176,868	7,478,343	8,316,299	7,430,682
			6,797	2,781	3,464

אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים:

נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים

להמרה

נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד
(במצטבר)

2. מניות

עלות מופחתת			הערך בספרים		
ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס
2015	2015	2016	2015	2015	2016
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
637,021	496,619	644,143	741,186	643,627	710,462
57,158	59,479	56,781	76,998	80,994	76,379
694,179	556,098	700,924	818,184	724,621	786,841
			56,995	41,958	55,673

מניות סחירות

מניות שאינן סחירות

סך כל המניות

ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד
(במצטבר)

נספח א - פירוט נכסים עבור השקעות פיננסיות אחרות בחברות ביטוח בקבוצה (המשך)

3. השקעות פיננסיות אחרות

עלות מופחתת			הערך בספרים		
ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר
2015	2015	2016	2015	2015	2016
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
509,326	529,739	607,136	538,540	631,712	628,403
1,021,882	929,371	1,068,237	1,289,329	1,259,027	1,401,935
1,531,208	1,459,110	1,675,373	1,827,869	1,890,739	2,030,338
			107,458	70,631	117,134
			616,518	517,041	595,826

השקעות פיננסיות סחירות
השקעות פיננסיות שאינן סחירות
סך כל ההשקעות הפיננסיות
האחרות
ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד
(במצטבר)
מכשירים נגזרים המוצגים
בהתחייבויות פיננסיות

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

**הראל השקעות בביטוח
ושירותים פיננסיים בע"מ**

**נתונים כספיים מתוך תמצית דוחות הביניים המאוחדים
המיוחסים לחברה עצמה**

ליום 31 במרס 2016

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

לכבוד

בעלי המניות של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ

הנדון: דוח מיוחד של רואי החשבון המבקרים על מידע כספי ביניים נפרד לפי תקנה 38' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל - 1970

מבוא

סקרנו את המידע הכספי הביניים הנפרד המובא לפי תקנה 38' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל - 1970 של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן: "החברה"), ליום 31 במרס 2016 ולתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. המידע הכספי הביניים הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא להביע מסקנה על המידע הכספי הביניים הנפרד לתקופות ביניים אלו בהתבסס על סקירתנו.

לא סקרנו את המידע הכספי הביניים הנפרד מתוך הדוחות הכספיים של חברות מוחזקות אשר סך ההשקעות בהן הסתכם לסך של כ- 702,863 אלפי ש"ח ליום 31 במרס 2016 ואשר הרווח (הפסד) מחברות מוחזקות אלה הסתכם לסך של כ- 12,550 אלפי ש"ח לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. הדוחות הכספיים של אותן חברות נסקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו ומסקנתנו, ככל שהיא מתייחסת לדוחות הכספיים בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות הסקירה של רואי החשבון האחרים.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי נפרד לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום של נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניוודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו ועל דוחות הסקירה של רואי חשבון אחרים, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הביניים הנפרד הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם להוראות תקנה 38' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל - 1970.

סומך חייקין

רואי חשבון

29 במאי 2016

נתונים כספיים מתוך תמצית דוחות הביניים המאוחדים על המצב הכספי ליום

31 בדצמבר	31 במרס	
2015	2015	2016
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
		נכסים
2,639	3,308	2,752 נכסי מיסים נדחים
1,574	1,999	1,482 רכוש קבוע
4,823,099	4,744,765	4,606,802 השקעות בחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
350,517	350,517	350,515 הלוואות לחברות מוחזקות
19,310	18,275	19,310 נדלין להשקעה
5,212	14,749	222,391 חייבים ויתרות חובה
		השקעות פיננסיות אחרות
8,157	23,253	8,087 נכסי חוב שאינם סחירים
256,812	302,009	216,916 אחרות
264,969	325,262	225,003 סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
41,827	62,212	84,137 מזומנים ושווי מזומנים
5,509,147	5,521,087	5,512,392 סך כל הנכסים
		הון
341,832	336,578	341,783 הון מניות ופרמיה על מניות
(161,077)	(168,277)	(160,473) מניות באוצר
364,340	537,986	373,162 קרנות הון
4,361,663	4,169,387	4,259,695 עודפים
4,906,758	4,875,674	4,814,167 סך כל ההון
		התחייבויות
22,293	23,242	23,058 התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
33,232	25,233	131,267 זכאים ויתרות זכות
4,287	8,704	5,425 התחייבויות מסים שוטפים
542,577	588,234	538,475 התחייבויות פיננסיות
602,389	645,413	698,225 סך כל ההתחייבויות
5,509,147	5,521,087	5,512,392 סך כל ההתחייבויות וההון

רוגן אגסי
מנהל הכספים

רוגן אגסי
מנהל כללי

יאיר המבורגר
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 29 במאי 2016

נתונים כספיים מתוך תמצית דוחות הביניים המאוחדים על הרווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		
2015	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
27,291	11,107	3,534	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
88,062	23,066	22,913	הכנסות מדמי ניהול
115,353	34,173	26,447	סך כל ההכנסות
24,085	5,978	5,473	הוצאות הנהלה וכלליות
19,656	3,650	4,070	הוצאות מימון
43,741	9,628	9,543	סך כל ההוצאות
403,283	57,922	(4,093)	חלק החברה ברווחי (בהפסדי) חברות מוחזקות
474,895	82,467	12,811	רווח לפני מסים על ההכנסה
19,309	6,529	4,212	מסים על הכנסה
455,586	75,938	8,599	רווח לתקופה המיוחס לבעלים של החברה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	
2015	2015	2016
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
455,586	75,938	8,599
רווח לתקופה		
פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד		
(1,263)	601	(47)
שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה		
(2,171)	(1,806)	(28)
שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד		
(15,732)	(9,795)	504
הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילות חוץ		
(57,143)	90,315	5,148
חלק הקבוצה ברווח (הפסד) כולל של חברות מוחזקות		
910	319	32
מסים על הכנסה בגין פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד		
(75,399)	79,634	5,609
סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס		
פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד		
1,317	(922)	(585)
מדידה מחדש של תכנית הטבה מוגדרת		
(349)	244	146
מסים על הכנסה בגין פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד		
968	(678)	(439)
רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס		
(74,431)	78,956	5,170
רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה, נטו ממס		
381,155	154,894	13,769
סך כל הרווח הכולל לתקופה המיוחס לבעלים של החברה		

נתונים כספיים מתוך תמצית דוחות הביניים המאוחדים על השינויים בהון

הון מניות ופרמיה	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן תרגום של פעילויות חוץ	קרן הון בגין תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין עסקאות עם בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	מניות באוצר	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2016 (בלתי מבוקר)											
יתרה ליום 1 בינואר 2016	341,832	295,955	(44,472)	13,032	(161,077)	(48,908)	148,733	4,361,663	4,906,758		
סך הרווח (ההפסד) הכולל											
רווח לתקופה	-	-	-	-	-	-	-	8,599	8,599	-	8,599
סך רווח (הפסד) כולל אחר	-	16,401	(15,594)	-	-	-	-	(3,666)	5,170	-	-
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה	-	16,401	(15,594)	-	-	-	-	4,933	13,769	-	-
עסקאות עם בעלים שנזקפו ישירות להון											
דיבידנד שהוכרז	-	-	-	-	-	-	-	(106,901)	(106,901)	-	(106,901)
תשלום מבוסס מניות	-	-	-	84	-	-	-	-	84	-	84
רכישת מניות באוצר	-	-	-	-	(1,949)	-	-	-	(1,949)	-	(1,949)
הנפקה מחדש של מניות באוצר	(147)	-	-	-	2,553	-	-	-	2,406	-	2,406
מימוש אופציות	98	-	-	(98)	-	-	-	-	-	-	-
יתרה ליום 31 במרס 2016	341,783	312,356	(60,066)	13,018	(160,473)	(48,908)	156,762	4,259,695	4,814,167		

נתונים כספיים מתוך תמצית דוחות הביניים המאוחדים על השינויים בהון (המשך)

הון מניות ופרמיה	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן תרגום של פעילויות חוץ	קרן הון בגין תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין עסקאות עם בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	מניות באוצר	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2015 (בלתי מבוקר)										
338,849	437,951	3,475	20,040	(173,231)	(48,908)	39,313	4,100,371	4,717,860	יתרה ליום 1 בינואר 2015	
סך הרווח (ההפסד) הכולל										
-	-	-	-	-	-	-	75,938	75,938	רווח לתקופה	
-	115,285	(29,407)	-	-	-	-	(6,922)	78,956	סך רווח (הפסד) כולל אחר	
-	115,285	(29,407)	-	-	-	-	69,016	154,894	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה	
עסקאות עם בעלים שנוקפו ישירות להון										
-	-	-	356	-	-	-	-	356	תשלום מבוסס מניות	
-	-	-	-	(4,665)	-	-	-	(4,665)	רכישת מניות באוצר	
(2,390)	-	-	-	9,619	-	-	-	7,229	הנפקה מחדש של מניות באוצר	
119	-	-	(119)	-	-	-	-	-	מימוש אופציות	
336,578	553,236	(25,932)	20,277	(168,277)	(48,908)	39,313	4,169,387	4,875,674	יתרה ליום 31 במרס 2015	

נתונים כספיים מתוך תמצית דוחות הביניים המאוחדים על השינויים בהון (המשך)

הון מניות ופרמיה	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן תרגום של פעילויות חוץ	קרן הון בגין תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין עסקאות עם בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	קרן הון בגין שיערוך רכוש קבוע	יתרת עודפים	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)							
יתרה ליום 1 בינואר 2015	338,849	437,951	3,475	20,040	(173,231)	39,313	4,717,860
סך הרווח (ההפסד) הכולל	-	-	-	-	-	-	-
רווח לתקופה	-	-	-	-	-	-	455,586
סך רווח (הפסד) כולל אחר	(141,996)	(47,947)	-	-	-	109,420	(74,431)
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה	(141,996)	(47,947)	-	-	-	109,420	381,155
השפעה מצטברת ליום 31 בדצמבר, 2015 של ביטול רישום הצבירה ויישום לראשונה של הנוהג המיטבי בביטוח כללי	-	-	-	-	-	-	34,697
עסקאות עם בעלים שנזקפו ישירות להון							
דיבידנד ששולם	-	-	-	-	-	-	(235,083)
תשלום מבוסס מניות	-	-	-	68	-	-	68
הנפקת מניות	109	-	-	-	-	-	109
רכישת מניות באוצר	-	-	-	-	(9,520)	-	(9,520)
הנפקה מחדש של מניות באוצר	(4,202)	-	-	-	21,674	-	17,472
מימוש אופציות	7,076	-	-	(7,076)	-	-	-
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015	341,832	295,955	(44,472)	13,032	(161,077)	148,733	4,906,758
	<u>4,361,663</u>	<u>4,906,758</u>	<u>4,361,663</u>	<u>4,906,758</u>	<u>4,361,663</u>	<u>4,906,758</u>	<u>4,906,758</u>

נתונים כספיים מתוך תמצית דוחות הביניים המאוחדים על תזרימי המזומנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		
2015	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	נספח
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת			
71,609	10,015	(1,399)	א
(19,550)	(3,318)	(3,229)	
52,059	6,697	(4,628)	
מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת			
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה			
(11,054)	210	-	השקעה בחברות מוחזקות
(44)	(39)	(7)	השקעה ברכוש קבוע
104	-	-	תמורה ממימוש רכוש קבוע
246,180	100,000	-	דיבידנדים מחברות מוחזקות
(19,378)	(80,464)	39,496	השקעות פיננסיות, נטו
29,730	9,100	8,001	פרעון הלוואות ושטרי הון שניתנו לחברות מוחזקות
245,538	28,807	47,490	
מזומנים נטו שנבעו מפעילות השקעה			
תזרימי מזומנים מפעילות מימון			
(235,083)	-	-	דיבידנד ששולם
(50,758)	(3,363)	(552)	פרעון הלוואות מתאגידים בנקאיים ואחרים
(285,841)	(3,363)	(552)	
11,756	32,141	42,310	
30,071	30,071	41,827	
41,827	62,212	84,137	

עליה במזומנים ושווי מזומנים

מזומנים ושווי מזומנים לתחילת תקופה

מזומנים ושווי מזומנים לסוף תקופה

נתונים כספיים מתוך תמצית דוחות הביניים המאוחדים על תזרימי המזומנים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	
2015	2015	2016
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
455,586	75,938	8,599
(403,283)	(57,922)	4,093
(10,331)	(7,310)	394
15	-	-
(1,035)	-	-
(1,647)	(7,376)	(9,015)
19,309	6,529	4,212
421	112	99
181	356	34
13,883	4,346	(7,179)
(1,655)	(5,772)	(3,401)
165	1,114	765
(383,977)	(65,923)	(9,998)
71,609	10,015	(1,399)

נספח א - תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לפני מסים על הכנסה
רווח לתקופה המיוחס לבעלי המניות של החברה

פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים
חלק החברה ברווחי (הפסדי) חברות מוחזקות המטופלות בשיטת השווי המאזני
הפסדים (רווחים), נטו מהשקעות פיננסיות
הפסד ממימוש רכוש קבוע
שינוי בשווי הוגן של נדל"ן להשקעה
הכנסות מימון, נטו
מיסים על הכנסה
פחת והפחתות
תשלום מבוסס מניות

שינויים בסעיפים מאזניים אחרים

חייבים ויתרות חובה
זכאים ויתרות זכות
התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו

סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

סך הכל תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לפני מסים על הכנסה

באור 1 - אופן עריכת הנתונים הכספיים מתוך הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה המיוחסים לחברה עצמה

א. כללי

להלן תמצית נתונים כספיים מתוך תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים של הקבוצה ליום 31 במרס 2016 (להלן – "דוחות מאוחדים") המפורסמים במסגרת הדוחות התקופתיים, המיוחסים לחברה עצמה (להלן – "תמצית מידע כספי נפרד ביניים"), אשר מוצגים בהתאם להוראות תקנה 38ד' (להלן – "התקנה") והתוספת העשירית לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 (להלן – "התוספת העשירית") בעניין תמצית המידע הכספי הנפרד ביניים של התאגיד. יש לקרוא את תמצית מידע כספי נפרד ביניים זה ביחד עם המידע הכספי הנפרד ליום 31 בדצמבר 2015 וביחד עם הדוחות המאוחדים.

ב. הגדרות

החברה	- הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.
חברות מאוחדות/ חברות בנות חברות	חברות, לרבות שותפויות, שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות החברה.
חברות מוחזקות	- חברות מאוחדות וחברות, לרבות שותפויות, שהשקעת החברה בהן כלולה, במישרין או בעקיפין, בדוחות הכספיים על בסיס השווי המאזני.
תאריך הדוח	- תאריך הדוח על המצב הכספי.

ג. אופן עריכת הנתונים הכספיים

למעט המידע המפורט בבאור 3 לדוחות הכספיים המאוחדים, המידע הכספי הנפרד נערך בהתאם למדיניות החשבונאית המפורטת בבאור 1 לדוחות הכספיים הנפרדים השנתיים של החברה.

באור 2 - קשרים, התקשרויות ועסקאות מהותיות עם חברות מוחזקות

1. בהתאם להיתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה במבטחים ובחברות המנהלות, התחייבה החברה להשלים בכל עת את ההון העצמי של חברות הביטוח הנמנות על הגופים המוסדיים שבשליטתה, לרבות בססח, לסכום הקבוע בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן וכן להשלים בכל עת את ההון העצמי של החברות המנהלות של קופות הגמל וקרנות הפנסיה שבשליטתה, לסכום הקבוע בתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל) התשכ"ה-1965 או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן. התחייבות זו היא בלתי הדירה, ותהיה תקפה כל עוד החברה שולטת במישרין או בעקיפין בגופים המוסדיים.

2. במהלך שנת 2015 בוצעו פירעונות חלקיים משטר ההון שהעמידה החברה להראל פיא בשנת 2007 בסך כולל של 20 מיליוני ש"ח. ביום 10 במרס, 2016, אישר דירקטוריון חברה מאוחדת פירעון חלקי נוסף של שטר ההון להראל השקעות, בגובה של 4 מיליוני ש"ח.

3. לעניין חלוקת דיבידנד לחברה על ידי הראל ביטוח ראה באור 8 בדוחות המאוחדים.

4. לעניין חלוקת דיבידנד בעין לחברה על ידי הראל ביטוח ראה באור 8 בדוחות המאוחדים.

5. לעניין חלוקת דיבידנד לחברה על ידי EMI ראה באור 8 בדוחות המאוחדים.

באור 3 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח

1. חלוקת דיבידנד

ביום 23 במרס 2016 אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד במזומן בסך של כ- 107 מיליוני ש"ח (0.5 ש"ח למניה). החלטת הדירקטוריון התקבלה לאחר שהובאו בחשבון התוצאות הכספיות של החברה לשנת 2015. בפני הדירקטוריון הוצגו הרווחים הראויים לחלוקה, עודפי ההון בחברות הבנות של החברה, צרכי המזומנים של הקבוצה, בתרחיש שונים. הדירקטוריון בחן את עמידת החברה במבחן הרווח ובמבחן יכולת הפירעון הקבועים בסעיף 203 (א) לחוק החברות. לאחר בחינה זו אישר הדירקטוריון את עמידת החברה במבחן החלוקה. הדיבידנד שולם ביום 12 באפריל 2016.

2. לעניין עדכון מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים, ראה באור 9 לדוחות הכספיים המאוחדים.

3. לעניין סיום כהונה של המנכ"לים המשותפים בהראל השקעות, ראה באור 9 לדוחות הכספיים המאוחדים.

4. לעניין אישור תנאי העסקה מנכ"ל הראל השקעות, ראה באור 9 לדוחות הכספיים המאוחדים.

5. לעניין התקשרות עם אדריכל, ראה באור 9 לדוחות הכספיים המאוחדים.

6. לעניין מענק לנושאי משרה בכירים אחרים, ראה באור 9 לדוחות הכספיים המאוחדים.

7. לעניין הסכם שכירות בין הראל ביטוח לבין הראל פיננסיים ובססח, ראה באור 9 לדוחות הכספיים המאוחדים.

8. לעניין חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים, ראה באור 9 לדוחות הכספיים המאוחדים.

באור 4 - אירועים מהותיים לאחר תקופת הדוח

1. שטרי הון לחברות מוחזקות

ביום 16 במאי 2016, אישר דירקטוריון הראל פיא, חברה מאוחדת, פירעון חלקי משטר ההון שהעמידה החברה להראל פיא בשנת 2007, בסך 3 מיליוני ש"ח. הפירעון בוצע ביום 18 במאי 2016.

2. לעניין אסיפה כללית שנתית שהתקיימה ביום 12 באפריל 2016, ראה באור 10 בדוחות המאוחדים.

הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ

**דוח בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית
על הדיווח הכספי ועל הגילוי**

דוח רבעוני בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי לפי תקנה 38ג(א): ההנהלה, בפקוח הדירקטוריון של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן - התאגיד), אחראית לקביעתה והתקיימותה של בקרה פנימית נאותה על הדיווח הכספי ועל הגילוי בתאגיד.

לעניין זה, חברי ההנהלה הם:

- א. מר רונן אגסי – מנכ"ל התאגיד, סמנכ"ל הכספים של התאגיד, יו"ר דירקטוריון אי.אמ.אי עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ, משנה למנכ"ל ומנהל חטיבת כספים ומשאבים של הראל חברה לביטוח בע"מ.
- ב. מר מישל סיבוני - מנכ"ל הראל חברה לביטוח בע"מ ויו"ר הדירקטוריון של חברות בנות בקבוצה שהינן גופים מוסדיים.
- ג. מר סמי בבקוב - מנכ"ל הראל פיננסיים אחזקות ומנכ"ל הראל פיא קרנות נאמנות בע"מ.
- ד. גבי נטלי משען-זכאי, יועצת משפטית של התאגיד ושל חברות בקבוצה, משנה למנכ"ל הראל חברה לביטוח בע"מ.
- ה. מר אמיר הסל, סמנכ"ל בתאגיד ומנהל תחום ההשקעות בקבוצה, משנה למנכ"ל ומנהל חטיבת השקעות בהראל חברה לביטוח בע"מ.
- ו. גבי אסנת מנור זיסמן, מבקרת הפנים של התאגיד ושל חברות בקבוצה.

בקרה פנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי כוללת בקרות ונהלים הקיימים בתאגיד, אשר תוכננו בידי המנהל הכללי ונושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים או תחת פיקוחם, או בידי מי שמבצע בפועל את התפקידים האמורים, בפקוח דירקטוריון התאגיד ואשר נועדו לספק ביטחון סביר בהתייחס למהימנות הדיווח הכספי ולהכנת הדוחות בהתאם להוראות הדין, ולהבטיח כי מידע שהתאגיד נדרש לגלות בדוחות שהוא מפרסם על פי הוראות הדין נאסף, מעובד, מסוכם ומדווח במועד ובמתכונת הקבועים בדין.

הבקרה הפנימית כוללת, בין השאר, בקרות ונהלים שתוכננו להבטיח כי מידע שהתאגיד נדרש לגלותו כאמור, נצבר ומועבר להנהלת התאגיד, לרבות למנהל הכללי ולנושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים או למי שמבצע בפועל את התפקידים האמורים, וזאת כדי לאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישת הגילוי.

בשל המגבלות המבניות שלה, בקרה פנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי אינה מיועדת לספק ביטחון מוחלט שהצגה מוטעית או השמטת מידע בדוחות תימנע או תתגלה.

הראל חברה לביטוח בע"מ וחברות בנות של התאגיד, הינן גופים מוסדיים אשר חלות עליהם הוראות הממונה על אגף שוק הון, ביטוח וחסיכון במשרד האוצר, בדבר הערכת אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

בהתייחס לבקרה הפנימית בחברות הבנות האמורות, מיישם התאגיד את ההוראות האלה:

- חוזר גופים מוסדיים 2010-9-7 חוזר מנובמבר 2010 "בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים";
- חוזר גופים מוסדיים 2010-9-6 חוזר מנובמבר 2010 "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי - תיקון" (תיקון לחוזר גופים מוסדיים 2009-9-10);
- חוזר גופים מוסדיים 2009-9-10, חוזר מיוני 2009 "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי".

בדוח השנתי בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי אשר צורף לדוח התקופתי לתקופה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (להלן - הדוח השנתי בדבר הבקרה הפנימית האחרון), העריכו הדירקטוריון והנהלה את הבקרה הפנימית בתאגיד; בהתבסס על הערכה זו, הדירקטוריון והנהלת התאגיד הגיעו למסקנה כי הבקרה הפנימית כאמור, ליום 31 בדצמבר 2015 היא אפקטיבית.

עד למועד הדוח, לא הובא לידיעת הדירקטוריון והנהלה כל אירוע או עניין שיש בהם כדי לשנות את הערכת האפקטיביות של הבקרה הפנימית, כפי שהובאה במסגרת הדוח השנתי בדבר הבקרה הפנימית האחרון;

למועד הדוח, בהתבסס על הערכת האפקטיביות של הבקרה הפנימית בדוח השנתי בדבר הבקרה הפנימית האחרון, ובהתבסס על מידע שהובא לידיעת ההנהלה והדירקטוריון כאמור לעיל הבקרה הפנימית היא אפקטיבית.

הצהרה

אני, רונן אגסי, מצהיר כי:

1. בחנתי את הדוח הרבעוני של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן - התאגיד) לרבעון הראשון של שנת 2016 (להלן - הדוחות);
 2. לפי ידיעתי, הדוחות אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות שבהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופת הדוחות;
 3. לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוחות משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של התאגיד לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות;
 4. גיליתי לרואה החשבון המבקר של התאגיד, לדירקטוריון ולוועדות הביקורת והדוחות הכספיים של התאגיד, בהתבסס על הערכתי העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי העלולים באופן סביר להשפיע לרעה על יכולתו של התאגיד לאסוף, לעבד, לסכם או לדווח על מידע כספי באופן שיש בו להטיל ספק במהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין; וכן -
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שבה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי;
 5. אני, לבד או יחד עם אחרים בתאגיד:
 - א. קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לתאגיד, לרבות חברות מאוחדות שלו כהגדרתן בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, מובא לידיעתי על ידי אחרים בתאגיד ובחברות המאוחדות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות; וכן -
 - ב. קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח באופן סביר את מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין, לרבות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים;
 - ג. לא הובא לידיעתי כל אירוע או עניין שחל במהלך התקופה שבין מועד הדוח האחרון (רבעוני או תקופתי, לפי העניין) לבין מועד דוח זה, אשר יש בו כדי לשנות את מסקנת הדירקטוריון וההנהלה בנוגע לאפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי של התאגיד.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

הצהרה

אני, רונן אגסי, מצהיר כי:

1. בחנתי את הדוחות הכספיים ביניים ומידע כספי אחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן - התאגיד) לרבעון הראשון של שנת 2016 (להלן - "הדוחות" או "הדוחות לתקופת הביניים");

2. לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ביניים והמידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות שבהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופת הדוחות;

3. לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ביניים והמידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של התאגיד לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות;

4. גיליתי לרואה החשבון המבקר של התאגיד, לדירקטוריון ולוועדות הביקורת והדוחות הכספיים של התאגיד, בהתבסס על הערכתי העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי ככל שהיא מתייחסת לדוחות הכספיים ביניים ולמידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים, העלולים באופן סביר להשפיע לרעה על יכולתו של התאגיד לאסוף, לעבד, לסכם או לדווח על מידע כספי באופן שיש בו להטיל ספק במהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין; וכן -

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שבה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי;

5. אני, לבד או יחד עם אחרים בתאגיד:

א. קבעתי בקורות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקורות ונהלים, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לתאגיד, לרבות חברות מאוחדות שלו כהגדרתן בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, מובא לידיעתי על ידי אחרים בתאגיד ובחברות המאוחדות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות; וכן -

ב. קבעתי בקורות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקורות ונהלים, המיועדים להבטיח באופן סביר את מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין, לרבות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים;

ג. לא הובא לידיעתי כל אירוע או עניין שחל במהלך התקופה שבין מועד הדוח האחרון (רבעוני או תקופתי, לפי העניין) לבין מועד דוח זה, המתייחס לדוחות הכספיים ביניים ולכל מידע כספי אחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים, אשר יש בו כדי לשנות, להערכתי את מסקנת הדירקטוריון וההנהלה בנוגע לאפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי של התאגיד.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

דווח

**בדבר "הערך הגלום" (Embedded Value)
של**

הראל חברה לביטוח בע"מ

(כולל חברות מנהלות של קרנות פנסיה)

ליום 31.12.2015

ליום 31 בדצמבר 2015

תוכן עניינים

1.	כללי	3
1.1	רקע והיקף הגילוי	3
1.2	הבהרה לעניין מידע צופה פני עתיד	4
1.3	פרקים עיקריים במסמך	4
1.4	הגדרות	5
1.5	הערות, הבהרות וסייגים	6
1.5.1	כללי	6
1.5.2	רפורמות וחקיקה	6
1.5.3	הטיפול בסיכונים	10
1.5.4	שיערוך נכסים לפי שווי הוגן	11
1.5.5	הסדרי סבסוד ממשלתי לקרנות פנסיה	12
1.5.6	הערך הגלום איננו אמור לייצג את השווי הכלכלי או שווי השוק של החברה או של חברת האם שלה	12
2.	מתודולוגית חישוב הערך הגלום	13
2.1	כללי	13
2.2	טיפול בסיכונים	13
2.3	הנחות כלכליות	14
2.3.1	תשואה, ריבית הוון ואינפלציה	14
2.3.2	מיסוי	14
2.4	הנחות דמוגרפיות ותפעוליות	15
2.4.1	הנחות דמוגרפיות	15
2.4.2	הוצאות הנהלה וכלליות עתידיות	15
2.5	שיטת החישוב	15
2.5.1	הון עצמי מותאם (ANW)	15
2.5.2	ערך נוכחי של רווחים עתידיים (PVFP)	15
2.5.3	עלות הון נדרש (CoC)	15
2.5.4	ערך עסקים חדשים (VNB)	16
2.6	טיפול באופציות והבטחות פיננסיות	16
2.7	ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV	16
2.8	מבחני רגישות	19
2.9	סקירת דוח הערך הגלום	19
3.	תוצאות	20
3.1	הערך הגלום ליום 31 בדצמבר 2015 (במיליוני ש"ח)	20
3.2	ערך עסקים חדשים של מכירות בשנת 2015 (במיליוני ש"ח)	20
3.3	התאמה בין ההון העצמי המותאם לבין ההון העצמי בדוחות הכספיים	21
3.4	ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV (במיליוני ש"ח)	22
3.5	התאמה בין השינוי בהון העצמי המותאם לבין הרווח הנקי של החברה לשנת 2015	25
3.6	ניתוח רגישות בגין עסקים כלולים ליום 31 בדצמבר 2015	26
26	נספח א' – דו"ח סקירה של סוקר חיצוני	

1. כללי

1.1 רקע והיקף הגילוי

על-פי חוזר המפקח על הביטוח, מיום 12 באוגוסט 2007 (חוזר ביטוח 1-11-2007) ("החוזר"), חויבו חברות הביטוח לפרסם מידי שנה, יחד עם הדוחות הכספיים לרבעון הראשון של השנה, מידע בדבר הערך הגלום ("Embedded Value" או "EV") בפוליסות ביטוח לטווח ארוך (ביטוח חיים וביטוח בריאות) לסוף השנה הקודמת. בהתאם לחוזר, הראל חברה לביטוח בע"מ ("החברה"), מפרסמת בזה, את הערך הגלום של עסקי הביטוח לטווח ארוך של החברה ליום 31 בדצמבר 2015.

דיווח זה נערך על פי הכללים והעקרונות שקבע המפקח על הביטוח, אשר אימץ את הכללים והעקרונות שנקבעו בדוח וועדה משותפת של חברות הביטוח והמפקח על הביטוח, אשר פעלה בליווי יועצים מישראל ומחו"ל (להלן: "הוועדה" ו-"דוח הוועדה"), למעט לעניין הטיפול בסיכונים מסוימים המתוארים בסעיף 1.5.3 להלן, הכל כמפורט בסעיף כאמור.

דיווח זה כולל, מלבד עסקי הביטוח, שפרסומם מחויב מהחוזר, גם את הערך הגלום של עסקי ניהול הפנסיה, של הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ וידידים הולדינג וניהול (1984) בע"מ, חברות בנות בבעלות מלאה של החברה, שחושבו לפי העקרונות האמורים, בשינויים המחויבים.

הכללים והעקרונות שנקבעו בדוח הוועדה מפורסמים באתר משרד האוצר - אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון (www.mof.gov.il).

אופן הגילוי בדוח זה הינו בהתאם לכללי הגילוי הכלליים בדוח הוועדה ולהוראות המפורטות ב-"פורמט הגילוי" אשר הוכן על ידי הוועדה בתיאום עם הממונה. "פורמט הגילוי" טרם פורסם על ידי הממונה כתוספת לחוזר.

ביום 1 בינואר 2016 מוזגה מנוף ניהול קרנות פנסיה בע"מ לתוך הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ.

ביום 1 בינואר 2016 מוזגה הפעילות הביטוחית של דקלה חברה לביטוח בע"מ לתוך הראל חברה לביטוח בע"מ. באותו מועד בוטל רישיון המבטח של דקלה וניתן לה רישיון סוכנות לביטוח כללי. החל מאותו מועד פועלת דקלה כסוכנות לביטוח כללי, בבעלותה של החברה.

ההתחייבויות הביטוחיות חושבו בהתאם לכללים אקטואריים מקובלים, להנחות ולשיטות המשמשות לחישוב בחברה. פרט לרווחיות העתידית של תיק הביטוח שנרכש מאליהו חברה לביטוח בע"מ, אשר הופחתה מסכום העתודה, לא בוצעו בהתחייבויות הביטוחיות התאמות נוספות. בהתאם לאמור, חישוב שווי התיק בתוקף, התבסס על יתרת ההתחייבויות הביטוחיות לאחר שהופחתה מהן הרווחיות העתידית.

ליום 31 בדצמבר 2015

1.2 הבהרה לעניין מידע צופה פני עתיד

קביעת הערך הגלום וערך העסקים החדשים (כהגדרת מונח זה להלן) התבססה על תחזיות, הערכות ואומדנים לאירועים עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינם בשליטתה של החברה, ויש לראות בהם כ- "מידע צופה עתיד" כהגדרתו בסעיף 32א לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. יתכן כי תחזיות, הערכות ואומדנים אלו, כולם או חלקם, לא יתממשו או שיתממשו באופן שונה מכפי שהוצג בדוח הערך הגלום, ולפיכך התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מכפי שנחזה.

1.3 פרקים עיקריים במסמך

- רקע כללי והסבר של שיטת החישוב
- התייחסות להנחות ששימשו בבסיס החישוב
- תוצאות הערך הגלום וערך עסקים חדשים
- ניתוח השינוי בערך הגלום
- תוצאות ניתוחי רגישות של הערך הגלום

1.4 הגדרות

ההגדרות להלן מהוות הסבר תמציתי למושגים עיקריים המשמשים להבנת הדיווח להלן. תיאורים והסברים מלאים נמצאים בכללים והעקרונות שבדוח הוועדה.

ערך נוכחי של רווחים עתידיים ("PVFP")
היוון תזרים הרווחים הצפויים העתידיים, הנובעים מהתיק הקיים במועד הדוח של העסקים הכלולים (ראה סעיף 2.5.2 להלן).

הון עצמי מותאם ("ANW")
ההון העצמי של החברה, לאחר התאמות כדי שיהיה עקבי עם שווי התיק בתוקף (ראה סעיף 2.5.1 להלן).

עלות ההון הנדרש ("CoC")
ההשפעה מנקודת ראות בעלי המניות של החברה על הערך הגלום בעקבות דרישת החזקת הון עצמי מינימאלי המוטלת על החברה (ראה סעיף 2.5.3 להלן).

שווי תיק בתוקף ("VIF")
הערך הנוכחי של רווחים עתידיים בניכוי עלות ההון הנדרש.

הערך הגלום ("Embedded Value" או "EV")
מורכב מצירוף שווי תיק בתוקף והון עצמי מותאם. יובהר כי ההון העצמי המותאם הינו ההון העצמי של החברה המתייחס למכלול פעילויות החברה כולה ולא בגין העסקים הכלולים בערך הגלום בלבד.

כמו כן יובהר, כי שווי התיק בתוקף אינו כולל: (א) עסקי ביטוח כללי (אלמנטרי); (ב) תחומי פעילות אחרים של חברות בשליטתה של החברה כגון פעילות סוכנויות ביטוח וניהול קופות גמל; (ג) היכולת ליצור עסקים נוספים בעתיד (מוניטין).

ערך עסקים חדשים ("Value of New Business" או "VNB")
ערך נוכחי של רווחי העסקים אשר נמכרו במהלך 12 החודשים שקדמו למועד הדוח.

עסקים כלולים
העסקים הכלולים בחישוב שווי התיק בתוקף:
(א) פוליסות אישיות ארוכות טווח בתיק ביטוח חיים וביטוח בריאות, שהינן בתוקף ביום 31 בדצמבר 2015, כולל הגדלות פרמיה והפקדות חד פעמיות עתידיות הנובעות מגידול בשכר, בגין פוליסות אלו;

(ב) פוליסות קבוצתיות בתיק ביטוח חיים וביטוח בריאות, שהינן בתוקף ביום 31 בדצמבר 2015. על פי הכללים והעקרונות שבדוח הוועדה הוערכו רווחיהן של פוליסות אלו רק עד למועד החידוש הבא של הפוליסות;

(ג) עסקי ניהול קרנות פנסיה המנוהלות על ידי חברות מנהלות בבעלות החברה (כולל 79% מעסקי לעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ).

1.5 הערות, הבהרות וסייגים

1.5.1 כללי

כאמור לעיל, הערך הגלום חושב בהתאם למתודולוגיה, לכללים והעקרונות שנקבעו בדוח הוועדה. ההנחות במודל הן לפי "ההנחות הצפויות באופן המיטבי" (Best Estimate Assumptions), דהיינו, הנחות שהינן פרי השלכת הניסיון הקיים כלפי העתיד במסגרת הסביבה בה פועלות חברות הביטוח וללא מקדמי שמרנות. מטבע הדברים, היות שמדובר בהערכות עתידיות לזמן ארוך, התוצאות בפועל צפויות להיות שונות מאלה שהוערכו בעת חישוב הערך הגלום.

סטיות מהפרמטרים וההנחות שהונחו בחיזוי הערך הגלום יכולות להשפיע באופן מהותי על התוצאה. פרמטרים אלו כוללים, בין היתר:

1. גורמים כלכליים (לדוגמא- ריבית היוון, תשואות)
2. גורמים דמוגרפיים (לדוגמא- שינויים בתמותה ותחלואה)
3. חקיקה והסדרים תחיקתיים בנושאים רלוונטיים
4. התחייבויות תלויות (ראה הרחבה בבאור 38 לדו"ח התקופתי לשנת 2015 של החברה).
5. מיסוי
6. שינויים בסביבה העסקית.

תוצאות עתידיות, הסטיות מההערכות שבוצעו על בסיס "ההנחות הצפויות באופן המיטבי" הן טבעיות וצפוי שיתרחש ואף אם לא יתרחש שינוי כלשהו בפרמטרים האמורים. על כן צפוי כי התוצאות בפועל מדי שנה, תהיינה שונות מאלו החזויות במודל הערך הגלום ולו רק בשל תנודות אקראיות רגילות.

1.5.2 רפורמות וחקיקה

חוזר בנושא "עריכת תכנית לביטוח בריאות פרט"

ביום 24 בספטמבר 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו עריכת תכנית לביטוח בריאות פרט אשר החליף חוזר קודם באותו השם. החוזר קובע כי כל תכנית לביטוח בריאות תהיה לתקופה של שנתיים ותחודש מאלה, בראשון לחודש יוני מידי שנתיים, ללא בחינה של מצב רפואי קודם וללא תקופת אכשרה נוספת. הסכמה מפורשת של המבוטח לחידוש הביטוח תידרש כאשר במועד החידוש חלה עלייה של יותר מ-10 שקלים או יותר מ-20% בדמי הביטוח החודשיים, לפי הגבוה מביניהם, או כאשר חלה הפחתה בכיסוי הביטוחי כתחליף להעלאת פרמיה. בהעדר הסכמה כאמור, במקרים אלו, יבוטל הביטוח עבור אותו מבוטח. במקרה של חידוש פוליסה שלא על-פי הסכמה מפורשת של המבוטח, רשאי המבוטח להודיע בתוך 60 יום ממועד חידוש הפוליסה על ביטולה, והפוליסה תבוטל החל ממועד החידוש, ובלבד שהמבוטח לא הגיש תביעה למימוש זכויות לפי הפוליסה בשל מקרה ביטוח שאירע בתקופה זו. שינויים שמבטח נדרש לערוך בפוליסה במועד החידוש- רשאי שלא

ליום 31 בדצמבר 2015

לבצעם בתנאי שאינו ממשיך לשווק את הפוליסה למבוטחים חדשים. שינויים שמבטח יערוך בפוליסה יחולו במועד החידוש עבור כל המבוטחים הקיימים החל מפברואר 2016. בחוזר נאמר כי מבטח ישלח למבוטחים קיימים הודעות בדבר האפשרות לעבור לפוליסת פרט בהתאם להוראות החוזר ברצף ביטוחי עבור כיסויים הקיימים בפוליסה הנוכחית של המבוטח. תחילתו של החוזר ביום 1 בפברואר 2016.

במסגרת הדו"ח לא ניתן ביטוי להשפעה העתידית של חוזר זה, אשר עשוי להשפיע על שיעור הביטולים בתוכניות אלה, לאור העובדה שבשלב זה לא ניתן להעריך את התנהגות המבוטחים באשר למימוש אופציית מעבר זו.

חוק התכנית הכלכלית

ביום 30 בנובמבר 2015 פורסם ברשומות חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ה-2015, פרק: בריאות. במסגרת זו, נקבע, בין היתר, כי קופת חולים במסגרת שירותי בריאות נוספים וחברת ביטוח ישלמו בשל ניתוח לפי תכנית ביטוח או במסגרת שירותי בריאות נוספים, לרופא או למוסד רפואי שבו בוצע הניתוח, רק לפי הסדר ניתוח ולא ישלמו כל תשלום או החזר כספי בשל ניתוח למטופל למעט במסגרת החריגים אשר נקבעו, לפיהם יהיו רשאיות קופת חולים או חברת ביטוח להגיש לאישור רשימה של 50 רופאים מומחים לגביהם תהינה רשאיות להציע החזר כספי.

בנוסף, רופא או מוסד רפואי או מי מטעמם לא ידרשו ולא יקבלו מהמטופל כל תשלום בשל ניתוח או בשל בחירת רופא מנתח, אם הניתוח בוצע במסגרת הסדר ניתוח, למעט ההשתתפות העצמית; לא ייכלל רופא ברשימת הרופאים המנתחים שלקופת החולים או לחברת הביטוח יש עמם הסדר ניתוח, אלא אם יש להם הסדר התייעצות עמו וכן הוצע לתקן את חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 ואת פקודת בריאות העם, 1940 כך שכל תשלום לרופא או לבעל מקצוע בגין שירות רפואי שביצע בתחומי מוסד רפואי, ישולם לרופא או לבעל מקצוע על ידי המוסד הרפואי בלבד, (למעט במקרים בהם לרופא או לבעל המקצוע זכויות לתשלום חברת ביטוח או מקופת חולים במסגרת התקשרות ביניהם).

במסגרת הדו"ח לא ניתן ביטוי להשפעה העתידית של חוק זה, אשר עשוי להשפיע על סכומי התביעות בתוכניות אלה, לאור העובדה שבשלב זה לא ניתן להעריך את התנהגות המערכת הרפואית בכללה לאור חוק זה.

חוזר בנושא "הנהגת כתבי שירות ואופן שיווקם"

ביום 14 בדצמבר 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו "הנהגת כתבי שירות ואופן שיווקם", אשר קובע כללים להנהגת כתבי שירות, לרבות השירותים, אשר ניתן להציע במסגרת כתבי השירות ולאופן שיווקם על-ידי חברות ביטוח או סוכנים ללא מעורבות חברות ביטוח. תחילתו של החוזר ביום 30 ביוני 2016 והוא יחול על כתבי שירות שישווקו או שיחודשו לאחר יום התחילה (לרבות כתבי שירות המתחדשים מדי שנה), ועל חברות ביטוח וסוכני ביטוח, בכל ענפי הביטוח.

ליום 31 בדצמבר 2015

במסגרת הדו"ח לא ניתן ביטוי להשפעה העתידית של חוזר זה, אשר עשוי להשפיע על ביטולם או עדכונם של כתבי שירות בתיק הקיים, לאור העובדה שבשלב זה לא ניתן להעריך את עמדת הממונה בנושא זה.

חוזר בנושא "שיווק פוליסות ביטוח חיים הכוללות מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים"

ביום 6 בדצמבר 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו שיווק פוליסות ביטוח חיים הכוללות מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים, הקובע הוראות המאפשרות לשווק תכניות כאמור, למבוטח שיש לו פוליסת ביטוח חיים משולבת בחיסכון עם מקדמי הבטחת תוחלת חיים שנרכשה עד ליום 31 בדצמבר 2013, המבקש לבצע נידוד. תחילתן של מרבית ההוראות ביום פרסומן.

במסגרת הדו"ח לא ניתן ביטוי להשפעה העתידית של חוזר זה, אשר עשוי להשפיע על נידודם של פוליסות ביטוח חיים, לאור העובדה שבשלב זה לא ניתן להעריך את התנהגות המבוטחים באשר למימוש אופציית נידוד זו.

איחוד חשבונות בקרן פנסיה - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים

ביום 5 בנובמבר 2015 פרסם חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 13), התשע"ה-2015, במסגרתו נקבעה הוראת שעה המאפשרת איחוד חשבונות קיימים בקרן פנסיה, והמסדירה מנגנון להעברת כספי עמיתים לא פעילים בקרנות פנסיה לחשבונות פעילים של אותם עמיתים בקרנות פנסיה אחרות, וכן הוראות הקובעות מנגנון להעברת כספים לחשבונות מצטרפים חדשים לקרן פנסיה מחשבונות לא פעילים של אותם עמיתים בקרנות פנסיה אחרות, וזאת בהעדר סירוב של העמיתים. תחילתן של ההוראות בנושא איחוד חשבונות קיימים בקרן פנסיה ביום 1 באפריל 2016, ותחילתן של ההוראות בנושא איחוד חשבונות בעת הצטרפות לקרן פנסיה ביום 1 בינואר 2017.

במסגרת הדו"ח לא ניתן ביטוי להשפעה העתידית של חוק זה, אשר עשוי להשפיע על נידודם של עמיתים בקרן הפנסיה, לאור העובדה שבשלב זה לא ניתן להעריך את התנהגות המבוטחים באשר למימוש אופציית נידוד זו.

ליום 31 בדצמבר 2015

קרן ברירת מחדל - חוזר בנושא "הוראות לעניין בחירת קופת גמל"

ביום 13 במרץ 2016 פרסם המפקח חוזר שעניינו הוראות לעניין בחירת קופת גמל, אשר קובע, כי צירוף עובד לקופת גמל מבלי שמילא טופס הצטרפות יתאפשר רק לקופת גמל שהיא קרן ברירת מחדל, אשר נבחרה על-ידי הממונה, או לקופת גמל שהיא קופת ברירת מחדל אחרת, אשר נבחרה על-ידי מעסיק או ארגון עובדים בהתאם להוראות החוזר. כן נקבעו בחוזר הוראות לעניין אופן בחירת קופת ברירת מחדל על ידי הממונה ובכלל זה כי לעניין זה יינתן יתרון לקרנות פנסיה, אשר נתח השוק שלהן אינו עולה על 5% וכן כי דמי הניהול שיוצגו על-ידיה יהיו בתוקף ביחס לעמית חדש, אשר צורף אליה למשך 10 שנים לפחות ממועד הצטרפותו לקרן. עוד נקבעו בחוזר כללים לעניין בחירת קופת ברירת מחדל אחרת על-ידי מעסיק או ארגון עובדים ובהם, כי הבחירה תעשה בהליך תחרותי שיאפשר לכל חברה מנהלת של קופת גמל מאותו הסוג ליטול בו חלק, כי לא תוכל להיבחר חברה שצד קשור שלה מספק שירותי סליקה או בקרה למעסיק, או שהיא או צד קשור שלה משווקים כיסויים ביטוחיים משלימים שעלותם אינה נגבית מתשלומי העובד, אלא אם דמי הניהול שהציעו היו הנמוכים ביותר שהוצעו בהליך התחרותי וכן אם היא או צד קשור שלה נותנים למעסיק טובת הנאה כלשהי.

במסגרת הדו"ח לא ניתן ביטוי להשפעה העתידית של חוזר זה, אשר עשוי להשפיע על שיעור דמי הניהול של העמיתים הקיימים בקרן הפנסיה, לאור העובדה שבשלב זה לא ניתן להעריך שינויים אלה.

עמדת ממונה שעניינה "תשלום גוף מוסדי לבעל רישיון"

ביום 18 בינואר 2015 פורסמה עמדת ממונה שעניינה תשלום גוף מוסדי לבעל רישיון וביום 30 במרץ 2015 פורסמה הבהרה לעמדת ממונה זו. לפי עמדת ממונה זו תשלום דמי עמילות לבעל רישיון שנגזר מדמי הניהול שגובה הגוף המוסדי מהלקוח, באופן שבו ככל שדמי הניהול גבוהים יותר, דמי העמילות שמשולמים לבעל הרישיון יהיו גבוהים יותר, הוא פסול ואינו עולה בקנה אחד עם החובות המוטלות על חברות מנהלות של גופים מוסדיים ועל בעלי רישיונות בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2015 וחוק הפיקוח על שירותים פנסיוניים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005.

במסגרת הדו"ח לא ניתן ביטוי למכלול ההשפעות העתידיות של עמדת ממונה זו, לאור העובדה שבשלב זה לא ניתן להעריך שינויים אלה.

חוק "ההתייעלות הכלכלית"

ביום 30 בנובמבר 2015 פורסם ברשומות חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ה-2015, במסגרתו תוקן חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 ונקבע, בין היתר, כי עוסק בשיווק פנסיוני או גוף קשור בו לא ייתנו שירותי תפעול למעביד שבעבור עובדיו הם נותנים שיווק פנסיוני, אלא בהתקיים התנאים המפורטים בחוק לפיהם סוכן הביטוח הפנסיוני יגבה מהמעביד בכל חודש דמי סליקה בגין שירותי התפעול בעבור כל עובד שלא יפחתו מ- 0.6% מסך ההפקדות לקופת הגמל עבור העובד בתוספת מע"מ או מ- 10.5 ש"ח בתוספת מע"מ, על פי הגבוה מביניהם, עמלת ההפצה שמשלם הגוף המוסדי לסוכן הביטוח הפנסיוני תפחת בשיעור דמי הסליקה כאמור, ודמי הניהול שישלם העובד יפחתו בשיעור הפחתת עמלת ההפצה ונבחרה בעבור העובדים קופת ברירת מחדל לפי סעיף 20 לחוק הפיקוח על קופות גמל. עוד נקבע במסגרת החוק, כי לא יידרש ייעוץ או שיווק פנסיוני בעת ביצוע עסקה לגבי מוצר פנסיוני, על-ידי הלקוח במישרין מול הגוף המוסדי ביוזמת הלקוח (למעט אם הלקוח הוא מבוטח פעיל בקרן ותיקה, מבוטח פעיל בקופת ביטוח, ביצוע העסקה יכלול החרגות בשל מצב בריאותי לקוי של הלקוח, או אם התקיימו תנאים נוספים כפי שיקבע הממונה), בעת הפקדת תשלומים בעבור עובד בקופת גמל על-ידי מעסיק אשר נתן לו הזדמנות לבחור קופת גמל אחרת, והלקוח לא בחר בקופה כאמור, ובעת ביצוע פעולות במוצר פנסיוני מכוח חובה על פי דין ; כי סוכן ביטוח פנסיוני יהיה רשאי לקבל ו בקשר עם שיווק פנסיוני או ביצוע עסקה בעבור לקוח, רק אחד מאלו : תשלום שכר או הוצאות ישירות מהלקוח או עמלת הפצה מהגוף המוסדי, כמו כן, תוקן במסגרת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה – 2005 ונקבע כי עובד יהיה רשאי לבחור בעל רישיון לשם מתן שיווק או ייעוץ פנסיוני או ביצוע פעולות בקופת גמל, למעט הפקדת כספים, וכי מעביד לא יתנה הפקדת כספים עבור עובד או מתן טובת הנאה אחרת לעובד במתן שיווק או ייעוץ פנסיוני או ביצוע פעולות אחרות עבור העובד על-ידי בעל רישיון מסוים.

במסגרת הדו"ח לא ניתן ביטוי להשפעה העתידית של חוק זה על הערך הגלום, לאור העובדה שבשלב זה לא ניתן להעריך שינויים אלה.

1.5.3 הטיפול בסיכונים

להלן סייגים ביחס להערכת הערך הגלום המפורטים בדו"ח זה, הנובעים מהאופן שבו חישוב החברה את הערך הגלום :

- בחישוב הערך הגלום לא נלקחו בחשבון סיכונים קיצוניים אשר ההסתברות להתרחשותם נמוכה ואשר אין ביכולתה של החברה להעריך את הסתברות התרחשות סיכונים אלה, וכן סיכונים אחרים אשר אין ביכולתה של החברה להעריך את השפעתם כגון סיכונים תפעוליים.

כמו כן, ההנחות הדמוגרפיות שביסוד המודל גובשו בעיקר על סמך מחקרים וניתוחים המבוססים על ניסיון החברה לאורך השנים האחרונות. אי לכך, קיימת אפשרות

ליום 31 בדצמבר 2015

- להתממשותם בעתיד של תרחישים קיצוניים, שהחברה לא לקחה בחשבון בקביעת ההנחות שביסוד המודל, על-אף הניסיון לקבוע הנחות אשר מתאימות לניסיון בפועל בטווח הארוך.
 - ביסוד המודל קיימת הנחה כי לא קיימת התאמה (קורלציה) בין הנחות המודל לסיכונים שאינם סיכוני שוק לבין סיכוני השוק, אשר עלולה להשפיע על הערך הגלום באופן מהותי. בשל היעדר נתונים מספקים לבחינת הקורלציה האמורה, לא נבדקה הנחה זו על-ידי החברה.
 - על פי ההנחות והכללים של הוועדה, ההנחות אמורות להיקבע, בין היתר, על כך שתתקבל התוחלת של הערך הגלום לבעלי המניות. בהיעדר נתונים סטטיסטיים מובהקים מתאימים להערכת התפלגות הערך הגלום לכל הגורמים הדמוגרפיים והתפעוליים, השתמשה החברה בהנחות ריאליות של כל פרמטר ופרמטר כשלעצמו, לפי התוחלת של כל גורם רלוונטי.
 - הערך הגלום מבוסס על התיאוריה לפיה משקיעים אינם זקוקים לפיצוי עבור סיכונים שאינם סיכוני שוק ובלבד שהם ניתנים לגידור או שהמשקיעים יכולים לפזר את חוסר הוודאות על ידי החזקת תיק השקעות מפוזר ומגוון. בפועל, יתכן שלא ניתן לפזר חלק מהסיכונים הדמוגרפיים והתפעוליים ולא ניתן לגדרם (להלן: "סיכונים בלתי מגודרים"). בהעדר שוק נזיל ועמוק לפיו ניתן להעריך את "מחיר הסיכון" שהשוק נותן לסיכונים אלה ובהעדר מתודולוגיה מוסכמת לכימות מחיר השוק הרעיוני לסיכונים אלה, לא הופחת הערך הגלום בגין סיכונים אלה.
- יצוין כי בשנת 2011 התקשרה הוועדה עם יועצים אקטואריים מחו"ל על מנת לגבש מתודולוגיה ראויה ומעשית לפיה יותאם הערך הגלום באופן שישקף את עלות הסיכונים הבלתי מגודרים. צפוי כי התאמה זו תתבטא בהפחתת הערך הגלום, הן ביחס לשווי תיק בתוקף (VIF) והן ביחס לשווי העסק החדש (VNB), כך שאלו ישקפו באופן הולם יותר את שווים בהתחשב בכל הסיכונים, כולל הסיכונים הלא מגודרים וזאת בהתאם לפרקטיקה המקובלת בדיווחי הערך הגלום בעולם. נכון ליום פרסום דוח זה, טרם התקבלו המלצות מפורטות או סופיות מהיועצים האמורים ולפיכך, הוועדה טרם גיבשה מתודולוגיה סדורה בעניין זה. לאור האמור לא בוצעה בדיווח זה ההתאמה כאמור.

על מנת לשקף את הערכתם של הסיכונים שלא נלקחו בחשבון כאמור לעיל, קוראי הדוח יכולים להתאים את הערך הגלום המוצג, על-פי שיקול דעתם, באמצעות ניתוחי הרגישות המוצגים בסעיף 3.6. יש להדגיש כפי שכבר צוין לעיל, כי אין בידי החברה להעריך כמותית, באופן אובייקטיבי ומדעי את השפעת הסוגיות דלעיל על הערך הגלום ועל-כן ניתוח הרגישות המוצג אינו מהווה הערכה מצד החברה, אלא נועד לשמש כלי לקוראי הדוח לצורך הערכת ההשפעה האפשרית של התממשות הסיכונים המפורטים לעיל וסוגיות אחרות לפי שיקול דעתם. בהקשר זה נציין כי בדו"ח הערך הגלום הנוכחי הוסף לראשונה ניתוח רגישות להפחתת דמי הניהול בעסקי הפנסיה.

1.5.4 שיערוך נכסים לפי שווי הוגן

בהתאם לכללים והעקרונות שבדוח הוועדה, לא הותאם שווים החשבונאי של כל נכסי החברה לשווי ההוגן, אלא הותאמו רק הנכסים החופפים לעסקים הכלולים בערך הגלום. יצוין כי אג"ח מיועדות

ליום 31 בדצמבר 2015

(הן בביטוח חיים והן בקרנות הפנסיה החדשות) הוערכו, מסיבות טכניות, בהתאם לעלותם המותאמת בספרים, תוך התחשבות בריבית שזכאים לקבל מחזיקי איגרות החוב הללו, באופן שהביא לכך ששוויים ההוגן נכלל בערך הגלום.

1.5.5 הסדרי סבסוד ממשלתי לקרנות פנסיה

בחישוב הערך הגלום וערך העסקים החדשים של עסקי ניהול פנסיה, הניחה החברה שלא יחולו שינויים בהסדרי הסבסוד הממשלתי השונים, המתבטאים בשיעורי תשואה מובטחים על אג"ח מיועדות קיימות ו/או צפויות להיות מונפקות בעתיד, בקרנות הפנסיה החדשות והוותיקה ובתוספת לתשואה על נכסים בקרן הפנסיה הוותיקה.

1.5.6 הערך הגלום איננו אמור לייצג את השווי הכלכלי או שווי השוק של החברה או של חברת האם שלה.

כאמור לעיל שווי התיק בתוקף איננו כולל עסקי ביטוח כללי (אלמנטרי), וכן אינו כולל תחומי פעילות אחרים של החברות בשליטתה של החברה ואת היכולת ליצור עסקים בעתיד (מוניטין). כן יודגש, כי הערך הגלום אינו מתייחס להראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ, חברת האם של החברה, שלה פעילויות ועסקים נוספים.

כמו כן, הערך הגלום אינו מביא בחשבון סיכונים מסוימים כמפורט בסעיף 1.5.3 לעיל. מובן אפוא, כי לאור האמור לעיל, הערך הגלום איננו מיצג את שווי השוק או את השווי הכלכלי הכולל של החברה והחברות הבנות שלה ואת שווי השוק או את השווי הכלכלי של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.

2. מתודולוגית חישוב הערך הגלום

2.1 כללי

עקרונות חישוב הערך הגלום נעשו בהתאם לכללים והעקרונות שבדוח הוועדה, בכפוף לעניין הטיפול בסיכונים מסוימים המתוארים בסעיף 1.5.3 לעיל, כמפורט בסעיף האמור. ההנחות במודל הן לפי "ההנחות הצפויות באופן המיטבי" (Best Estimate Assumptions), דהיינו - ללא מקדמי שמרנות. המודל אינו כולל שווי של מכירות עתידיות, אך מבחינת רמת ההוצאות וכדומה, החישוב מניח המשך פעילות עסקית.

חישוב הערך הגלום מבוסס על חקיקה ורגולציה אשר פורסמו עד סוף שנת הדיווח, ולכן לא כולל ביטוי לשינויים אפשריים בשיעורי מס חברות ומע"מ או בירידה אפשרית בהטבות מס לביטוח פנסיוני.

2.2 טיפול בסיכונים

סיכונים פיננסיים (או סיכוני שוק) - כל תזרים מהוון לפי ריבית הוון התואמת את הסיכון שגלום בו. בפועל, במודל נעשה שימוש בטכניקה מימונית הנקראת Certainty Equivalent Approach, שבה מתאימים את תזרימי המזומנים לסיכוני השוק הגלומים בהם ולכן מהווים אותם לפי ריבית חסרת סיכון. ריבית חסרת סיכון זו משמשת גם להערכת התשואה הצפויה על ההשקעות. יצוין כי התחזית הצפויה מאג"ח מיועדות חושבה על בסיס תשואת אג"ח אלו, ותזרים מזומנים בגינן הוון אף הוא לפי שיעור ריבית חסרת סיכון.

במסגרת התייעצות שמבוצעת בין הוועדה לבין היועצים מחו"ל, כאמור לעיל, הוועדה, יחד עם היועצים, החלו לגבש מתודולוגיה אשר תיתן ביטוי לעובדה כי בפועל ניתן להניח תשואות עודפות על ריבית חסרת סיכון, לאור העובדה שניתן להשקיע בנכסים לא סחירים כנגד התחייבויות ביטוחיות שהינן לא נזילות, ולפיכך ניתן להניח תוספת לשיעור ריבית חסרת הסיכון אשר מתאים לנכסים סחירים ("פרמיית אי נזילות"), כמקובל בפרקטיקה של דיווחי EV בעולם, ובתחומים נוספים בענף הביטוח העולמי. התאמת שיעור ריבית חסרת הסיכון, בגין "פרמיית אי-נזילות" צפויה להביא לגידול של הערך הגלום. נכון למועד פרסום הדו"ח, הועדה טרם גיבשה המלצות מפורטות וסופיות ולפיכך לא ניתן ביטוי ל"פרמיית האי-נזילות", במסגרת דו"ח זה.

סיכונים שאינם סיכוני שוק – חישוב הערך הגלום מתבסס על התיאוריה הפיננסית לפיה משקיעים אינם זקוקים לפיצוי נוסף בריבית ההיוון עבור סיכונים שאינם סיכוני שוק ובלבד שהם יכולים לפזר את חוסר הוודאות על ידי החזקת תיק השקעות מפורז ומגוון. לכן בהינתן הנחה זו, חושב ערך הגלום על-בסיס הנחות דמוגרפיות ותפעוליות שהן "הנחות הצפויות באופן מיטבי" ועל-ידי היוון של תזרימי המזומנים בשיעור ריבית חסרת סיכון, ללא הוספת מרווחים להנחות או לשיעור ריבית ההיוון.

ליום 31 בדצמבר 2015

2.3 הנחות כלכליות**2.3.1 תשואה, ריבית הון ואינפלציה:**

התשואה העתידית וריבית ההיוון נקבעו על-פי עקום התשואות של ריבית חסרת סיכון צמודת מדד. שיעורי הריבית חסרת הסיכון (spot) נכון לסוף 2015 הינם:

שנה	שיעור ריבית	שנה	שיעור ריבית	שנה	שיעור ריבית
2016	0.45%	2026	0.77%	2036	1.41%
2017	0.41%	2027	0.86%	2037	1.44%
2018	0.22%	2028	0.95%	2038	1.48%
2019	0.10%	2029	1.02%	2039	1.51%
2020	0.14%	2030	1.09%	2040	1.54%
2021	0.23%	2031	1.16%	2041	1.56%
2022	0.32%	2032	1.22%	2042	1.59%
2023	0.43%	2033	1.27%	2043	1.61%
2024	0.54%	2034	1.32%	2044	1.63%
2025	0.66%	2035	1.37%	2045	1.65%

יצוין, כי אין צורך בהנחה מפורשת של אינפלציה עתידית כיוון שכל הסכומים במודל צמודים. כאשר פרמטר מסוים צפוי להשתנות שלא בהתאם לאינפלציה העתידית, נלקחה הנחה מפורשת של החריגה הצפויה מהאינפלציה העתידית.

2.3.2 מיסוי

הטבלה שלהלן משקפת את המצב החוקי נכון ליום 31.12.2015, שעל בסיסו בוצע החישוב.

שנה	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2021+
שיעור מס	37.58%	37.18%	37.18%	37.18%	37.18%	37.18%	37.18%	37.18%

ביום 5 בינואר, 2016 פורסם חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216), התשע"ו–2016, בגדרו הופחת שיעור מס החברות הקבוע בסעיף 126(א) לפקודת מס הכנסה, משיעור של 26.5% לשיעור של 25%, וזאת בתוקף החל מיום 1.1.2016. בהתאם, שיעור המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים (כולל מס רווח) בשנת 2016 ואילך הנו 35.9%.

2.4 הנחות דמוגרפיות ותפעוליות

כל ההנחות להן השפעה מהותית על הערך הגלום נקבעו לפי האומדנים הטובים ביותר של החברה לגבי כל גורם דמוגרפי ותפעולי ומשקפות את הצפי העתידי של החברה בגין גורמים אלה. (ראה גם סעיף 1.5).

2.4.1 הנחות דמוגרפיות

ההנחות הדמוגרפיות הכלולות בחישוב, נלקחו מתוך מחקרים פנימיים של החברה, ככל שישנם ומסקנות פרי הפעלת שיקול דעת מקצועי, המבוססים הן על ניסיון רלוונטי והן על שילוב של מידע ממקורות חיצוניים, כגון מידע שהתקבל ממבטחי משנה ולוחות תמותה ותחלואה שפורסמו.

2.4.2 הוצאות הנהלה וכלליות עתידיות

הוצאות הנהלה וכלליות חושבו בהתאם לתוצאות מודל תמחירי פנימי שנערך בחברה לגבי הוצאות הקשורות לעסקים הכלולים, לרבות: הקצאת ההוצאות לתחומים השונים (ביטוח חיים וביטוח בריאות ופנסיה), העמסת ההוצאות על פעילויות שונות (הפקה, ניהול שוטף, השקעות וכו') התפתחות ההוצאות לאורך השנים על בסיס השינויים בתמהיל העסקים ובהתחשב בהסכמי ניהול ותפעול של הראל פנסיה (ראה באור 38.ה.17 לדו"ח התקופתי לשנת 2015 של החברה). החישובים במודל ה- E.V. מבוצעים על בסיס ערכים ריאליים צמודים למדד. החברה הניחה כי ההוצאות הריאליות תעלנה בעתיד בשיעור העלייה בפרמיות/דמי-גמולים או בשיעור הגידול בתיק הנכסים, בהתאם להעמסת ההוצאות לפעילויות השונות.

2.5 שיטת החישוב**2.5.1 הון עצמי מותאם (ANW)**

ההון העצמי המותאם מבוסס על ההון העצמי של החברה בתאריך הדיווח בתוספת שיערוך לשווי הוגן (בניכוי מס) של הנכסים החופפים לעסקים הכלולים והמוצגים בדוחות הכספיים לפי עלות. לסכום זה נערכו מספר התאמות כדי שיהיה עקבי עם שווי התיק בתוקף. ראה טבלה בסעיף 3.3.

2.5.2 ערך נוכחי של רווחים עתידיים (PVFP)

הערך הנוכחי של רווחים עתידיים חושב באמצעות מודל אקטוארי המתבסס על נתוני הפוליסות, ניהול זכויות פנסיוניות של עמיתי קרנות הפנסיה ונתונים אחרים המצויים בידי החברה והחברות המנהלות של קרנות הפנסיה. מודל זה מאפשר ביצוע של תחזית תזרימי מזומנים עתידיים והיוונים.

2.5.3 עלות הון נדרש (CoC)

בוצעה תחזית של ההון הנדרש על פי הדרישות הקיימות ובהתאם להתפתחות העתידית הצפויה של העסקים הכלולים. עלות ההון הינה היוון המס על רווחי השקעה על ההון הנדרש בגין העסקים הכלולים.

ליום 31 בדצמבר 2015

2.5.4 ערך עסקים חדשים (VNB)

כאמור לעיל, ערך העסקים החדשים מחושב כערך נוכחי של רווחים מעת המכירה ועד פקיעתה של העסקה (הפוליסה או תכנית הפנסיה). הערך הנוכחי של הרווחים חושב באמצעות מודל אקטוארי המתבסס על נתוני הפוליסות, נתונים אודות עמית קרנות הפנסיה ונתונים אחרים, והכל על מנת לשקף את תרומת התפוקה של השנה לערך הגלום.

חישוב ה-VNB - נערך בגין האוכלוסיות הבאות:

- כל הפוליסות שהופקו בשנת 2015.
- כיסויים חדשים שהופקו במהלך שנת 2015 כתוספת לפוליסות שהופקו לפני שנת 2015.
- פוליסות קבוצתיות שחודשו במהלך שנת 2015.
- פרמיות חד-פעמיות על פוליסות קיימות שאינן נובעות מגידול בשכר.
- מצטרפים חדשים לקרנות הפנסיה במהלך שנת 2015.

יובהר כי הערך הנוכחי של הרווחים העתידיים (PVFP) כולל את ערך הרווחים מסוף שנת 2015 ואילך בגין עסקים חדשים כאמור.

2.6 טיפול באופציות והבטחות פיננסיות

לא קיימות בעסקים הכלולים אופציות והבטחות פיננסיות מהותיות לטובת המבוטחים.

2.7 ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV

הטבלה בסעיף 3.4 להלן מציגה את השינוי בערך הגלום, מחולק למרכיבי ההון המותאם ושווי התיק (בניכוי עלות ההון), כולל העברות בין שני מרכיבים אלה. כל הסכומים מוצגים לאחר ניכוי מס. השינוי מפורט לגורמי ההשפעה השונים שלו כדלקמן:

1. התאמות לערך הגלום ליום 31 בדצמבר 2014 - בסעיף זה נכללו תיקונים ביחס לנתוני הפתיחה. בעסקי ניהול הפנסיה התיקון המרכזי הינו עדכון מודל חישוב דמי הניהול העתידיים של הפנסיונרים.
2. שינויים בהנחות תפעוליות ודמוגרפיות - מדי שנה החברה מעדכנת את ההנחות השונות לפיהן היא מעריכה את הערך הגלום, בין היתר על בסיס נתונים חדשים לגבי הניסיון בפועל ולשינויים בציפיות הנהלת החברה. השינויים העיקריים בערך הגלום בעניין זה הינם כדלקמן:
 - א. גידול בשווי תיק הנובע מהקטנת הנחת ההוצאות.
 - ב. בביטוחי חיים ובריאות: קיטון בשווי תיק הנובע מעדכון שיעורי הביטולים.
 - ג. בעסקי ניהול הפנסיה: קיטון בשווי התיק הנובע מעדכון הנחת שיעורי דמי ניהול עתידיים.
3. רווח צפוי הכלול בערך הגלום - הערך הגלום כולל רווחים שצפוי שהחברה תרוויח גם אם לא תמכור עסקים חדשים ולא תפעל בתחומים נוספים שאינם כלולים ב-EV. רווחים אלה נובעים משלושה מקורות:

ליום 31 בדצמבר 2015

- א. תשואה צפויה על שווי התיק בתוקף בסוף התקופה הקודמת – הכנסות צפויות אלו מבוססות על שיעור התשואה הריאלית (מעל למדד) הצפויה בתחילת השנה, כולל מרווחים מעל ריבית חסרת סיכון שהיו צפויים להתקבל.
- ב. תשואה צפויה על ההון העצמי המותאם – ההכנסות מהשקעות הצפויות מהנכסים העומדים כנגד ההון המותאם. הכנסות צפויות אלו מבוססות על שיעור התשואה הריאלית (מעל למדד) הצפויה בתחילת השנה, כולל מרווחים מעל ריבית חסרת סיכון שהיו צפויים להתקבל.
- ג. רווח כולל שצפוי לעבור משווי תיק בתוקף להון עצמי מתואם במהלך 2015: במהלך שנת 2015, ירד הרווח החזוי לשנת 2015 משווי התיק, והתווסף להון המותאם, כך שבסך הכול מקור זה לא משפיע על סך הערך הגלום בכללותו, אלא מביא להעברה ממרכיב השווי תיק בתוקף למרכיב ההון המותאם. בהתאם לשיטת קביעת ההון העצמי המותאם, רווח זה אינו כולל השפעת הפחתת ה-DAC.
4. השפעת הסטיות מההנחות התפעוליות והדמוגרפיות - הניסיון בפועל לגבי שיעורי התביעות, הביטולים, ההוצאות וכדומה היו שונים במהלך התקופה מאלו שהונחו על בסיס סעיף 2 לעיל, לצורך חישוב הערך הגלום. סטיות אלו משפיעות גם על הרווחים הצפויים מתום השנה וגם על הרווחים של השנה עצמה, וההשפעות מוצגות בסעיף זה בנפרד לגבי שווי התיק שבתוקף ועל ההון המותאם, בהתאמה. בנוסף, סעיף זה כולל את ההשפעה ממספר גורמים שכל אחד מהם לא מהותי להערכת החברה, הכוללים בין היתר, שינויים בפוליסות ביטוח קיימות, תנאי ביטוח משנה או הסכמי עמלות עם סוכנים. בשנת 2015, עיקר הסטיות בעסקי ביטוח היו בגידול בתשלומי תביעות שהיו גבוהים מהצפוי וכן בגידול בעתודות שהיה מעבר לצפוי, בפרט בפוליסות הבריאות והסיעוד הקבוצתיות, אשר הביאו להקטנת ההון המותאם. בעסקי פנסיה, הגורמים המרכזיים לסטייה הינם ביטולים ופדיונות נמוכים מהצפוי.
5. רווח מעסקים חדשים - הערך הגלום אינו כולל את הערך הצפוי להתווסף מעסקים חדשים שימכרו בעתיד. על כן, סעיף זה מציג את התוספת לערך הגלום לסוף התקופה הקודמת, עקב מכירת פוליסות ביטוח חדשות במהלך השנה והצטרפות עמיתים חדשים לקרנות הפנסיה. התוספת מחולקת להשפעה בפועל מהעסקים החדשים על הרווחים בתקופה עצמה (מוצג במסגרת ההון המותאם) ולרווחים הצפויים מהעסקים החדשים בעתיד (מוצג במסגרת שווי התיק שבתוקף).
- נהוג לכוון את סיכום השינויים בסעיפים 2 עד 5 לעיל "רווח ריאלי תפעולי על בסיס ערך גלום". סכום זה משקף את הערך שהתווסף לערך הגלום, או הרווח במונחי ערך, הנובע מהפעילות השוטפת של החברה, למעט ההשפעה מעסקים שלא כלולים ב-EV (כגון ביטוח כללי) ולפני ההשפעה של אינפלציה ושל גורמים כלכליים לא צפויים כגון שינויים שלא היו צפויים בשיעורי הריבית בשוק, בשוק ההון ובאינפלציה.

ליום 31 בדצמבר 2015

6. הוצאות פיתוח שלא נכללו ב-EV - מוצגת ההשפעה על הרווחים בפועל בשנה, בשל הוצאות חריגות שלא נכללו בערך גלום, אלא יוחסו למכירות עתידיות. בשנת 2015 לא היו הוצאות שלא נכללו ב-EV.

7. רווח מפריטים מיוחדים - בשנת 2015 לא היו פריטים מיוחדים.

8. השפעת אינפלציה במהלך 2015 - סעיף זה כולל את השפעת האינפלציה בשנת 2015 (0.1%-) על יתרת הפתיחה של ערך הגלום, בעיקר בגין הצמדת הפוליסות למדד, עובדה שמשפיעה על שווי התיק בתוקף, והשפעת תשואה צפויה בשיעור המדד על ההון המותאם

9. רווח כתוצאה מסטיות מההנחות הכלכליות במהלך 2015 ומשינויים להנחות כלכליות - סעיף זה כולל שלושה מרכיבים:

א. ההשפעה על שווי התיק משינויים שחלו בהנחות הכלכליות אשר מבוססות על הריביות בשוק. הנחות אלו כוללות את ריבית ההיוון ואת התשואות הצפויות.

ב. ההשפעה מהפער בין התשואה בפועל במהלך השנה לעומת התשואה שהייתה צפויה בתחילת השנה כולל מרווחים מעל הריבית חסרת הסיכון שהיו צפויים להתקבל. ההשפעה הינה בשני מרכיבי ה-EV:

- i. בהון המותאם - עקב ההשפעה על הרווח בעיקר מתשואות שונות מהצפוי על נכסי החברה העומדים כנגד ההון וכנגד עתודות הביטוח בגין העסקים הכלולים. יחד עם זאת, הגדלת העתודה המיוחדת לצורך נאותות העתודות (LAT), הפחיתה השפעה זו.
- ii. בשווי התיק - עקב קיטון הרווחים הצפויים מהתיק בעתיד, אשר נובע משינוי וקטור ריבית חסרת סיכון. יחד עם זאת, הגדלת העתודה המיוחדת לצורך נאותות העתודות (LAT), הפחיתה השפעה זו.

נהוג לכנות את סיכום השינויים בסעיפים 2 עד 9 לעיל "רווח ריאלי על בסיס ערך גלום" בגין עסקים כלולים. סכום זה משקף את הערך שהתווסף לערך הגלום, או הרווח במונחי ערך, הנובע בפעילות השוטפת של החברה, כולל ההשפעות מגורמים כלכליים וכולל פריטים מיוחדים, אך ללא ההשפעה של אינפלציה ושל עסקים שלא כלולים ב-EV (כגון ביטוח כללי).

רווח מעסקים לא-כלולים - סך הערך הגלום כולל את מלוא ההון העצמי של החברה, ועל כן חלק מהגידול/קיטון בערך גלום מוסבר מהרווחים/ההפסדים של תחומי פעילות שאינם כלולים בשווי תיק. בסעיף זה כלולות הוצאות מימון שלא שויכו למגזרי הפעילות בסך 55 מלש"ח (לאחר מס) יחד עם הרווחים של תחומי פעילות שאינם כלולים בשווי תיק.

סיכום השינויים בסעיפים 2 עד 10 מהווה את סך "הרווח על בסיס ערך גלום" (כולל השפעת אינפלציה).

10. תנועות בהון - בסעיף זה מוצג השינוי בערך הגלום הנובע מתנועות בהון לרבות תשלום דיבידנד במהלך השנה.

2.8 מבחני רגישות

במבחני הרגישות המוצגים בסעיף 3.6 להלן, אומצו הגישות הבאות:

1. הרגישויות מתייחסות לכל העסקים הכלולים, אלא אם צוין אחרת.
2. מבחני הרגישות מתייחסים לכל הנחה בנפרד, ללא מדידה של השפעות מצטברות או מתקזזות או שינויים נגזרים על גורמים אחרים וכדומה.
3. הרגישות בגין ערך העסקים החדשים מתייחסת לשינויים מסוף שנת 2015 ואילך, ולא לתקופה מעת המכירה ועד לסוף שנת 2015.
4. תמותה – מבחן הרגישות של שיעורי תמותה בעסקי הביטוח (כולל מוות מתאונה), לא כולל תמותה של מבוטחים מקבלי קצבאות זקנה ומקבלי פיצוי חודשי בגין אובדן כושר או סיעוד.
5. תמותה של מקבלי קצבת זקנה – מבחן רגישות של שיעורי תמותה בעסקי הביטוח למקבלי קצבאות זקנה בלבד, לא כולל תמותה של מקבלי קצבאות אחרים.
6. תחלואה – מבחן רגישות בעסקי הביטוח הכולל את כל התביעות שאינם מקרי מוות הכלולים בס"ק 4 לעיל, כולל תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה וכו'. המבחן מתייחס לשכיחויות של מקרי התביעה ולא לתקופת תשלום התביעות בגין אי-כושר עבודה וסיעוד.
7. ריבית – תוצאת מבחן הרגישות כוללות את:
 - א. השפעת שינוי שיעור ריבית המשמש כריבית היוון והתשואה הצפויה מהשקעות נכסי החברה.
 - ב. השפעת שינוי שיעור הריבית על שווי נכסים נושאי ריבית שקלית או צמודה, העומדים למול העסקים הכלולים.
8. מימוש קצבה – מבחן רגישות בעסקי הביטוח המתייחס לגידול במימוש יתרות החיסכון לקצבה חודשית בעת גיל פרישה.
9. שינוי שכר – מבחן רגישות בעסקי ניהול הפנסיה המתייחס לשינוי בשיעור עליית השכר.
10. דמי ניהול – מבחן רגישות בעסקי ניהול הפנסיה המתייחס לדמי ניהול עתידיים.

2.9 סקירת דוח הערך הגלום

לדוח זה מצורף דוח סקירה של סוקר חיצוני שביצע סקירה של הדוח בדבר הערך הגלום ליום 31 בדצמבר 2015 ושל ערך העסקים החדשים לשנה שהסתיימה באותו מועד, וכן של ניתוחי הרגישות המוצגים בדוח זה.

ליום 31 בדצמבר 2015

3. תוצאות

3.1 הערך הגלום ליום 31 בדצמבר 2015 (במיליוני ש"ח)

הון עצמי מותאם	EV עסקים כלולים בביטוח חיים ובריאות	EV עסקי ניהול קרנות פנסיה	התאמה לאיחוד עסקי ניהול קרנות פנסיה של החברה	סה"כ EV עבור ביטוח חיים ובריאות ועסקי ניהול קרנות פנסיה
הון עצמי מותאם	3,358	156	(439)	3,075
ערך נוכחי של רווחים עתידיים בניכוי מס	7,474	2,994	0	10,468
בניכוי עלות הון נדרש	(230)	(26)	0	(256)
ערך גלום	10,602	3,124	(439)	13,287

3.2 ערך עסקים חדשים של מכירות בשנת 2015 (במיליוני ש"ח)

ערך עסקים חדשים לפני עלות הון נדרש	VNB בגין עסקים כלולים בביטוח חיים ובריאות	VNB בגין עסקי ניהול קרנות פנסיה	סה"כ VNB עבור ביטוח חיים ובריאות ועסקי ניהול קרנות פנסיה
ערך עסקים חדשים לפני עלות הון נדרש	1,036	253	1,289
עלות הון נדרש בגין עסקים חדשים	(22)	(3)	(25)
סה"כ ערך עסקים חדשים	1,014	250	1,264

לצורך השוואה בלבד מוצג כאן ערך העסקים החדשים של המכירות בשנת 2014, כפי שפורסם בדו"ח הערך הגלום ליום 31.12.2014.

ערך עסקים חדשים לפני עלות הון נדרש	VNB בגין עסקים כלולים בביטוח חיים ובריאות	VNB בגין עסקי ניהול קרנות פנסיה	סה"כ VNB עבור ביטוח חיים ובריאות ועסקי ניהול קרנות פנסיה
ערך עסקים חדשים לפני עלות הון נדרש	1,052	279	1,331
עלות הון נדרש בגין עסקים חדשים	(24)	(3)	(27)
סה"כ ערך עסקים חדשים	1,028	276	1,304

ליום 31 בדצמבר 2015

3.3 התאמה בין ההון העצמי המותאם לבין ההון העצמי בדוחות הכספיים**טבלה 3.3 א' – עסקי ביטוח**

במיליוני ש"ח	
3,954	הון עצמי (מאזן החברה)
368	שיערוך נכסים החופפים לעסקים הכלולים והמוצגים בדוחות הכספיים לפי עלות לשווי הוגן בניכוי מס
(1,534)	בניכוי הוצאות רכישה נדחות (DAC)
570	בתוספת עתודה למס נדחה והטבת מס עתידית, בגין DAC
3,358	הון עצמי מותאם בגין העסקים הכלולים של ביטוח ארוך טווח

טבלה 3.3 ב' – חברות מנהלות קרנות פנסיה

במיליוני ש"ח	
293	הון עצמי (מאזני החברות)
(189)	בניכוי הוצאות רכישה נדחות (DAC)
53	בתוספת עתודה למס נדחה והטבת מס עתידית, בגין DAC
(1)	בניכוי מוניטין בגין קרנות פנסיה שנרכשו, הרשום במאזן חברה המנהלת של קרן הפנסיה
156	הון עצמי מותאם בגין עסקי ניהול קרנות פנסיה

טבלה 3.3 ג' – הראל חברה לביטוח: הכללת עסקי ניהול קרנות פנסיה

במיליוני ש"ח	
3,358	הון עצמי מותאם בגין פוליסות ביטוח לטווח ארוך (ביטוח חיים וביטוח בריאות) מטבלה 3.3א לעיל.
(189)	בניכוי הוצאות רכישה נדחות (DAC למאזן) בגין פנסיה
53	בתוספת עתודה למס נדחה והטבת מס עתידית, בגין DAC בגין פנסיה
(147)	בניכוי שווי חברות מנהלות קרנות פנסיה שנרכשו ומוניטין בגינם, הכלול בחון עצמי
3,075	הון עצמי מותאם בהתחשב עסקי ניהול קרנות פנסיה

ליום 31 בדצמבר 2015

3.4 ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV (במיליוני ש"ח)

טבלה 3.4 א' – עסקי ביטוח

ערך גלום	שווי תיק בתוקף	הון עצמי מותאם	ראה סעיף	
9,864	6,538	3,326		ערך גלום ליום 31 בדצמבר 2014 (יתרת פתיחה)
87	87	0	2.7.1	התאמות לערך גלום ליתרת פתיחה
9,951	6,625	3,326		ערך גלום מותאם ליתרת פתיחה
				רווח תפעולי מהתיק בתוקף ליתרת פתיחה:
(119)	64	(183)	2.7.2	- שינויים בהנחות תפעוליות ודמוגרפיות
366	307	59	2.7.3	- גידול ריאלי צפוי בהון מותאם ושווי התיק בתוקף
0	(807)	807	2.7.3	- רווח כולל צפוי ב- 2015, מועבר משווי תיק להון עצמי
(422)	(172)	(250)	2.7.4	- השפעת הסטיות מההנחות התפעוליות והדמוגרפיות במהלך שנת 2014 ושינויים אחרים לתיק בתוקף
(175)	(608)	433		סה"כ רווח תפעולי מהתיק בתוקף ב- 31.12.2015
1,014	1,352	(338)	2.7.5	רווח מעסקים חדשים
839	744	95		רווח ריאלי תפעולי לפי ערך גלום
0	0	0	2.7.6	הוצאות פיתוח שלא נכללו ב-EV
0	0	0	2.7.7	רווח מפריטים מיוחדים
(75)	(61)	(14)	2.7.8	השפעת אינפלציה במהלך 2015
(66)	(64)	(2)	2.7.9	רווח (הפסד) מסטיות מההנחות הכלכליות במהלך 2015 ומשינויים להנחות כלכליות
698	619	79		סה"כ רווח על בסיס ערך גלום - בגין עסקים כלולים והון
22	0	22		רווח כולל מעסקי ניהול פנסיה
97	0	97	2.7.10	רווח מעסקים לא כלולים
817	619	198		סה"כ רווח על בסיס ערך גלום - כולל כל עסקי החברה
(166)	0	(166)		תנועות בהון
651	619	32		סה"כ שינוי ב-EV
10,602	7,244	3,358		ערך גלום ליום 31 בדצמבר 2015

ליום 31 בדצמבר 2015

טבלה 3.4 ב' – חברות מנהלות עסקי פנסיה

ערך גלום	שווי תיק בתוקף	הון עצמי מותאם	ראה סעיף	
2,813	2,674	139		ערך גלום ליום 31 בדצמבר 2014 (יתרת פתיחה)
(140)	(140)	0	2.7.1	התאמות לערך גלום ליתרת פתיחה
2,673	2,534	139		ערך גלום מותאם ליתרת פתיחה
				רווח תפעולי מהתיק בתוקף ליתרת פתיחה :
135	135	0	2.7.2	- שינויים בהנחות תפעוליות ודמוגרפיות
90	84	6	2.7.3	- גידול ריאלי צפוי בהון מותאם ושווי התיק בתוקף
0	(58)	58	2.7.3	- רווח כולל צפוי ב- 2015, מועבר משווי תיק להון עצמי
(9)	(8)	(1)	2.7.4	- השפעת הסטיות מההנחות התפעוליות והדמוגרפיות במהלך שנת 2015 ושינויים אחרים לתיק בתוקף
216	153	63		סה"כ רווח תפעולי מהתיק בתוקף ב-31.12.2015
250	290	(40)	2.7.5	רווח מעסקים חדשים
466	443	23		רווח ריאלי תפעולי לפי ערך גלום
0	0	0	2.7.6	הוצאות פיתוח שלא נכללו ב-EV
0	0	0	2.7.7	רווח מפריטים מיוחדים
(22)	(22)	0	2.7.8	השפעת אינפלציה במהלך 2015
8	13	(5)	2.7.9	רווח (הפסד) מסטיות מההנחות הכלכליות במהלך 2015 ומשינויים להנחות כלכליות
452	434	18		סה"כ רווח על בסיס ערך גלום - בגין עסקים כלולים והון
(1)	0	(1)		תנועות בהון ועסקים לא כלולים
451	434	17		סה"כ שינוי ב-EV
3,124	2,968	156		ערך גלום ליום 31 בדצמבר 2015

ליום 31 בדצמבר 2015

טבלה 3.4 ג' – סה"כ עסקי ביטוח ופנסיה

ערך גלום	שווי תיק בתוקף	הון עצמי מותאם	ראה סעיף	
12,270	9,212	3,058		ערך גלום ליום 31 בדצמבר 2014 (יתרת פתיחה)
(53)	(53)	0	2.7.1	התאמות לערך גלום ליתרת פתיחה
12,217	9,159	3,058		ערך גלום מותאם ליתרת פתיחה
				רווח תפעולי מהתיק בתוקף ליתרת פתיחה:
16	199	(183)	2.7.2	- שינויים בהנחות תפעוליות ודמוגרפיות
465	391	74	2.7.3	- גידול ריאלי צפוי בהון מותאם ושווי התיק בתוקף
0	(865)	865	2.7.3	- רווח כולל צפוי ב- 2015, מועבר משווי תיק להון עצמי
(431)	(180)	(251)	2.7.4	- השפעת הסטיות מההנחות התפעוליות והדמוגרפיות במהלך שנת 2015 ושינויים אחרים לתיק בתוקף
50	(455)	505		סה"כ רווח תפעולי מהתיק בתוקף ב-31.12.2015
1,264	1,642	(378)	2.7.5	רווח מעסקים חדשים
1,314	1,187	127		רווח ריאלי תפעולי לפי ערך גלום
0	0	0	2.7.6	הוצאות פיתוח שלא נכללו ב-EV
0	0	0	2.7.7	רווח מפריטים מיוחדים
(100)	(83)	(17)	2.7.8	השפעת אינפלציה במהלך 2015
(64)	(51)	(13)	2.7.9	רווח (הפסד) מסטיות מההנחות הכלכליות במהלך 2015 ומשינויים להנחות כלכליות
1,150	1,053	97		סה"כ רווח על בסיס ערך גלום - בגין עסקים כלולים והון
97	0	97		רווח מעסקים לא כלולים
(177)	0	(177)		תנועות בהון
1,070	1,053	17		סה"כ שינוי ב-EV
13,287	10,212	3,075		ערך גלום ליום 31 בדצמבר 2015

ליום 31 בדצמבר 2015

3.5 התאמה בין השינוי בהון העצמי המותאם לבין הרווח הנקי של החברה לשנת 2015

א. עסקי ביטוח

במיליוני ש"ח	
393	רווח נקי לשנת 2015
(55)	פריטים שהועברו דרך קרן הון
338	רווח כולל לאחר מס
(151)	שינוי ב-DAC לפני מס
51	מס בגין השינוי ב-DAC שלא נכלל בשווי התיק בתוקף
(42)	שינוי פער שווי הוגן בניכוי מס
196	רווח כולל מותאם לבסיס של ערך גלום
0	התאמה ליתרה פתיחה של הון עצמי
(166)	תנועות בהון
30	סה"כ שינוי בהון העצמי המותאם

ב. חברות מנהלות עסקי פנסיה

במיליוני ש"ח	
34	רווח נקי לשנת 2015
0	פריטים שהועברו דרך קרן הון
34	רווח כולל לאחר מס
(24)	שינוי ב-DAC לפני מס
8	מס בגין השינוי ב-DAC שלא נכלל בשווי התיק בתוקף
0	שינוי פער שווי הוגן בניכוי מס
18	רווח כולל מותאם לבסיס של ערך גלום
-1	תנועות הון
17	סה"כ שינוי בהון העצמי המותאם

ליום 31 בדצמבר 2015

3.6 ניתוח רגישות בגין עסקים כלולים ליום 31 בדצמבר 2015

א. עסקי ביטוח

שינוי בערך עסקים חדשים		שינוי בערך גלום		
ב - %	במיליוני ש"ח	ב - %	במיליוני ש"ח	
	1,014		10,602	התוצאה הבסיסית
2.2%	22	(1.4%)	(152)	הפחתה של 0.5% בריבית חסרת הסיכון
(3.4%)	(35)	(2.6%)	(281)	עליה של 10% בהוצאות הנהלה וכלליות
(15.4%)	(156)	(5.6%)	(595)	עליה יחסית של 10% בשיעורי הביטולים (כולל פדיונות וסילוקים)
(3.2%)	(32)	(0.3%)	(27)	עליה של 10% בשיעורי התמותה בגין מבוטחים
(9.3%)	(94)	(7.4%)	(786)	עליה של 10% בשיעורי התחלואה
(0.7%)	(7)	(3.0%)	(321)	ירידה יחסית של 10% בשיעור התמותה עבור מקבלי קצבאות זקנה
(0.0%)	-	(1.0%)	(110)	עליה יחסית של 10% בשיעור מימוש קצבה
(2.3%)	(24)	1.0%	111	עליה של 0.5% בריבית חסרת הסיכון
3.4%	35	2.6%	281	הקטנה של 10% בהוצאות הנהלה וכלליות
19.0%	193	6.6%	696	הקטנה יחסית של 10% בשיעורי הביטולים (כולל פדיונות וסילוקים)
2.6%	27	0.1%	15	הקטנה של 10% בשיעורי התמותה בגין מבוטחים לפני גיל פרישה
9.9%	100	7.3%	777	הקטנה של 10% בשיעורי התחלואה
1.4%	14	2.7%	284	עליה יחסית של 10% בשיעור התמותה עבור מקבלי קצבאות זקנה

ליום 31 בדצמבר 2015

ב. עסקי פנסיה

שינוי בערך עסקים חדשים		שינוי בערך גלום		
ב - %	במיליוני ש"ח	ב - %	במיליוני ש"ח	
	250		3,124	התוצאה הבסיסית
6.0%	15	4.8%	151	הפחתה של 0.5% בריבית חסרת הסיכון
(7.9%)	(20)	(5.5%)	(173)	עליה של 10% בהוצאות הנהלה וכלליות
(21.0%)	(53)	(8.4%)	(263)	עליה יחסית של 10% בשיעורי הביטולים (כולל פדיונות וסילוקים)
(13.4%)	(34)	(6.0%)	(187)	ירידה של 1% בעליית השכר
(6.2%)	(15)	(4.6%)	(144)	עליה של 0.5% בריבית חסרת הסיכון
7.9%	20	5.5%	173	הקטנה של 10% בהוצאות הנהלה וכלליות
23.3%	58	9.2%	288	הקטנה יחסית של 10% בשיעורי הביטולים (כולל פדיונות וסילוקים)
15.1%	38	6.5%	203	עליה של 1% בעליית השכר
(19.7%)	(49)	(14.5%)	(452)	הפחתה של 10% בדמי ניהול

אריה וירצבורגר
משנה למנכ"ל
ואקטואר ראשי

רון אגסי
משנה למנכ"ל
ומנהל חטיבת
הכספים

מישל סיבוני
מנכ"ל

29 במאי, 2016

לכבוד
הדירקטוריון של
הראל חברה לביטוח בע"מ

א.ג.נ.,

הנדון : סקירת דוח הערך הגלום ליום 31 בדצמבר 2015

מבוא

סקרנו את המידע שהוכן ע"י הראל חברה לביטוח בע"מ בדבר הערך הגלום ליום 31 בדצמבר 2015, ערך העסקים החדשים לשנה שהסתיימה באותו תאריך, ניתוח התנועה בערך הגלום ומבחני הרגישות ביחס אליהם, המתייחסים לפוליסות ביטוח חיים ובריאות ארוכות טווח ועסקי ניהול קרנות פנסיה (להלן – "דוח הערך הגלום"). הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של דו"ח הערך הגלום. אחריותנו היא להביע מסקנה על הערך הגלום בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

סקירתנו כללה את הנהלים הבאים: קריאת דוח הערך הגלום, עריכת דיונים וביורורים עם האחראים והגורמים המקצועיים בחברה שעסקו בהכנת הדוח האמור, בחינת המתודולוגיה ודרך ההצגה, לפיהם נערך דוח הערך הגלום והתאמתם לקווים המנחים שנקבעו בחוזר המפקח על הביטוח מספר 11-1-2007 על נספחיו (להלן חוזר המפקח). כמו כן הסקירה כללה ביצוע נהלים אנליטיים בהתייחס לתוצאות המוצגות בדוח, השוואה בין תוצאות החישוב ומידע פיננסי רלוונטי של החברה וכן בחינת סבירות הנחות.

סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לידיעתנו דבר המצביע על כך שיש צורך בשינויים בדוח הערך הגלום בכדי שיוכל להיחשב כדוח שנערך על פי המתודולוגיה וההנחות שתוארו בדוח הערך הגלום, בכפוף לאמור בסעיף 1.5 לדוח הערך הגלום ולמצוין להלן. כמו כן לא בא לידיעתנו דבר המצביע על כך שיש צורך בשינויים באופן ופורמט הדוח ולא עלה בסקירתנו דבר המצביע על כך כי ההנחות הדמוגרפיות והתפעוליות אשר הוצגו בפנינו במהלך הסקירה אינן סבירות בהתבסס על ניסיון החברה בעבר ובהווה וציפיות ההנהלה לגבי העתיד, בכפוף לאמור בסעיפים 1 ו-2 להלן.

אנו מפנים את תשומת הלב לעניינים הבאים:

1. דוח הערך הגלום הוכן על בסיס הנחות שהינן פרי השלכת הניסיון הקיים כלפי העתיד. במסגרת הסביבה בה פועלת החברה, ומטבע הדברים, היות ומדובר בהערכות עתידיות לזמן ארוך, התוצאות בפועל צפויות להיות שונות מאלה שהוערכו בעת חישוב הערך הגלום. לאמור לעיל חשיבות ניכרת נוכח אי הודאות בדבר השלכות של הרפורמות בשוק החיסכון ארוך הטווח ובשוק הבריאות. חישוב ערך הגלום אינו כולל את מכלול ההשפעות האפשריות ככל שיהיו.

2. יש לקרוא בעיון את מכלול הסייגים המפורטים בסעיף 1.5 לדוח הערך הגלום בדבר הטיפול בסיכונים ועניינים אחרים.
3. הערך הגלום כולל גם את הערך הגלום של עסקי ניהול קרנות פנסיה בבעלות החברה אשר פרסומו אינו מתחייב על פי הנחיות המפקח.

בכבוד רב,

סומך חייקין

רואי חשבון